

JON

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Iravu-a ro Jon katai tau erao disaipel iava rera, ira oisoa kaviko iraopareve rutu Jisas. Vaitereo ora Pita aiterea oearovupa disaipelpa irara oisoa irapasi. Uva Jisas vo araoreire keeraroepa ora Jems vo osa sara kovo purapasiva atari oupaoro ora aitetoa tapo Sebedi (Mk 1:19-20). Oa iava aiteto kavuoro utusiepa ora kovopa iraraaro Jisas sirova utuoro.

Oire uva vo rera vaaro-ia rigatoa Jisas iava po-eravira rutu tavitaviroepa oiso, Rera raga Pauto ira oiravira karekeroepa vo rasio-ia toupasa oiso rutu osa vigei oirara. Uva viapau riroara vai siposipoara vai rigatoreva Jisas vo kovoaro iava, viapau. Ari Jisas vo siposiporoaro iava ora rera vo kovoaro vituaro iava rigatoreva Jon, oiso ra oirara uvuipaai ra roroiovira taraiave oiso, Jisas-a ro Krais, Pauto Oviitoaaro rutu. Ira iavirava uvuipaviei ra Tootoo Ovoi oupe vo rera vaisiaro-ia ora rera vo goruaro-ia.

Uva Pentikos Voki isivaaro-ia Jon toupareva Pita tapo vo Jerusalem-ia (Ap 3:1, 4:23). Oire vaitereo aiterea Kristen irara tauvasiva voeao oea oisoa Sameria-ia toupaiave (Ap 8:14-25).

1. Aviavi pie reoro aue iava Pauto vo Reoro rera raga ita Krais, 1:1-18.
2. Jon Baptais vo tavitaviaro iava, ora vo osa Jisas rera vo kovoaro rovopasa voeao disaipel ropo rovoreva, 1:19-51.

3. Voraro virireva Jisas rera vo kovoaro ravoto kovoro purapaoro, okovoroa iavirava lotupa irapa irara Jiu reoa puraiva Jisas kopii piesa, 2:1-50.
4. Jerusalem-ia toupaooro disaipel irara siposiporeva ora rera iava. Oa iava oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 13:1–19:42.
5. Jisas tova tapi iava vo pevapa voki-ia vorevira toreroepa. Oa iava disaipel irara iare ora karekeroepea, 20:1-29.
6. Vo toupai vao vituaro iava oa iava Jon vo vukuo rigatoreva, 20:30-31.
7. Galili-ia Jisas disaipel tapo toureva, 21:1-25.

Reo-a Vao Oa-ia Tootooa Toupaveira Oa Oiravira Karekeepa Ro Vaisiario Jisas Krai

¹ ☆ Voari tuariri vo uva vo rasio pura asavira touva Reoa raga touva. Oa-a Reoa oa Pautoa tapo touva. Uva oisi-a eisi osa Pauto toureva, osa-a eisi osa Reoa raga touva. ² Oa tuariri rutu Pautoa tapo touva. ³ ☆ Oreoa orekerovu rutu vituaro. Oa iavirava Pauto orekerovu rutu purareva. Ari ita, viapau oiso oai oraivai raga iava karekeepa. Viapau. Ari Reoa raga-a orekerovu rutu vituaro. ⁴ ☆ Oa-a Reoa Tootooa rutu vituaro. Oa iava va Tootooa oirara rutupa Aviavia. ⁵ Uva va-a eva Aviavia oa rupapa aviavia vatepaiveira vare roropaoro. Osa iava eisi rupa viapau oiso vo Aviavi papupaiveira.

⁶ Oire uva iravu oirato urioroepea rera vaisiario Jon, ro ira arureva Pauto. ⁷ Ira urioroepea oiraopa

☆ **1:1:** Kl 1:17; 1 Jo 1:1 ☆ **1:3:** Hi 1:2 ☆ **1:4:** Sam 36:9

reo siposiposa. Va iava vao Aviavia tavitaviroepa voea rutupa, oiso ra va iava vao Aviavia uvuoro oirao pieive. ⁸ Uva rera-a viapau oiso va eva Aviavia. Viapau. Ari eera urio ragaroepa va iava vao Aviavia tavitavisa.

⁹ Oaviavia rutu-a eva oiraopa. Oa oirara rutupa aviavia vatepaiveira. Rera-a eera Aviaviaro oirara rutupa ira urioroepa vo rasio iare. ¹⁰ Oa raga-a eva Reoa oa urioepa vo rasio-ia tousa. Uva rera-a ro ira iavirava Pauto vo rasio rutu purareva. Uva oirara voea vo rasio-ia oisi iavirava viapau oisoa rera eveipaive. ¹¹ Osa iava vararoepa vo tousa uva purareva rera voaaro. Ari ita, uva viapau oiso voea rera voeaaro rutu rera ouiva. ¹² Vo ovusa oearovu raga voea iava rera eveioro rera ouiva voea oea oisoa rera-ia oirao piepaive. Oa iava voea vo vovouroaro-ia taraipaoro voea reesireva, ra oiso toupave rutu, voea-a Pauto ovii iraraaro rutu. ¹³ Ari voea oea oiso toupaveira, Pauto ovii iraraaro viapau oiso eisire voea kavauivora aite irara ora aako riakoro oaive. Ora viapau oiso varaua raga vo ruipaaro-ia. Ora viapau oiso vo oiratoa raga vo ruipaaro-a. Viapau. Ari Pautoa raga ora rera vo ruipaaro-ia voea kareke piepareveira oiso rutu, ra oiso toupave, Rera ovii iraraaro rutu.

¹⁴ ☆ Oa raga-a vao-ia Reoa oa oiravira ora poreepa. Osa iava igei vuutaaro-ia toureva. Oa iava igei rera vaaro keraria kekeiova. Vao keraria-a rera vaaro ro-ia Kataitoa raga Oviito Aite ira arureva oa iava urioroepa. Ira-ia vereopa vovou toupaveira ora aue oiraopa pitupitu. Oara

☆ **1:14:** Jen 3:15; Re 19:13

rutu iava agasiroepa. ¹⁵ Uva Jon Baptais rera iava tavioro oiso puraroepa, “Eera oirato tuariri rutu ira iava visii taviavora oiso-ia, Ro ira ragai sirova uturovere ira ragaipa reiparoveira. Eake iava? Uvare tuariri rutu toureva ovusa ragai kavau asavira touava.”

¹⁶ Ari ita, vigei rutu ovatevatearovu rutu vorevoreripavira sirao vatero oisoa oupape rera ruvara-ia. Varao oara rutu iava agasiroepa. ¹⁷ ☆ Eake iava? Uvare Pauto vigeipa Reo Taisi vatereva Moses vavaearo-ia. Ari va vao riroa rutu vereopa vovou ora oiraopa pitupitu oara rutu Jisas Krai iavirava karekeepa. ¹⁸ Viapau oiso irai gare visivi Pauto kekereva. Viapau rutu. Ari rera raga ro-ia Pauto Oviitoaaro ira Aiteto ruvara-ia oisoa toupareve. Oire uva va-a eva oa iava Aiteto rutu iava oisoa vigei soporepareve.

Jon Baptais Tavitaviroepa

(Matyu 3:1-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)

¹⁹ Oire uva Jiu iava voea reipa irara oearovu tauo purapa irara pris irara aruiva ora oearovu tapo Livai-pa irara voeao oea oisoa Tugoropa Kepa tokipaive. Oea Jerusalem iava urioaepa Jon akesa oiso, “Vii-a irouto?” ²⁰ Uva Jon ro-roio pievira rutu voeapa siposiporeva. Uva oisi siposipopaoro viapau oiso voeapa oreoi vairupaoro oai vataupareva. Ari oisi raga siposipopareva oiso purapaoro, “Viapau oiso Krai-a ragai ro ira roporeva Pauto, oiso ra Jiu-pa irara tuvetuvereve.” ²¹ ☆ Oa iava rera akeiva “Ari apeisi-a. Vii-a profetato Ilaija, eke?” Oa

iava oiso puraroepa, “Viapau.” Uva oiso ita puraaepa, “Asi rera vai-a vii ro profetato viigoare tuepaioveira. Ro ira iava tuariri reo purareva Moses?” Uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Viapau.” ²² Osa iava rerare oiso puraaepa, “Ari irouto-a vii? Igei oiso ruipapaiei ra voeao oreoiaro pukoio oea igei aruivoiva, urioie. Apeisi-a oiso osa purapauei ora vii ragare?” ²³ ✧ Oa iava Jon oiso puraroepa profetato Aisaia vo reoroaro sirova utuoro, “Ragai-a iravu gisipoaro. Ragoa vo toupaoaro raaka tapi oiso keeraparai, Turaro vo raiyaaro torevokota.”

²⁴ Uva Farisi oearovu aruiva ora voea raga iava. Oa iava avaaepa rera iare. ²⁵ Uva rerare oiso puraaepa, “Ari viapau vii-a Krai, eke viapau vii-a Ilaija, ora viapau vii-a profetato. Vosa viapau Krai vii, uva apeisi ragavira vii reesirevora oa iava oirara rutu baptaisparivoi?” ²⁶ ✧ Oa iava Jon voeare oiso puraroepa, “Ari ita, voea baptaispaaveira uukoa raga-ia. Vo ovusa visii vuutaaro-ia iravu toupaveira ira viapau eveipataveira. ²⁷ Ro ira ragai sirova utuparoi. Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra rera vaaro iava tasipa tuukea karua.” ²⁸ Vo reoro rutu purareva Betani uruia ovaratavu iava uuko ovi iviropavira vo ovio Jodan vo uva Jon oirara baptaispareva.

Jisas Ira-a Sipsip Kakae Pauto Vaaro

²⁹ ✧ Uva vokipaua Jon Jisas tuereva osa voka-paoro urioparoepa rera iare. Oa iava Jon oiso puraroepa, “Va kekepata eva tauo puraso kakae Sipsip Kakae Pauto vaaro. Oa vuriara veravere

oirara rutu iava vo rasio-ia. ³⁰ Eera ira iava tuariri taviraepa oiso puraoro, Iravu oirato ragai sirova uturovere ira ragaipa reiparoi rutu. Eake iava? Uvare tuariri rutu toureva vo osa kavau asavira ragai touava. ³¹ Ari ita, viapau vearovira rera-ia tarai rovoraepa. Oa iava urioraepa oirara rutu baptaisisa uukoa raga-ia ro oirato kareke pieoro voeaopa Isrel-pa irara.”

³² ☆ Oire Jon oiraopa reo vatepaoro oiso puraroepa, “Uraurato tueavora ovusa vuvuiua iava vararoera oiso rutu osa kurue rera kukuearo ariaraaro toupasa. ³³ ☆ Ari ita, viapau rera-ia tarai rovoraepa vo ovusa ro ira ragai arureva oirara rutu baptaisisa uuko raga-ia. Ira ragai tavirevora oiso puraoro, Uraurato kekerivere. Ira vararovere iravu kukuearo ariaraaro iare oirato. Eera ira oirara baptaispareverea rara aue-ia Tugoropato Uraurato. Oa iava aue-ia vuku-paaverea Uraurato vo goruaro. ³⁴ Uva ragai raga rera kekeava. Oa iava rera iava tavitaviparai oiso purapaoro, Oiraopavira rutu, uvare Pauto Oviitoaaro-a rera ro-ia.” Oiraopavira rutu Jon osa oiso puraroepa.

Jisas Disaipele Resura Oureva

³⁵ Oire uva ovokivu vokipakouaro-ia Jon aitereivu tapo disaipeletoarei rera vaitereiaro toreroepa. ³⁶ Uva voa-a vo uvava Jisas tuereva ovusa vokapaoro urioparoepa. Oa iava Jon oiso puraroepa, “Eva Sipsip Kakae Pauto Oviitao.” ³⁷ Uva disaipeletoarei rera uvusiva ovusa oisi puraroepa oiso. Oa iava Jisas sirova

utusa avasiepa. ³⁸ Uva Jisas waiterei akesa ora poreroepa ovusa rera sirova utupasiepa. Oa iava oiso puraroepa waitereire, “*Eakere taraapasivoi?*” Oa iava rerare oiso purasiepa, “Rabai, ovu-ia touparivoi? Aa vo kepao-ia?” [Ovaisi-a vao, Rabai porearo oiso toupai, Tisato.] ³⁹ Uva waitereire oiso puraroepa, “*Uriosi kekesa.*” Oa iava avasiepa vo kepa kekesa voa oa-ia toupareva. Uva voa voeare vokiepa, vo uvare vo resura vuuta rutu-a vao oa-ia rera iare pousi viropa vao.

⁴⁰ ☆ Andru, Saimon Pita araokotoaaro eera iravu waiterei iava waitereo aiterea Jon vo reoaro uvusivoiva, avaroepa Jisas sirova utusa. ⁴¹ ☆ Uva Andru araokotoare taraa rovosa avaroepa aue Saimon. Oa iava rera tavireva oiso, “Igei Mesaia kekeiovoi.” [Ovaisia porearo-a vao oiso, Krais.] ⁴² ☆ Oa iava Andru rera tapo avaroepa Jisas iare. Uva voa Jisas rera kekeoro oiso puraroepa, “*Vii-a vao Saimon Jon oviitoaaro. Viigoa vaisiario perea utupavira oiso, Sifas.*” [Ovaisia porearo-a vao oiso, Pita eera Aveke.]

Jisas Filip Vaio Roporeva Ora Nataniel

⁴³ ☆ Oire uva Jisas Galili iare vokioro Filip kekeoro rera tavireva oiso, “*Ragai sirova utuu.*” ⁴⁴ [Uva rera-a Filip aue iava Betsaida-ia, Andru vo uruiaro rutu waiterei ora Pita.] ⁴⁵ ☆ Uva Filip Nataniel kekesa avaroepa. Oa iava rera tavireva oiso “Ro ira iava tuariri Moses reoa rigatoreva Reo Taisi-ia. Ora aue tapo profet irara oea rera iava va rigatoiva, eera ira kekeiovorao ro Jisas

☆ **1:40:** Mt 4:18-22 ☆ **1:41:** Dan 9:25 ☆ **1:42:** Mt 16:18

☆ **1:43:** Mt 10:1-6 ☆ **1:45:** Hi 11:1-6

Nasaret iava Josep oviitoaaro.” ⁴⁶ Uva oisi-a eisi osa iava Nataniel rerare oiso puraroepa, “Esa pasi oavu avu vai vearoa vai uvuipai avu ra Nasaret-ia karekepe, raa?” Uva va-a vao oa iava Filip rerare oiso puraroepa. “Urio ragau kekesa.”

⁴⁷ ☆ Oire uva Jisas Nataniel siituepareva ovusa urioparoepa rera iare. Oa iava rerare oiso puraroepa, “*Keketa ro-ia Isrel-patoa rutu. Ira-ia viapau kuuvua vai toupai voi.*” ⁴⁸ Oa iava Nataniel rera akeoro oiso puraroepa, “E apeisi iava ragai-ia maraiuera?” Uva Jisas oiso puraroepa, “*Ari ita, vo osa Filip viire keera asavira tourevora ovusa fik ova vituaro-ia touparivora, ovokia-a eva oa-ia vii keke rovoavora.*” ⁴⁹ Oa iava Nataniel oiso puraroepa, “Tisato, vii-a Pauto Oviitoaaro. Vii Isrel-pa irara reraaro rutu Kingto.” ⁵⁰ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, “*Vii tavipaavoi vao iava osa vii keke rovoavora fik ova vituaro-ia. Uva va vai-ia pasi oiraopau vao, raa? Uva utupavira oar-avu kekepariverea oara vao-ia putepaiverea rara.*”

⁵¹ Uva Jisas rera ita vorerivira tavireva oiso puraoro, “*Oiraopavira rutu eisi osa visii tavipaavoi oiso, Vo utupavira vuvuiua keketaverea ovusa karu piro, ra purapurapa irara ensel keketa voa Pauto voeaaro ovusa voare ipapaave ora voava varapaave Oirato Oviitoaaro iare ragai.*”

2

Iravu Oirato Ira Riako Ouroepa Kena-ia

¹ ☆ Vo pevapa voki-ia iravu oirato riakova oureva Kena-ia oiso Galili taere sovara-ia. Uva

☆ **1:47:** Sam 32:2, 73:1; Ro 9:4, 6 ☆ **2:1:** Jo 4:46

Jisas aakoaro voa kavatao kepa-ia toupaeava.

² Uva Jisas-re tapo keeraaepa ora igei rera voeaaro disaipel va vao ora oupa pitupitu kekesa.

³ Uva wain ovi opesieiva, aakova Jisas tavieva oiso, “Voeao viapau wain ovi vaiei.”

⁴ Oa iava Jisas oiso oirare puraroepa, “*Riakova, ragai auearo. Viapau oiso vii auearo-a. Uvare ragai vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi [ovuuta-ia ragai vaisiaro roroiovira kareke pieavere].*”

⁵ Oa iava aakova kovopa irara tavioro oiso puraopa, “Vosa eake reo purapareve visiire, uvuipatai ra oisi va sirova ututa.”

⁶ Oire uva voa toupaiava aue katai vatara (6) pitokaara avekeara oara-ia Tugoropa Sisu oisoa purapaive vo vavaeara oaive-ia aue Jiu. Oara oisoa uvuipape vo osa vara uukopaoro vara agasi piepaive oiso uvuivira erao tau (20) galen ora vo peva tau (30) galen aue uuko vo kataiva-ia pitokava. ⁷ Oa iava varare Jisas voea tavireva oiso, “*Uukoara vai kuvuta vo pitokaara rutu-ia.*” Uva vara agasi pieiva rutu.

⁸ Jisas voea tavireva oiso, “*Oarai kokota. Ra ro vatesa avata ira aioa-ia tokipa.*” Oa iava varava avaaepa.

⁹ Oire uva rera ro ira vo aio-ia tokiparoepa vo ovi togovireva, ovusa wainvira ora poreepa. Uva viapau taraiparoepa oiso, Ovu-ia vo ovi ouivo. Vo osa voea raga kovopa irara taraipaaepa voea oea vara-ia uuko kuvupaaepa. Oa iava rera ro aioa-i tokipato rerare ro riako oupato keeroepa

¹⁰ oiso puraoro, “Oirara rutu vearopa oviro wain oviro roo pie rovopaiveira. Oire ra rirovira ukaioave, ra va isivaaro iava taru wain turi-ia akukuara raga ukaio ragaave. Uva viapau oisi

eisi pieri. Uvare vo vuuta-a vao oa-ia vearopara wain oviro roo pieparivoi oirara rutupa vo oviro oara rukurivo.”

¹¹ ✧ Oire uva vao rovopa rutu ravotoa Jisas oa purareva oiso Kena urui-ia Galili taere sovara-ia. Oa-ia rera vaaro keraria vo goruaro kareke pierewa voeapa. Oa iava voeao disaipelpa irara rera voeaaro rera oirao pieiva rutu.

¹² Uva va vao isivaaro iava Jisas Kapaneam iare tavetereva aakova tapo, ora araoko irara, ora igei disaipel irara. Uva voa ovokirovu-ia vo urui-ia touiova.

Jisas Voripa Irara Sigureva Tugoropa Kepa Iava Aue Tempel

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-46)

¹³ ✧ Vo Tagausapa Vurei Pasova Vureipa Jiu vaaro tutuu pieepa oiso ra karekepe, ovusa Jisas Jerusalem iare iparoepa. ¹⁴ Uva voa Rovopa Kepa Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia oirara rutu kekereva, ovusa orekerovu-ia voriara ora tuutuupaaepa aue-ia tapo sara kovoro purapaoro bulmakau kare, ora aue sipsip, ora kurue kare, vo kareo okarea-ia oisoa tauo purapaive. Uva voa voea kekereva ovusa paupaaepa oisi eisi vara-ia ora piepaoro. ¹⁵ Uva kopirovu kekereva Jisas. Oa iava rera-ia aue purareva rahi vuruko. Osa iava va-ia voea oirara tarioreva voava vo Tempel-ia vo kareva aue sipsip ora bulmakau. Uva voea varaaro petopetoreva moniara voeao oea moni tavariopaaepa varao tapo tebolara voea varaaro. ¹⁶ ✧ Uva va-a vao oa iava voeare oiso puraroepa

voeao oea sara kovoro purapaiva kurue kare-ia, “*Vo kareva kosita viro. Opeita Aite oaa vo kepaaro oiso piepata, Vori oupa kepa.*” ¹⁷ Uva igei disaipel oreovure rugooiepa oa epao Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira, ‘Kasivarivira rugorugoo iraoparaveira vii vo kepaarore oiso vovoupaoro, ra vearovira touve.’

¹⁸ Oire uva va vao kekeivoiva, reipa irara Jiu iava oiso puraaepa, “Eake ravoto rutu-a vao oa-ia igei kareke pierivoiva, uvuipaiei ra vii-ia taraiio oiso, Viigoa eva vo reesiva touparivoi oiso piepasa, raa?” ¹⁹ ☆ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Tugoropa Kepa vao Tempel rigapata okepa rara tore pieavere ita vo pevapa voki-ia.*”

²⁰ Uva va-a vao oa iava voea Jiu oiso puraaepa, “Vo resura tau katai vatara (46) ivaro-ia vo kepao pauiva. Uva apeisi-a? Vo pevavi raga-ia voki uvuipauei ra vo kepao vorevira tore pieri, raa?”

²¹ ☆ Jisas vo kepaore Tugoropa Kepa Tempel oisi eisi puraroepa varaua vouao ora rera iava.

²² ☆ Oire vo tore vokiario vo osa Pauto vorevira tova tapi iava rera tore piereva ovokia-a eva oa-ia igei disaipel rera vo reoarore rugooiepa vao oa purareva. Oa iava Pauto vo rigatoaro oirao pieiova ora vo reo vao oa purareva Jisas.

Jisas Oirara Rutu-ia Tarairoepa

²³ Oire uva Jisas Jerusalem-ia toureva va-ia vao Tugoropa Voki Pasova Vurei vaaro. Uva riro irara rutu oravotorovu rutu kekeiva varao oara purapareva voa. Uva vara-a evara oara iava rera oirao pieiva rutu. ²⁴ Osa Jisas viapau oiso voea

vo oirao piearo oirao piepareva. Viapau. Oa-a eva vituaro iava viapau oiso voea vavaearo-ia ora tovaroepa. ²⁵ ☆ Eake iava? Uvare taraiparoepa voea rutu-ia. Viapau oiso vavagisivira toureva ra irai rera tavireve vo oirara vo pitupituroaro iava. Viapau. Ari rera taraiparoepa voea vo sopaaro-ia.

3

Jisas Nikodimas Tapo Ora Reoroepa

¹ ☆ Iravu ro oirato toupareva rera vaisiaro, Nikodimas ratarataa vovoutoa rutu Farisi-pato. Uva iravu-a voea iava reipa irara Jiu voeaaro.

² Ira urioroepa Jisas iare vokiario oiso rerare purasa, “Tisato. Igei taraipaiei oiso, Pauto vii siporevora oiso rutu osa iravu tisato. Ari vosa viapau Pauto irai-ia toupareve, ra viapau uvuipa ra vo ravotoro purapareve irai oara purapariveira.”

³ ☆ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, “*Oiraopavira rutu oiso osa vii tavipaavoi oiso, Vosa ro ira viapau airepavira kavauaro, ira viapau uvuiparoi ra Pauto vo Saraaro kekereve ora viapau Pauto vo goruaro sovopareve.*”

⁴ Oa iava Nikodimas oiso puraroepa, “Apeisi ragavira irai avukaaro uvuiparoi ra vorevira ita kavauaro? E pasi uvuiparoi ra vorevira aakova kovuaro-ia koataroera vorevira rera kavaveve ita, raa?”

⁵ ☆ Oire uva Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “*Oiraopavira rutu osa vii tavipaavoi oiso, Vosa viapau uukoa-ia kavau rovaro oirato,*

☆ **2:25:** Jo 6:61, 64, 13:11 ☆ **3:1:** Jo 7:50 ☆ **3:3:** Ta 3:5; Je 1:18 ☆ **3:5:** Ef 5:26

*ora tapo vosa viapau Tugoropatoa-ia Uraurato ita kavauro, ira viapau uvuipa ra Pauto vo Saraaro-ia koataro ora viapau Pauto vo goruaro sovo-
pareve.* ⁶ Ari ro oirato ira oiravira kavauro eera oiratoa raga. Ari ro ira Tugoropatoa-ia Uraurato kavauro, eera oirato ira sopaaro-ia Tugoropato Uraurato toupareveira. ⁷ Opeita rirovira rutu rugorugoo iraopau vo osa oiso vii tavipaavoi, Vorevira kavauu airepavira. ⁸ Kiuvu ora rera raga vo ruipaaro sirova utuparoveira uvarovu vuvurepaoro avapaoro. Uva rera vo gurukoaro uvupariveira, ra viapau taraipau oiso, Ovu iava urioparoi, eke ovu-ia avaparoi. Ari ita, oirara rutu uvuipaai ra kiuvu vo goruaro kekepaive. Uva oisi-a eisi osa roroiovira rutu Pauto vo Urauraaro ora rera vo goruaro eveiparivere vo osa vorevira kavaupau, ra airepa rugooro purari.”

⁹ Oa iava Nikodimas rerare oiso puraroepa, “Uva apeisi ragavira va vao uvuipai ra karekepe?”

¹⁰ Osa iava eisi Jisas rerare oiso puraroepa, “Ari apeisi ragavira-a va-ia vao? Uvare vii-a Isrel-pa irara tuvetuvepato. Oa iava viapau va-ia vao roroiopaei, raa?” ¹¹ Oiraopavira rutu oiso osa vii tavi iraopaavoi oiso, Igei varao-ia reopaiei oara-ia taraipaiei. Ora varao iava siposipopaiovoi oara kekeiovora. Osa visii vao vo reore isivapataveira oreoa vao oa iava oiraopavira rutu siposipopaiovoi. ¹² Visii tavipaaveira vara iava varao vo rasio iava. Uva viapau vara oirao piepataveira. Vosa visii tavia ita varao iava vuvuiua iava, ra apeisi ragavira vara oirao piepata ita rara, raa? ¹³ Viapau oiso irai vuvuiua iare

iparoepa. Ari Oiratoa raga Oviitoaaro-a ragai ragoa vuvuiua kavuoro vararaepa. Ira raga-a ita ragai Kataito. ¹⁴ Tuariri Moses brasva rakoru toorotoa-ia kae pierewa kuvau tapi iria purareva. Eisi raga ita osa Oirato Oviitoaaro kae pieiverea rara evao *parikou iare*. ¹⁵ Ra oisi iavirava oearovu oirara rutu iava ragai oirao pieive. Ra va iava Tootoo Ovoi ouive.

¹⁶ ☆ *“Oreoa vituaro iava oiso toupai, Pauto ora rera vaaro sirao vovou rutu oirara rutupa vatepareveira voeao oea vo rasio-ia toupaveira. Eva-a oa vituaro iava ro kataitoa raga Oviito voeapa vatereva, oisore ra oirara rutu iava oearovu rera oirao pieive. Ra va iava viapau opesiave. Viapau. Uva uvuipaai ra Opesi Asa Tootoo ouive.* ¹⁷ Pauto viapau oiso Oviito siporeva oirara rovirieipasa voeao vo rasio-ia oiso osa ro reo rovirieipato aue jas. Viapau. Ari eera siporeva vorevira voea kae piepaoro voea oupasa ora rera iare. ¹⁸ Ro ira Pauto Oviitoaaro oirao piepareve ira viapau rovirieia vai. Ari ro ira viapau rera oirao piepareve eera ira opesi ovoiroverea rovirieia-ia. Eake iava? Uvare viapau Kataitoa raga Oviito Pauto Oviitoaaro oirao piepareve. ¹⁹ Uva va-a vao rovirieia vituaro oa oiso toupai, Aviaviaro oirarapa oa-a vao oa pou pirora vo tuaririvi vo rasio-ia, ovusa oirara rupapa ruipaaveira. Eake iava? Uvare vuri pitupitu-a voea vaaro. ²⁰ ☆ Uva voeao oea vuri pitupitupa ruipaaveira oea aviaviava ora upopaaveira oiso reasipaoro, Teapi voea vo pitupituroaro vuriara

poeravira karekepape. Eva-a oa iava viapau uriopaaveira aviavia iare. ²¹ ☆ Ari ro ira oirao pie vovou rutu purapareve ira aviavia iare urioparoveira. Oire ra va iava oirara vearovira rutu rera vurapaive. Ra oiso puraave rerare, Eera ira ora rera vo kovoaro purapareveira Pauto vo rugooaro-ia.”

Jon Poeravira Rutu Siposiporeva Jisas Iava

²² Oire uva va vao opesieiva, Jisas rera voeaaro tapo disaipel avaroepa oisore Judia Distrik sovara-ia. Uva voa igei tapo toupaoaro oearovu baptaispareva Jisas ora rera vaisiario-ia. ²³ Uva aue tapo Jon Baptais voea rutu tapo baptaispareva vo aue-ia Inon-ia aue ruvara-ia Selim-ia uva oisoa tupaive riroara uuko oviro. Uva oirara rutu iava oearovu baptaisa ousa urioaepa voa. ²⁴ Vo ovusa Herot Jon tovo asavira toupareva tuukea-ia.

²⁵ Uva va-a vao oa iava oreorovu kosi pieiva Jon voeaaro disaipel ora iravu Jiupato. Oreoroa-ia ora reopaaepa baptaisa vo pitupituario iava. ²⁶ Oa iava voea disaipel Jon voeaaro rerare avaaepa. Oa iava oiso Jon tavipaiva, “Tisato, ro-ia oirato ira vii tapo touparevora oiso Jodan-ia iviropavira uva rera iava siposipoparivora, ira-a ro ira oirara rutu iava voea baptaisparevoi ora rera iava. Oa iava voea rutu rera iare avapaae. Ari apeisi viapau oeai uriopaai vii iare?” ²⁷ ☆ Uva Jon voea vo reoaro pukopaoro oiso puraroepa. “Vosa Pauto iraipa viapau kovoa vai vatereve, ra viapau oiratoa vai raga uvuiparo oavu avu vai

purasa. ²⁸ Ari ita, visii raga ita vao visiigoa vo reo uvutavora oa puraavora tuaririvi oiso, Viapau oiso Ropoto Krais-a ragai. Ari Pauto ragai ira pierevora. Oa iava iraraera rerapa ro Krais ira ragai sirova uturovere. ²⁹ ☆ Oire vosa irai riakova vai oureve, ra rerapa oirape ro ira oira oureve. Ra sarato toreparo rera gisipoaro uvupasa. Ra oisi iava rorupareve rutu rera uvupaoro rera ro ira riakova oureve. Uva ragai tapo oiso rutu rorupaavoi, uvare sarato oaa ira iare oirara rutu ora gurupaaveira. ³⁰ Ira vaisiario uvui iraopa ra reiparo, ovusa ragai vaisiario varapara.”

³¹ ☆ Ro ira viara iava urioroera ira oirara rutupa reipa. Ari ro ira rasitoa iava karekero eera ita vo rasio iava rera-a. Ira varao rutu iava vo rasio-ia reoreoparoveira. Ari ro ira vu-vuiua iava urioro ira oirara rutu-ia putepareveira eera. ³² Ira varao iava siposipopareveira oara rutu kekereva ora vara rutu iava uvureva. Ari viapau irai vara iava vo reoro oupaoro vara-ia goruvira rutu pitupareveira. ³³ ☆ Vosa ro ira vo reo oureve, ra va iava goruvira vo reo-ia pitupareve. Ora tapo vosa ro ira iureve vo Pauto vo reoaro-ia, eera-a ira oiraopa pitupitu kareke piepareveira Pauto vaaro. ³⁴ Uva Pauto Oviito arurevora, oa iava urioroera. Oa iava Pauto vo reoaro iava siposipopareveira. Eake iava? Uvare Tugoropato Uraurato vatereva Pauto. Oa iava rera-ia vukuparoveira. ³⁵ Ari ita, Pauto Oviito kaviko iraopareveira. Oa iava orekerovu rutu vateparevora rera vavaearo iare. ³⁶ ☆ Ro ira

☆ 3:29: Mk 2:19, 20 ☆ 3:31: 1 Jo 4:5 ☆ 3:33: Ro 4:11

☆ 3:36: Jo 5:24, 6:47

Oviitoaaro oirao piepareve, ira-ia Tootoo Ovoi toupaveira. Ari vosa ro ira viapau Pauto Oviitoaaro vo reoroaro sirova utuparo, ira-a eera viapau uvuiparoi ra Tootoo Ovoi oureve. Viapau. Ari Pauto vaaro kasipua ira-ia eera toupaverea opesi asavira rutu.

4

Jisas Riakova Tapo Ora Reoparoepa Sameria Iava

¹ Vo vuuta-a vao-ia oa-ia oeavu ratarataa vovou irara Farisi oea iava oreovu uvuiva vao oa oiso purapai, Jisas oearovu rutu oupaoro riro irara rutu disaipel baptaisparevoi. Oa-ia Jon-ia puterevoi rutu. ² Uva viapau Jisas voea baptaispareva. Ari igei raga rera voeaaro disaipel igoa voea oirara baptaispaiova. ³ Uva Jisas oisi oiso-ia tarairoepa oiso, Farisi vo reoaro-a vao oa uvuivoi oiso, Oirara baptaisparevoi Jisas aue-ia Jon putepaoro. Oa iava Judia-ia kavuro vorevira kareroepa Galili iare. ⁴ Oa iava vo raivao gaereva oa Sameria-ia vuruvuruiaaro-ia oisoa toupave.

⁵ ☆ Oire uva riro urui-ia karero viropa vao Sameria taere-ia oa oisoa vaisipaive oiso, Saika vo rasio ruvara-ia Jekop oa tuariri rutu vatereva oviitoapa Josep. ⁶ Ouruia-a eva oa-ia vao uuko oupa riku oisoa toupave oa purareva Jekop. Uva Jisas vokapaoro avaroepa voare. Oa iava varua rerare raveravepa riro kaekae voka-ia. Osa iava vo riku vao uukopa ruvara-ia pauroepa Jisas aue rutu torevokoaro-ia ravireo vuuta 12 klok.

☆ 4:5: Jen 33:19

⁷ Oire uva voava iriavu riakova Sameria-ia urioopa uukosa. Uva Jisas oirare oiso puraroepa, “*Ragaipa uukoa vai. Ragoa rirovira rutu uuko regaparai.*” ⁸ Vo ovusa igei disaipel irara riro urui iare kareio viropa aio vorisa. ⁹ ✧ Uva va-a vao osa oira o Sameria iava rerare oiso puraopa, “Easi vii-a Jiu-pato? Oea viapau oiso Sameria-pa irara tapo paupaaveira. Uva ragai-a vao Sameria iava. Uva apeisi-a oiso osa iava eisi purauei oiso, *Ragaipa uukoa vai. Ragoa uuko rega iraoparai?*” ¹⁰ Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, “*Vosa taraipau Pauto vaaro-ia vatevatea, ra oisi iavirava va iava ro-ia taraiu ira vii areparevoi oiso purapaoro, Ragaipa uukoa vai. Ragoa uuko regaparai. Oire ra oisi iavirava rera vai areri pasi vaore uukoa oa-ia Tootoo Ovoi toupaveira. Ra oisi iava va iava vii vatereve.*” ¹¹ Oa iava riakova rerare oiso puraopa, “Turaro. Viapau baketa vaiei vii iriaiaro, uvare vo rikuo uukopa rokovira rutu toupai. Uva oisi-a eisi osa iava vo uuko eva oa-ia Tootoo Ovoi toupai voi oa ovu ourivere, raa?” ¹² Oa-a vao uuko riku oa vatereva igeipa aaoto oaio Jekop. Aue iava uvare rera raga va-ia oisoa ukaioparo ora rera ovii iraraaro tapo, ora bulmakau raguiro, ora sipsip raguiro voeao rera voeaaro. Uva vii vai pasi rera vai-ia puteparivoi, raa?” ¹³ Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, “*Ari ita, oiraopavira rutu oirara rutu-ia voeao oea vo rikuo iava ukaiopaaveira. Oea ita vorerivira uuko regapaaveira.*” ¹⁴ Ari vosa irai vao-ia uukoa ukaioro oa vate ruipapapai, ra viapau vorerivira uuko regaparo. Viapau rutu. Oire uva

vo uukoa-a vao oa vate ruipaparai, oa oiso rutu toupai tuputupue riku. Oa rera iava sopaua-ia toupaverea. Oire ra voava vusivusipaive rerapa tootoa vatepaoro vao oa uvuipai toupave vo vokiara rutu-ia.” ¹⁵ Oa iava riakova rerare oiso puraopa, “Turaro. Vo uuko vate iraori ragaipa. Oa iava viapau uvuiparai ra voreripavira uriopara uukopasa vo rara uuko regapara.”

¹⁶ Osa-a eisi osa iava Jisas oira tavireva oiso puraoro, “*Avau vatuated oarare keerasa. Oa iava vorevira vore voreuvere.*” ¹⁷ Oa iava Jisas aatoeva oiso puraoro, “Viapau ragai oiratoa vai oaa.” Osa iava Jisas oirare oiso puraroepa, “*Vii-a ita vao viigoa oiso purauei, Ragai viapau oiratoa vaiei. Ari ita, uva oiraopavira oisi ita eisi purauei.*” ¹⁸ Eake iava? Uvare voari tuaririvi vo vavae rutuva oirara oisoa tou rovopari. Oire uva eera ita irava touparivoi, viapau oiso vii reraaro rutu-a. Ari ita, evo reo vii vaaro oiraopai.” ¹⁹ Uva rerare oiso puraopa, “Turaro. Ragai vii-ia tarai iraorai oiso, Profetatoa rutu vii, viigoa ragai vo rugooaro sisiro iraopari. ²⁰ ☆ Ari ita, voari tuariri rutu voeao Sameria-pa irara igei aao irara oaio oisoa vo pukuio-ia ora gurupaave lotupasa. Ari visii Jiu oiso purapatai, Vo uva Jerusalem-ia toupaveira uva oirara uvui iraopaai ra voa Pautoa-pa lotupaave.”

²¹ Oire uva Jisas oiso puraroepa, “*Riakova, ragai vo reoaro oirao pie iraori. Ovuutavu urioperea taru oa-ia viapau oiso lotutaverea Aitepa vo pukui raga-ia eva. Ora viapau oiso rerapa lotupataverea tapo Jerusalem raga-ia.*

☆ 4:20: Diu 11:29

22 ☆ Visii ropa lotupataveira ira-ia viapau oiso taraipataveira. Ari igei Jiu igoa ropa lotupaioveira ira-ia taraipaioveira. Eake iava? Uvare Pauto vo kovoaro-a vao vorevira oirara oupasa ora rera iare ro iavirava ira Jiu-pa irara iava karekeroepa. 23 Ari ita, tutuu pievoi vo vuutapa eva oiso ra karekepe uva karekei. Ra oirara rutu oiraopavira rutu lotupaave vuurapa vaisi purapaoro ora voea vo urauraro oaive iavirava Aitepa ora varao voea vo vovouroaro oiraopara. Oeare taraapareveira Aite evoea oea oisi eisi ragavira rera-ia vuurapa vaisi purapaive. 24 Pauto-a uraurato. Oa iava uvuipaai oirara rera-ia vuurapa vaisi pura iraopaive. Vo osa ora voea vo urauraroaro iavirava vuurapa vaisi pura iraopaive, ora voea vo vovouroaro oiraopar rutu.” 25 Uva riakova rera tavioro oiso puraopa, “Taraiparai oiso, Mesaia uriorovere ro ira vaisipaiveira oiso, Krai. Vosa uriorovere, ra vigei tavireve orekerovu rutu iava.” 26 Uva Jisas oira tavireva oiso, *“Easi ragai raga-a vao ragoa vii tapo ora reoparai.”*

27 Uva oisi-a oiso osa puraroepa ovusa rera voeaaro disaipel igei igoa vorevira urioiepa. Oa iava rirovira rutu rera-ia rugorugoo iraopaiepa, uvare oira tapo eira riakova ora reoparoepa. Uva viapau oiso irai oira akepareva oiso, “Eake vai ou ruipapauei?” Eke, “Eakere vii Jisas eira tapo ora reopaei?” 28 Oire uva oira o riakova ora oira oiraaro kavuoro uuko kaepava pitokava kareopa riro urui iare oirara rutupa tavitavisa. 29 Oiso puraopa, “Avoeao, uriota oirato kekesa ira ragai

☆ 4:22: Ro 3:1-2, 9:4-5

vo pitupituario sisiro iraorevo opitupitua oisoa purapaa voari tuariri. Oa iava ragai tavirevo. Esa pasi Krai vai-a vigei muvetuvepatoaaro, eke?”

³⁰ Uva va-a vao oa iava riro urui iava urioaepa rera kekesa Jisas.

³¹ Ovuuta-a vao oa-ia uriopaaera ovuuta-ia igei disaipel rerare oiso puraiepa, “Tisato. Tepa aio iraori taru.”

³² Oa iava igeire oiso puraroepa, “*Ragai oaravu aioara toupai. Oara-ia viapau taraipatai.*”

³³ Uva igei raga disaipel oiso ora reopaiepa, “Easi pasi irai vai rerapa oai aioa vai siporevo?”

³⁴ Oa iava Jisas igei tavioro oiso puraroepa, “*Ragai vaaro-a vao-ia aioa oa oiso toupavoi, Ro vo ruipaaro sirova utuparai ira ragai arureva. Eva oa oiso toupai osa vao aioa oa aiopaavoi. Uva uvui iraparai ra rera vo kovoaro opesi pie rova.*”

³⁵ “*Visii vao visiigoa oiso purapataveira, Vo resuraei touvira aue kekira, ra aio oupa vuuta karekepe. Ari oiso rutu visii tavipaavoi, Vuvururata ra riro irara keketa oea uriopaaveira ragai iare. Voeao oea sopaura oaive oiso toupai osa vo kuero okueroa vioro varavaravira toupai. Oea oiso rutu toupai, ragai oirao piesa auepaai.*”

³⁶ ☆ Voeao oea ragai vo reoroaro iava siposipopaiveira oea oiso toupaveira takuraara vikipaiveira. Oea oiso toupai ragai vo reoroaro paupa irara vo oirara sopaaro-ia. Ovusa aia oearovu ita oea ragai vo reoroaro aviavi piepaiveira oea oiso toupai kuero rotupa irara. Oire vo reo uvupaoro oearovu ragai oirao

piepaive. Ra va iava Tootoo Ovoi ouive. Eva-a oa vituaro iava voeao takuraara paupa irara ora kue rotupa irara voea rutu rorupaive, uvare ragai-ia oirao piepai. Eva rorua voearei vo kovoreiara iava. ³⁷ Oiraopavira rutu oirara oiso purapaaveira, Iravu raga-a vo kovo paupato ari iravu-a vo kovo kuearo rotupato. ³⁸ Oisi-a eisi osa iava visii aruavora vo kovoro kueroaro rotupasa okovoroa evara viapau oiso pau rovtavora. Ari oeavu raga vo kovoro pau rovoivora. Va-a vao osa oirara siposipo rovoivora oeavu Vearo Siposipo ragai iava. Vo osa oirarapa Vearo Siposipo aviavi piepatavora. Oa iava ragai-ia oirao pieivora.”

³⁹ Oire uva va-a vao oa iava riro irara Sameria vo uruio iava voea oira reoroaro uvuoro Jisas oirao pieiva rutu. Eake iava? Uvare oira eira oiso puraopa, “Ira ragai tavitavirevoi varao iava muariri oisoa oara purapaa.” ⁴⁰ Oisi-a eisi osa iava voea Sameria-pa irara urioaepa rera iare. Oa iava rera pieoro oiso puraaepa, “Igei tapo vo tou rovoru.” Uva vo vokirei-ia tou rovoreva vo urui-ia voea tapo. ⁴¹ Osa iava riro irara rutu rera raga vo reoroaro uvuoro rera-ia oirao pie iraoiva rutu. ⁴² ☆ Uva oirare oiso puraaepa, “Viapau oiso vii raga vo taviaro uvuoro eera oirao pieiovoi oirato. Viapau. Ari igei rera vo reoroaro uvuiovoi. Oa iava taraiei oiso, O ari rera raga ro-ia ira oirara rutu vorevira ourevere va rasio iava ora rera iare.”

Jisas Reito Kovopatoaaro Oviitoaaro Ravo-tovira Tore Piereva

⁴³ Uva vo vokirei vareo opesiepa oarea isivaaro iava Jisas vo uruio kavureva Galili iare avaoro.

⁴⁴ ✧ Uva va-a vao osa Jisas siposipopaoro voeare oiso puraroepa, *“Profetato ro reo topa piepato ira viapau vaisia vaiei rera oaiaro vo rera vo taerearo rutu-ia.”*

⁴⁵ Osa iava Galili-ia kare uvirosa avaroepa. Uva voa Galili-pa irara rera-ia roru iraopaiva, uvare voea iare avaroepa. Uva voea tapo varao kekeiva oara purareva voa evoa Jerusalem-ia vo vokio-ia Tugoropa Voki oa-ia Tugoropa Vurei pura piropa aue Pasova vao Tagausapa Vurei.

⁴⁶ ✧ Uva voava ita aue iare karero viropa Kena-ia vo Galili taere sovara-ia. Ouruia-a eva oa-ia uukoa wainvira porereva. Uva Kapaneam urui-ia iravu ofisato reito toureva. Ira oviitoaaro-ia upia toupaiava.

⁴⁷ Uva Jisas iava uvureva ovusa Judia iava ora vaseroepa Galili iare uriooro. Oa iava rera iare avaroepa goruvira rutu rera tavisia, oiso ra vararo rera oviitoaaro porete piesa irapa tutuu piepa oiso ra kopiuro. ⁴⁸ ✧ Uva Jisas oiso rera tavireva, *“Vosa visii vao ravoto kovoro viapaua vai kekepata, ra viapau oirao pie vovouro vai purapata.”*

⁴⁹ Oa iava rera ro ofisato rerare goruvira rutu oiso puraroepa, *“Reito. Ikau-vira varau. Teapi oviitoa oaa kopiuro.”*

⁵⁰ Uva Jisas oiso puraroepa rera aruoro, *“Avau oviitoara tootoovira touparevoi.”* Uva Jisas vo reoaro oirao piepaoro vorevira voreroepa. ⁵¹ Oire uva vaova kareparoepa ovusa kovopa irara rera voeaaro raivaaro rerava aivaroiva. Oa iava voa oiso rera

taviiva, “Oviitoara vorevira tootooroi.” ⁵² Uva oiso voea akereva, “Aa vo vuutao-a vao oa-ia gare visivi tootooroi vorevira?” Oa iava oiso puraaepa, “Ari aruvea aue-ia ravireo sipoko. Oa rutu-ia upia rera kavuvo.” ⁵³ Oa iava aiteto oiso tarairoepa, O ari vo vuuta raga ita-a vao oa-ia ragai tavirevo oiso puraoro, “*Oviitoara vorevira tootooroi.*” Oire uva oisi-a eisi osa iava Jisas oirao piereva ora voeao rera voeaaro, oea tapo Jisas oirao pieiva rutu. ⁵⁴ ✧ Uva Jisas Judia iava urioroepa vore Galili taere-ia. Uva va vao erao pie ravoto oa purareva voa vo Galili taere-ia.

5

Jisas Iravu Oirato Vorevira Porete Piereva Toko Rovua Vao Vo Betesda

¹ Oire uva va-a vao opesieiva, oavu Tugoropa Voki Jiu vaaro pou piropa. Oa iava Jisas Jerusalem iare iparoepa.

² ✧ Uva voa-a vo Jerusalem-ia uva riro ratao toupai sipsip ragui vaaro. Uva oavu gareavi toko rovu toupaveira oa oiso vaisipaiveira, Betesda vo Hibru reo-ia. Uva voa vo rovu vatuario-ia ovavaevu aue kiuvupa keparo toupaveira. ³ Uva vo keparo-a varao kiuvupa keparo oara-ia riro irara voosi irara, ora voearo vuri kokoto irara, ora voearo oearoa oisoa kerau upiario iava kopi-ipaave. [Uva auere voa oisoa tuepaoro toupave vo osa ora vurevurepe uuko rovu. ⁴ Aue iava uvare ovokirovu-ia Turaro Pauto reraaro purapurapato ensel oisoa varaparo vo rovu sovara iare vao toko rovu voava va vurevurepasa. Oire

✧ 4:54: Jo 2:11, 23 ✧ 5:2: Nea 3:1

ra vo rovu vao ora vurevurepe. Ra iravu ira rovororo vo rovu sovara iare, vosa apeisi rera vaaro upia, oa iava vorevira vearoro.]

⁵ Uva va-a vao osa oisoa iravu voa toupaveve vo kiuvu oupa kepa-ia. Ira vo upiaaro aue rutu-ia uvuiepa vo peva tau vo peva vatara ivaro rutu (38 ivaro). ⁶ Uva voa Jisas vo gerepa kekereva. Osa iava rera-ia oiso tarairoepa, Riro kaekaevira rutu oisoa upiapro. Oa iava Jisas oiso rera tavireva, *“E oiso ruipapau ra va iava eva vii vo upiaaro vorevira vearovira karekeu?”*

⁷ Oire uva rera ro upiapato rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Turaro. Viapau oiso irai ra ragaivi siporeve uuko rovu sovara-ia ragai tovoa vosa ora vurevurepe. Ari ragaivi raga ora akeake ragaparaveira oiso ra avara. Vo ovusa oearovu ragai-ia putepaoro voare ava rovopaave.”

⁸ ✧ Uva oisi-a eisi osa iava Jisas rera tavireva oiso, *“Toreu. Ra urua ouoro vava vokari.”* ⁹ ✧ Oire uva ikauvira raga rera iava varaua vearo ovoiepa. Oa iava vokareva urua ouoro vao rera vaaro vava avasa.

Oire uva Sabat voki-a vao. ¹⁰ Oa iava Jiu rerare ro ira vorevira poreteroepa oiso puraaepa, “Auoro. Sabat voki-a vao. Oa-ia viapau rutu uvui iraopauei ra ora vii vo uruaro kaepari vo voki-ia vao Tugoropa.” ¹¹ Oa iava voeare oiso puraroepa, “Easi ro-a ira ragai vorevira porete pierivoi ira oiso ragai tavirevoi, *Vii uruaro ouoro vava vokari.”* ¹² Oa iava rera akeiva oiso, “Iroutoa rutu-a ira vii tavirevoi oisi osa iava vii vaarova

urua ouoro vava vokari, raa?” ¹³ Oire uva rera ro ira vorevira poreteroepa ira viapau oiso taraiparoepa. Uvare riro irara rutu oirara oea-ia ora riroirooro Jisas avaroepa.

¹⁴ ☆ Uva utupa visivi Jisas rera tavireva Tugoropa Kepa-ia Tempel rera kekeoro oiso, “*Uvuri. Vorevira poreteue. Uva viapau rutu uvuipau ei ra ita vorevira vuria vai purari ita. Viapau rutu. Teapi pute pie upia vai rutu ita vii-ia karekepe.*”

¹⁵ Osa iava avaroepa Jiu tavisa oiso, “Rera-a ro oirato ira ragai vorevira porete pierevorao aue Jisas.”

¹⁶ Oire uva oisi-a eisi osa iava rovoaepa rera Jisas vuri piepaoro, uvare Sabat voki-a oa-ia va eva purareva. ¹⁷ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Aite oaa vokiara rutu-ia kovopareveira. Osa raga ita ragai tapo kovopaavoi ita.*” ¹⁸ ☆ Uva va-a vao oa iava voea Jiu oiso vovoupaaepa rutu ra Jisas kopii pieive rera upooro. Eake iava? Uvare viapau oiso vao ragapa-a Sabat voki vo taisiaro reo goru. Ari aue tapo uvare oiso puraroepa, Pauto-a rera rutu Aitetoaaro. Uva vo reo-a eva oa-ia oiso rutu rera raga ora kareke pieparoepa Jisas, Oiso rutu toupere osa Pauto.

Pauto Oviitoaaro-ia Reesia Toupai Kovo Pura-pasa

¹⁹ Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa ora rera iava, “*Oiraopavira rutu oiso-ia osa visii tavipaavoi, Viapau uvuiparai ra ora ragai vo vovouaro iava oavu avu vai puraa. Viapau rutu. Ari vao raga-a oa purapaa oa kekeava ovusa*

Aitetoa oaa va purapareva. Oire ra ragai tapo ita rera Oviitoaaro ragoa uvuiparai oisi raga va purapaa. ²⁰ Aite ruipa iraoroepa ragaipa, ra va iava ragai kareke pierewa varao iava oara purareva. Uva ita, ragai tavirevere okovorovu iava ita riopara rutu oara varao-ia putepaivere rutu. Ra va iava rirovira rutu rugorugoo iraopata vara-ia tavetavepaoro. ²¹ ✧ Aite ro ira kopii irara vorevira tootoo piepaoro voea vatepareveira tootoa vorevira. Uva oisi raga ita-a eisi osa oearovu vatepaavoi tootoa vorevira voeaopa oea reesi-paaveira ora ragaipa. ²² ✧ Aite viapau irai rovirieipareveira taavaa vai-ia kort. Oara rutu varao rovirieia purapa kovoro oara vatereva ragaipa. ²³ ✧ Oa iava oirara rutu uvui iraopaai ra ragai vaisiario kae piepaive osa raga ita oiso uvuipaai osa Aiteto vaisiario kae piepaiveira. Ro ira viapau ragai vaisiario kae piepareve, eera ira viapau Aite vaisiario kae pieparevoi ro ira ragai arureva vore rasito puaaro-ia.

²⁴ “Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Ro ira ragai vo reoaro uvupareve, eera-a ira ro oirao piepareve ita ira ragai arureva oa iava urioraera, ira-ia Tootoo Ovoi toupaveira rutu. Ira ita viapau oiso kortua-ia karekeroverea. Viapau. Ari ira kopiia-ia puterevora vore ivirooro Tootoo Ovoi vo raivaaro-ia.

²⁵ “Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vuuta-a vao oa karekesa auepapeira. Uva vo vuuta-a vao oa karekeiei vo vokia-ia oa-ia kopii roro tou irara Pauto Oviitoaaro gisipoaro

uvuivere. Oire ra voea evoea ragai vo reoaro uvuoro tootooave rutu. ²⁶ Ari Aite-a Tootooa rutu vituaro, uvare rera raga ita. Oa iavirava gorua vatereva ragaipa rera Oviitoaaro. Oire uva ragai tapo ita oisi raga ita toupaavoi osa rera, Tootooa rutu vituaro. ²⁷ Ragai-a vao Oirato Oviitoaaro ragoa roporeva Pauto. Oa vituaro iava Aite ragai vatereva reesia oirara rutu rovirieipasa taavaa-ia kort. ²⁸ Visii vao opeita rugorugoo iraopata vaore oa oiso purapai, Tutuuvoi vo vuutao oa-ia oirara rutu tova uruiro iava ragai gisipoaro uvuiverea. ²⁹ Uva tova uruiro iava kosipaa piroverea voeao oea vearo pitupituro purapaiveira. Oea vorevira toreaverea taru Tootoo Ovoi rutu ousa. Ari voeao oea vuri pitupituro purapaiveira oea tapo ita vorevira toreaverea voea vo pitupituroaro vo voriaro ousa taavaa-ia kort.

Oearovuei Oea Oisoa Jisas-re Rutu Vaaro Rutu Vituaro Iava Oiraopavira Siposipopaiva

³⁰ ☆ “Viapau rutu uvuiparai ra oavu avu vai pu-raa ora ragai vo vovouaro iava. Vo reo oa uvuava Aite ruvara-ia oreoa-a eva raga ita sirova utupar-averea oirara rovirieipaoro kortua-ia. Uvare ragai vo rovirieiaro-a torevokoa rutu. Uvare viapau oiso ora ragai raga vo ruipaaro sirova utuparaveira. Ari ro raga vo ruipaaro sirova utuparaveira ira ragai arurevora vore.

³¹ “Vosa ora ragai raga vo reoaro iava siposipopaa, ra va iava vo reo eva viapau oiso oiraopape. ³² Ari iravu toupere ro Aite ira uvuiparoi ra ragai vo reoaro iava oiraopavira

rutu siposipopareve. Taraiparai oiso, Rera vo reoaro oiraopai ragai iava, eisi osa oiraopai rutu.

³³ “*Voari tuariri Jon iare oreovu sipotavora ragai iava akesa. Oa iava oiraopa reo rutu iava siposiporevora.* ³⁴ ☆ Ragai viapau oiso rerare rugorugoo iraoparai rutu, Irouto ro ira ragai iava siposiporevora. Viapau. Ari oiso ruipa iraoparai ra Pauto visii vorevira oureve. Eisi osa iava vo reo puraavoi vo reo iava Jon vo reoaro oisi osa ra rera vo reoarore rugoopata. ³⁵ Jon oiso tourevora osa vuravu aviavipava. Osa iava eisi oirarapa aviavia vaterevora. Oire uva oisi iava visii iava sopaura vearoepa. Oa iava poteku vuutavi-ia rorutavora rera vo aviaviaro-ia.

³⁶ “*Ari oaravu epao oara Jon-ia putevoi vo osa ragai iava oiraopavira siposiporevora. Oara oiso toupai, Varao kovoara oara vaterevora Aite ragai oisore ra vara purapaa. Oara iava evara oirara tavipaiveira ra oiso taraipaave, Aite ragai arureva oa iava urioraepa.* ³⁷ ☆ Uva Aite tapo ira ragai rutu iava siposipoparevora. Ari viapau oisoa rera gisipoaro uvupata gare visivi. Viapau rutu. Ora viapau oisoa rera puaaro kekepata. ³⁸ Uvare tapo rera vo reoaro viapau visii sopaaro-ia toupaveira. Eake iava? Uvare viapau eera vo reoaro oirao piepataveira Aite ira ragai arureva. ³⁹ Ari ita, riro goruvira rutu Pauto vo riga-toaro aue Tugoropa Vuku vieipaoro va-ia tarai iraopataveira oiso rugorugooapaoro, ra oisi va iavirava Tootoo Ovoi oupata. Origatoa raga-a eva oa ragai rutu iava viaevira rutu siposipopaiveira,

⁴⁰ vo osa ragai iare urio arapa reasipataveira vo Tootoo eva oupa arapa.

⁴¹ “*Viapau oiso ruipaparai ra irai ragai rei vaisi piepareve vova oirara.* ⁴² Ari visii-ia taraiparaveira visiigoa sopaaro-ia Pautoa-pa siraopa vovou viapau toupave. ⁴³ Aite oaa vaisiario-ia uri-oraera. Uva viapau ragai vo reoaro uvupataveira. Vosa irai urioro vo ora irai raga vaisiario-ia, ra irai vo reoaro uvuta. ⁴⁴ Visii vao visiigoa oearovu raga ruvara-ia vuurapa vaisipa ruipapataveira. Vo osa viapau oiso rugoopata oiso, Vearopai vosa oai purape ra va iava Kataitoa raga Pauto ruvara-ia vuurapa vaisi oupe. Oire uva apeisi ragavira-a oiso osa iava uvuipatai ra ragai oirao pie iraopata, raa? ⁴⁵ ☆ Viapau oiso ra ragai-ia rugorugoo ragapata oiso, Visii iava gasiaverea Aitepa. Viapau. Ari ro raga Moses ira oirao piepataveira oiso, Ira visii tauvareverea, ira-a eera ira visii iava gasireverea. ⁴⁶ Vosa rera vo reoaro oirao pietavori Moses, oire ra oisi ragavira ragai oirao piepatavori tapo. Eake iava? Uvare rera-a eera ira ragai iava vo reo rigatoreva. ⁴⁷ Ari vosa viapau vo reo *oirao piepata oa rigatoreva, ra apeisi ragavira ragai vo reoaro oirao piepata, raa?*”

6

*Jisas Vo Vavae Tukupa (5,000) Aio Vateroepa
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Uva vo reo opesieiva, Jisas toko rovu iava ovaratavu iare urioroepa. Vao toko rovu Galili-ia oa vaisipaiveira ovaisivu iava vao oiso, Taibirias.

☆ 5:45: Ro 2:17; Jo 9:28

2 ☆ Uva riro irara rutu riro ravotoro kekeiva oara purareva upiapa irara-ia. Osa iava rera sirova utupaaepa. 3 Uva-a vo uva Jisas iparoepa pukuia iare. Oa iava voa pauroepa igei tapo ae disaipel. 4 Oire uva Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaropa tutuu pieepa oiso ra karekepe. Evo voki-a Tugoropa Voki Jiu vaaro. 5 Uva Jisas vuravurapareva. Oa iava riro irara rutu oirara kekereva ovusa utupaaepa rera iare. Osa iava Filip akereva oiso puraoro, *“Ovu-ia breteara vai voripai voeaopa oirara, ra oarai aioive?”* 6 ☆ Uva oisi-a eisi osa Filip akeakeparoepa vo osa rera raga taraiparoepa vao-ia oa purapare rara.

7 Uva va-a vao oa iava Filip rerare oiso puraroepa, *“Vosa aue-ia erao vovoto kina (K200) bret vorivio, ra pasi viapau vai voea-ia uvuipe vo osa garepa visivi ouave voea voeao-ia.”* 8 Uva iravu disaipelto Andru aue araokotoaaro Saimon Pita, ira oiso puraroepa rerare, 9 ☆ *“Iravu vio-vokoto ira vo touparevoi ira varaaro vo vavae epao bret ora vaiterei ataritoarei. Ari ita, uva viapau vai uvuipai pasi voea-ia voeao-ia riro irara rutu.”* 10 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Voea tavita, ra pauave evoa isiso kou ivara-ia.”* Uva voea rutu uvuiaro-a voeao-ia oiso-ia, vo vavae tuku rutu uvuiaro (5,000). Uva voa-a evoa uva pauaepa.

11 Oa iava breteara ouoro Jisas vara-ia vearo vaisi purareva. Oa iava voeapa oirara vara roo piereva. Uva oisi raga ita ataritoarei piereva voea roo pieoro, voea vo ruiparoaro uvui pieoro.

¹² Uva uvuivira aioivoiva, igei disaipel tavireva oiso, “Aio ururukoro guruta evara oara touvira toupaivoi. Teapi oarai opesiko ragape.” ¹³ Oa iava vara guruguruiova. Uva katai tau erao (12) pekuriara agasiepa vo vavae iava vao bret vo ururukoro-ia oara iava aiooro vukuaepa.

¹⁴ ☆ Oire uva vo ravoto vao kekeivoiva, voea oiso puraaepa, “Oiraopavira rutu rera-ia ro-ia, Profetato ira vo rasio iare urioroera irare tuepavioveira.” ¹⁵ ☆ Uva Jisas voea-ia tarairoepa oiso, Rera ousa uriopaai ora voeapa, ra oiso toupaveve, Voea reraaro reito king. Uva va-a eva oa iava rera raga pukuia iare voreroepa.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokapareva
(Matyu 14:22-23; Mak 6:45-52)

¹⁶ Oire uva vuri eveveia-ia Jisas voeaaro disaipel igei toko rovu iare varaiepa. ¹⁷ Uva uvuo-ia kaeio viropa. Oa iava va-ia toko rovu ivara-ia avaiepa, uvare oiso vovoupaiepa ra Kapaneam iare avaio. Uva rupaepa ovusa Jisas voa igei iare pou viro asavira toureva. ¹⁸ Uva voa riro gorutoa rutu kiuvu purepato igeire vusireva. Ira uuko rovu sigasiga pierewa. ¹⁹ Uva voa rera-ia tuepaoro avapaiepa aue uvuiaro-ia vo peva vuuta, eke vo resura vuuta rutu-ia (6 kilomita). Uva voava ora poreiepa Jisas aivaro rera kekesa, ovusa toko rovu ivara-ia vokapaoro utuparoepa. Uva voa-a vo uva uvuo-ia iare tutuu pierewoiva, uriripaiepa. ²⁰ Oa iava voa igeire oiso puraroepa, “Asi ragai-a vao. Ragoa visii iare uturai. Opeita uriri ragapata.” ²¹ Oire uva voare uvuo-ia rera kae

☆ **6:14:** Jen 49:10; Diu 18:15, 18 ☆ **6:15:** Jo 18:36

pieoro rera-ia rorupaiova ovusa ikauvira uvuoa vo pou piropa uvare avapaiepa.

Jisas-re Taraapaiva Oirara

²² Uva vokipavira voea oirara touvira toupaiava iviropa varata-ia vao toko rovu iava. Uva Jisas viapau vo uvuo-ia kaero viropa igei tapo disaipel. Viapau. Ari igei raga vo uvuo-ia ipaiepa avaoro. Eisi osa iava oirara taraiaepa, uvare katai uvuovi raga oa voa touva. Oa iava Jisas viapau voea tapo avaroepa va-ia. ²³ Ari ita, vo osa oaravu uvuoara Taibirias iava vara voavi ruvara iare vera piropa vovio uva Turaro breteara-ia vearo vaisi purareve, vao oa aioiva. ²⁴ ☆ Oire uva voea oirara rutu roroaepa Jisas-re ora disaipel. Uva viapau oiso voea kekeiva osa voa toupaiava. Oa iava ipaaepa uvuoara-ia Taibirias iava oara-ia urioaepa. Uva aue iare Kapaneam-ia avaaepa rerare Jisas voa taraasa.

Jisas-a Bret-ia Vuvuiua Iava Va-a

²⁵ Oire uva rera Jisas kekeiva iviropavira toko rovu-ia. Oa iava rerare oiso puraaepa, “Tisato. Aa vo vuutao iava vo vokio-ia vore uriouei?” ²⁶ Oa iava Jisas oiso puraroepa, “*Ragai oiso oiraopavira visii tavipaavoi, Viapau oiso ra varare varao rugorugoopata ravotoara oara keketavo oa iava ragaire taraapatavoi. Viapau. Ari oa aiotavorao ita eva bret oa iava visii iava kovuara vukuerao. Eva-a oa vituaro iava ragaire taraapatavoi.*” ²⁷ ☆ Viapau oiso ra kovopata vo aio eva oupasa oa vuripapeira. Viapau. Ari vo aio ou iraopata oa vokiara rutu-ia toupaveira. Eva-a tootooa vo

☆ **6:24:** Mt 14:34; Mk 6:53 ☆ **6:27:** Ais 55:2; Jo 4:14

aioaro, oa vokiara rutu-ia toupaveira vearovira. Vo aio Oirato Oviitoaaro ragai oa vateaverea visiipa. Aue iava uvare Pauto Aite ragaipa reesia vatereva.”

²⁸ Oa-a eva oa iava rerare oiso puraaepa, “Eake vai uvuipai ra oai puraio, ra Pauto vo kovoaro puraio?” ²⁹ ☆ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “Pauto vo kovoaro oiso toupai, Visii ro oirao pie iraota Pauto ira ragai arurevora vore.”

³⁰ Oire uva rera akeiva oiso puraoro, “Eake-a reesia oa kekeiovere vii-ia, ra vii oirao pieio. Ora tapo eake kovo-a vao ravoto kovo oa purarivoi, ra va kekeiovora, vii vo reoaro oirao pieio? ³¹ ☆ Vigei aao iraraaro aue aioiva kuvau tapi mana voari tuariri rutu oiso osa Tugoropa Vuku purapai. Uvare vuvuiua iava vo bret vatereva voepa oa iava va aioiva.” ³² Uva oisi-a oiso osa iava Jisas voea tavioro oiso puraroepa, “Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Viapau oiso Moses visii vatereva bret vao vova vuvuiua-ia. Viapau. Ari Aite rutu-a ira oiraopa bret vatepareveira vova vuvuiua-ia visiipa. ³³ Vao bret Pauto oa vateparevora, Ro ira vuvuiua kavuoro vararoepa oirarapa tootooa vatesa voeao vo rasio-ia.” ³⁴ Oa iava rerare oiso puraaepa, “Turaro. Igeipa va eva bret vateri vokiara rutu-ia.” ³⁵ Oa iava Jisas oiso voea tavireva, “Ragai raga-a ita bret vao Tootoo Vatepa. Ari ro ira ragai iare urioro ira viapau oiso uvuiparoi ra ogoero vorevira. Ora vosa ro ira ragai oirao piepareve ira ita viapau oiso uvuiparoi ra vorevira uuko regaro ita.

³⁶ “*Ari ita, visii tavipaavoi, Ragai kekepatavoi ovusa viapau oiso ragai-ia oirao piepataveira.*

³⁷ Oiraravi voeao Aite ragaipa oeavi-a vatereva, oisore ra voeavi rutu ragai iare uriopaave. Oire vosa ro ira ragai iare urioro, irare viapau uvuiparai ra rerare isivapara. Viapau rutu.

³⁸ Aue iava uvare ragai-a vao ragoa vuvuiua iava vararaera vore. Uva viapau oiso ora ragai raga vo ruipaaro sirova utusa-a. Viapau. Ari ragai vararaera ro vo ruipaaro sirova utusa ira ragai arurevora vore oa iava *urioraera*. ³⁹ Uvare ro vo ruipaaro-a ira ragai arurevora, vao oiso ragavira viapau uvuiparai ra oearoi kavua voeao rutu iava oea vatereva Pauto Aite ragaipa. Viapau. Ari oea rutu ita evoea vorevira tore pieaverea voea tootoo pieoro vo Ovoioa Voki-ia. ⁴⁰ Aite oaa vo ruipaaro oiso toupaveira, Oirara rutu voeao oea Oviitoa oaa kekepaoro rera oirao piepaive oea uvuipaai ra Tootoo Ovoio oupaive vao oa viapau opesia vai. Evoea oea vorevira tore pieaverea voeapa tootooa vateoro Ovoioa Voki-ia.

⁴¹ “*Ragai raga-a ita vao bret ragoa vuvuiua iava vararaera.*” Uva oisi-a oiso osa puraroiva, Jisas Jiu-pa irara kasipu iraopaaepa. Oa iava rirovira rutu reoreopaaepa. ⁴² Uva oiso purapaaepa, “Avoeao! Eaketoa vai irao-a rera ro-ia Jisas Josep oviitoaaro? Ari ita, vigei rutu tarai iraopavioveira aitetoarei-ia ora aakova. Uva eake vai iava oiso puraroi, *Ragai vuvuiua iava vararaera?*”

⁴³ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Teapi rirovira rutu ora reo ragapata ora visii raga vuutaaro-ia.*” ⁴⁴ Viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai

iare urio ragaro. Viapau rutu. Easi Aite raga-a. Vosa irai ivureve vo ragai iare, oire ra rera-a eera urioro ragai iare. Uva rera ita-a eera ira vorevira tore pieaverea taru voari Ovoioa Voki-ia. ⁴⁵ ✧ Vo reo toupaivoi vo vukuo-ia profet irara vaaro oiso, *‘Pauto oirara rutu tarai piereverea.’*

Oire ra voea rutu rera uvuive vo rera ruvara-ia Aite taraia ouoro. Ra va iava ragai iare uriopaave.

⁴⁶ *“Viapau oiso irai Aite kekereva. Ari ragai raga-a ragoa Pautoa tapo oisoa toupaa ragoa uri-oraera. Uva ragai raga ita-a ragoa Aite kekeava.*

⁴⁷ *Oiraopavira rutu oiso osa visii tavi iraopaavoi oiso, Vosa ro ira ragai oirao piepareve, eera-a ita ira-ia Tootoo Ovoi rutu toupaivoi. ⁴⁸ Ragai raga-a ita bret Tootooa Vatepa. ⁴⁹ Tuariri aao irara oavisii mana aioiva kuvau tapi uva raga-a vo uva kopiiaepa voari tuariri. ⁵⁰ Ari bret oa vuvuiua iava varaepa. Vosa irouto ro ira va iava aio ruipa-paro, ira viapau uvuiparoi ra kopiiro. ⁵¹ Ragai raga-a ita bret vao Tootoo Vatepa ragoa vuvuiua iava vararaera. Vosa irai va vao bret iava aioro, ira uvuiparoi ra tootoovira toupaveve ovoieivira rutu. Oa-a vao bret uvuiparai ra rera vatea vao-ia ragai iava varaua. Oua vatepaavoi oirara rutupa voea vo rasio-ia ra tootoovira toupave.”*

⁵² *Oire uva va-a vao oa iava voeao Jiu ora voea raga ora kaureopaoro oiso purapaaepa, “Eaketoa vai-a ro ira uvuiparoi ra ora rera iava varaua vatereve vigeipa? E uvuiparoi ra ora rera iava voua vatereve, ra voua aiope rera iava, raa?”*

✧ 6:45: Ais 54:13

⁵³ Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, “*Oiraopavira osa visii tavipaavoi, Vosa viapau Oirato Oviitoaaro iava varaua aiota, ora vosa viapau ragai revasiaro-ia ukaiota, ra viapau Tootoo Ovoi outa.*” ⁵⁴ Ari ro ira ragai iava varaua aioreve ora ragai revasiaro-ia tapo ukaio, ira tootooparoverea vokiara rutu-ia. Ora ira vorevira tore pieaverea Ovoioipa Voki-ia rera tootoo pieoro. ⁵⁵ Eake iava? Uvare ragai iava varaua-a oiraopa rutu aioa. Ora revasiva oiraopava rutu ukaiopava. ⁵⁶ Ro ira ragai iava varaua aioreve ora ragai iava revasiva-ia ukaio, ira ita-a eera ragaiva ora tautosivira rutu toupave, ovusa ragai rerava ora tautosivira rutu tapo toupavoi. ⁵⁷ ☆ Aite ira tootoovira toupaveira ira ragai arurevora oa iava urioraera. Oa iava ragai Aite vo goruaro-ia tootoovira toupavoi. Osa-a eisi osa uvuiparoi ro ira ragai iava varaua aioreve, oire ra va iava tootoovira toupave ragaiva ora tautosipaoro. ⁵⁸ Vao bret oa vuvuiua iava varaepa oa viapau oiso vo bretova vaeavira tupaivoi oa aioiva vigei aao iraraaro tuariri. Oa iava kopii ovoiaepa. Viapau. Ari vosa ro ira vo breto aioreve, ira-a eera uvuiparoi ra vokiara rutu-ia tootooparo.” ⁵⁹ Vo Jisas voea siposipopareva Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog sovara-ia vo Kapaneam-ia uva reo eva vatereva voeapa.

Jisas-ia Tootoo Vatepa Reo Rutu Tupaiveira

⁶⁰ Oire uva riro irara disaipel vo reo vao uvuiua. Oa iava oiso puraaepa. “Vo reo vavagisi iraopai.

☆ 6:57: Jo 3:17

Irou vai uvuipai ra vo reo uvuve?” ⁶¹ ☆ Vo osa ora rera iava sopaua-ia voea-ia tarairoepa Jisas oiso, Vo reo iava vao disaipel rirovira rutu oiso ora reopaai. Uva va-a vao oa iava voeare oiso puraroepa. *“Evo reo ragai vo rearo visii vo rugorugooroaro vuri piepaivoi, raa?”* ⁶² Ari vosa Oirato Oviitoaaro ragai tueta ovusa ipara vore uva oisoa toupaaave tuariri, ra apeisi? ⁶³ ☆ Urauratoa raga tootoa vatepareveira oiratoapa. Varaua-a viapau oiso Tootoo Ovoi vituaro-a. Ari vo reo oa vateavoi visii vo urauraroaro aio piepasa. Oa iava uvuipai ra visiipa tootoo vatepaive vo reo. ⁶⁴ Osa oearovu visii yuutaaro iava vo reo vao viapau oirao piepaivoi.” Ari ita, Jisas voea-ia tarai ovoiroepa oea viapau rera vo reoaro oirao piepaiva. Ora tapo osa ro-ia tarairoepa ira keripa irarapa rera kosi piereve. ⁶⁵ Oa iava oiso puraroepa. *“Ari ita, va raga vituaro-a vao oa iava visii taviavo oiso. Vosa Aite viapau oirato oisi piereve, ira viapau uvuipa ra ragai iare urioro.”*

⁶⁶ Oreoa vao vituaro iava riro irara disaipel irara Jisas kavuroo sikaa viropa. Oa iava viapau oiso rera tapo vorerivira touiva. ⁶⁷ ☆ Oire uva Jisas igei katai tau erao (12) akereva oiso, *“E visii vai tapo ragai kavuroo avapatai?”*

⁶⁸ ☆ Oa iava Saimon Pita oiso puraroepa, “Turaro. Ra irou iare avaio? Uvare vii raga-a viigoa-ia Tootoo Vatepa Reo toupaiivoi. ⁶⁹ Uvare igei vii raga-ia vovouisi oaio tovoiova vii raga oirao piepaoro. Uvare ita vii raga-ia taraiiepa oiso, Vii-a Tugoropato Pauto reraaro rutu.”

☆ **6:61:** Mt 11:6 ☆ **6:63:** 2 Ko 3:6 ☆ **6:67:** Mt 10:2 ☆ **6:68:** Mt 16:16; Ap 5:20

⁷⁰ Osa iava Jisas oiso igei akereva, “Apeisi ragavira iava visii katai tau erao (12) oiso ropooro visii reesiavora, ovusa iravu epao visii vuutaaro-ia vurito ira ragaiva keripa?” ⁷¹ ✧ Auere oiso puraroepa Judas Saimon oviitoaaro Iskariot. Eera-a iravu igei iava vao katai tau erao (12) disaipel. Aue iava uvare rera-a eera ira utupavira Jisas kosi piereve voeaopa oea rera upoive.

7

Araoko Iraraaro Rutu Viapau Jisas Oisoa Oirao Piepaive

¹ Oire uva va vao opesieiva, Jisas oiso ragavira vokareva Galili taere-ia. Uva aue Jiu rera uposa auepaaepa vo Judia-ia. Oa iava voare ava arapa reasiparoepa. ² ✧ Uva va vao Tugoropa Voki Jiu vaaro oa oiso oisoa vaisipaive Oovapa Voki aue-ia Rovopa Kuero-ia. Ovoki-a vao oapa tutuu pieepa. ³ Uva oisi-a eisi osa iava araoko irara rera arupaiva oiso, “Vo uruio iava avau Judia Distrik iare. Ra voa vii voeaaro disaipel vo kovoro kekeive oara puraparivoi. ⁴ Ari ita, vosa irai oavu avu vai purasa aueparo, ra riro vaisi oureve vo oirara osireiario-ia. Ra viapau oiso uvuiparoi ra vatau tapi vai oai purareve. Oire vosa oiso varao puraparivoi, uva uvuipauei ra viaevira rutu torepau oirara rutu osireiario-ia.” ⁵ Uva voea tapo-a araoko iraraaro oea oisoa viapau rera oirao piepaive. Oa iava oisi eisi puraaepa. ⁶ Va-a vao oa vituaro iava Jisas oiso voeare puraroepa.

✧ 6:71: Jo 13:26 ✧ 7:2: Lev 23:34; Diu 16:16

“Ragai vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi oa-ia ragai vaisiaro karekeavere. Ari visii raga vo vuutaroaro-a varao-ia. 7 ☆ Voeao oirara rutu vo rasio-ia viapau uvuipaa ra visiiva ora keripaave. Ari ragai ragava ora keripaaveira. Eake iava? Uvare vo pitupitureore reoreoparaveira vuriara oara purapaiveira vurivira rutu. 8 Uva oiso visii tavipaavoi, Visii raga avata voare evoa Oovapa Voki-ia. Ari ragai viapau oiso va iare eva Oovapa Voki avapara. Aue iava uvare ragai vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi.” 9 Osa oiso-ia voea tavireva. Oa iava vo raga Galili-ia toureva.

Jisas Rovopa Kuero Iava Oovapa Voki-ia Toureva

¹⁰ Uva voea Jisas araoko iraraaro avaaepa Oovapa Voki kekesa. Oa iava rera tapo voare uturoepa vatauvira. Viapau oiso viaevira voare iparoepa. ¹¹ Uva va-a vao osa voea Jiu rerare taraa ragapaiva va-ia vao Oovapa Voki oiso puraoro, “Ovu irao ro epao?” ¹² Voea rutu rirovira rutu rera-ia ora reopaaepa. Uva oearovu oiso purapaaepa, “Avoeao. Asi vearoto-a eera.” Ovusa oearovu oiso purapaaepa, “Viapau. Ari oirara rutu keakea iraopareveira eera.” ¹³ ☆ Vo osa oearovu Jiu-pa irarapa uriripaoro vatau visivi raga rera-ia ora reopaaepa.

¹⁴ Uva vo voki rutu-a vao Oovapa Voki oa vo vuutaaro-ia Jisas Tugoropa Kepa iare iparoepa oirara rutupa siposiposa voa. ¹⁵ Osa iava voea Jiu iava voea reipa irara rirovira rutu oiso rugorugoo iraopaoro oiso puraaepa, “Eake rutu-a vao oa

☆ **7:7:** Jo 15:18-19, 3:19-20 ☆ **7:13:** Jo 9:22

iava rera vo vukuara vieiparevoi. Viapau oiso taraia vai oueva rera ro oiso osa voeao tarai irara rutu tisa irara.” ¹⁶ ✧ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Vo reo oa vatepaavoi visiipa viapau oiso ragai raga vo reoaro-a. Viapau. Ari Pauto vo reoaro-a ro ira ragai siporevora ragai aruoro.*” ¹⁷ Vosa irai Pauto gisipoaro sirova utu ruipa iraoparo, ra ragai vo reoaro iava vao tarairo oiso, Oiraopavira vo reo Pauto iava poupa piroi, eke ora ragai raga vo vovouaro iava oiso reoparai. ¹⁸ Ro ira ora rera raga vo vovouaro iava reoreoparo, ira-a eera oiso vovoupa ra ora rera raga ora vaisiaro kae piepareve. Ari vosa ro ira roari vaisiaro kae pie ruipaparo ira rera siporeve, ira-a eera torevokoto. Ira-ia viapau vuria vai toupai.

¹⁹ ✧ “*Tuariri Moses visii vatereva Reo Taisi. Uva apeisi iava viapau irai visii iava viapau vo taisi sirova utuparoveira? Eake-a vao oapa ragai kopii piesa auepatai, raa?*” ²⁰ Oa iava rerare oiso puraaepa, “*Iravuei vurito uraurato vii-ia. Uva irou vii uposa auepai, raa?*” ²¹ Ua Jisas voeare oiso puraroepa, “*Ari ita, vo kovo-ia tavetave iraopatavoi vao-ia, Oirato vorevira porete pieavo vo Sabat voki-ia. Oa iava rirovira rutu rugorugoo iraopatatai eisi.*” ²² ✧ Easi Moses visiipa rakari verapa pitupitu vatereva. Opitupitua-a eva oa viapau Moses iava kosi piropa. Oa-a eva voeari iare vigei aao iraraaro karekeepa. Uva visii kakae vure rakariaro rooroopaoro voea rakariaro verapataveira vo voki-ia eva Sabat voki, vosa vo voki-a eva rakari verapa voki rera vo vokiario

✧ **7:16:** Jo 3:11, 8:28, 12:49 ✧ **7:19:** Eks 24:3 ✧ **7:22:** Lev 12:3; Jen 17:10

kakaeto. ²³ Oiso rugorugoopataveira ra vearovira rutu Moses vaaro Reo Taisi sirova utu iraopata. Oa iava kakae vure rakariaro roorooapataveira va-ia Sabat. Oire uva voa-a vo Sabat uva ragai iravu oirato vorevira porete pieavorao. Uva eakepa ragaire kasipupatai, raa? ²⁴ ☆ Opeita orekerovu rovirieipata ora visii iava osireiara raga-ia oiso osa ragai piepatavoi. Ari uvui iraopatai ra oearovu sopaaro rutu-ia tarai rovopaoro voea vo rugooroaro kerikerisipata.”

*Oeavu Oirara Oea Oiso Puraaepa, Easi Krai
Vai-a Ro-ia?*

²⁵ Oearovu Jerusalem iava oiso puraaepa, “E apeisi-a rera ro uposa auepaai, eke? ²⁶ Rera kekepata eera ira viaevira rutu reoreoparoi. Oa iava viapau oiso oreovu avu vai purapaivoi rerare. Easi pasi oiraopai rutu, uvare vai reipa irara taraipaai rera-ia oiso, Krai vai pasi, raa? ²⁷ ☆ Ari ita, vigei taraipaviei rera vo uruiaro rutu-ia. Ari vosa Krai karekero, ra viapau irai taraiparo rera vo uruiaro rutu-ia.”

²⁸ ☆ Oire uva Jisas Tugoropa Kepa-ia Tempel toupareva voeapa siposipopaoro. Uva rirovira rutu gisipo karureva voeare oiso puraoro, “Ragai-ia taraipatai ita. Ora ragai vo uruiaro rutu-ia tapo taraipatai. Ari ita, osa viapau oiso ora ragai raga vo vovouaro iava urioraera. Ari Aitetoa oaa raga ragai arurevora, oa iava urioraera. Ira vo vovouaro-a oiraopa. Uva viapau visii rera-ia taraipatai. ²⁹ Ragai ira-ia taraiparai uvare rera

tapo oisoa toupaa rera voaaro. Oa iava voava ragai arurevora vore.”

³⁰ Uva oisi-a eisi osa iava rera tuukesa auepaaepa. Vo ovusa rera vo vuutaaro tugura asavira toupai. Oa iava viapau irai rera-ia vavaea vai tovoreva. Viapau. ³¹ ☆ Uva riro irara rutu oisi iava rera oirao pieiva. Oa iava oiso puraaepa, “Vosa Krai pouro virovere, ra pasi riroara ravotoara vai purareve. Oara vai-a uvuipai ra vo ravotoro-ia puteve oara purarevoi ro-ia, eke?”

Oeavu Polis Irara Aruiva Jisas Tuukesa

³² Oire uva Farisi ratarataa vovou irara voea oea uvuiva uvare oirara rutu oreorovu rutu purapaiva rerare Jisas. Osa iava reipa irara Pris ora aue Farisi oearovu polis irara aruiva. Oa iava urioaepa oiso ra rera tuukeive Jisas. ³³ ☆ Uva va-a vao oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Gare visivi visii tapo toupaa voi. Ra ro iare vorera ira ragai arurevora vore.*” ³⁴ ☆ Uva ragaire taraa ragapatavere. Ra viapau oiso ragai keketa. Ora viapau tapo oiso ra vo urui-ia pouta viro vao oa iare avaravere. Vao iava uvare viapau oiso uvuipatai ra voare avata.” ³⁵ ☆ Oire uva voea raga Jiu ora reopaaepa oiso purapaoro, “Ovu iare avarovere vo uva viapau rera kekeperea? Easi pasi vigei iavapa irara vai iare avarovere voeao oea vigei arova sikasikaaepa vorarore avaoro vo voea vo uruiroaro iare Grik-pa irara? Uva voea tarai pieparevere vai Grik, raa?” ³⁶ Uvare oiso

☆ **7:31:** Jo 8:30; Mt 12:23 ☆ **7:33:** Jo 13:33 ☆ **7:34:** Jo 8:21, 13:33 ☆ **7:35:** Je 1:1; 1 Pi 1:1

puraroi, *Ragaire taraa ragapata. Ra viapau ragai keketa. Ora oiso tapo puraroi, Ra viapau voare avata vo uvare avaravere voa touse. Uva aa vao-a vo reo vituaro, raa?"*

Vo Toupai Uukoa Iava Vao Tootoo Vatepa

³⁷ ☆ Ovoiopa voki vaopa Oovapa Vurei, reipa voki rutu oa-ia Jisas toreroepa rirovira rutu reoro oiso purasa, *"Vosa irai uuko regapaoro urioro, ira-a eera uvuiparoi ra urioro vo ukaiosa ragai.* ³⁸ ☆ Oiso-ia osa Pauto vo rigatoaro oiso purapapeira, *'Ro ira ragai oirao piepareve ira-a eera sopaaro-ia uuko ovi Tootoo Vatepa ovi karekepapere rera iava vusivusipaoro.'* "

³⁹ ☆ Oire Jisas vo ruu reo purareva ro iava Tugoropato Uraurato ira ouiverea vo rara rera oirao piepaive Jisas. Uvare vo vokia-a eva oa-ia Jisas touvira keraria ou asavira toureva. Aue iava uvare rera eera Tugoropato Uraurato urio asavira toureva irare eisi puraroepa.

Oirara Ora Roo Pieaepa

⁴⁰ ☆ Oire uva oearovu oisi eisi vo reo uvuoro oiso puraaepa, *"Oiraopavira rutu rera-ia ro-ia profetato irare tuepavioveira."* ⁴¹ Ovusa oearovu oiso puraaepa, *"Eera Krai."* Ari oearovu oiso puraaepa, *"Ra viapau oiso Galili iava uriorovere Krai.* ⁴² ☆ Tugoropa Vuku taviepa Krai iava ro Devit voeaaro iava rera. Ira Betlehem-ia pouro virovere vo uruio-ia oa-ia tuariri Devit

☆ **7:37:** Ais 55:1; Re 22:17 ☆ **7:38:** Ais 12:3 ☆ **7:39:** Joe 2:28; Jo 20:22 ☆ **7:40:** Mt 21:11 ☆ **7:42:** Jer 23:5; Mai 5:2

tou rovoreva.” ⁴³ ☆ Oisi-a eisi osa iavirava ora voearei-ia varei puraiva ora roo pieoro Jisas iavirava. ⁴⁴ Uva oearovu oiso vovoupaaepa ra rera tuukeive. Uva viapau oiso irai rera-ia vavaea vai tovoreva.

Reipa Irara Jisas Viapau Oirao Piepaiva

⁴⁵ Oire voea polis irara vorevira voreaepa reipa irararei iare Pris ora Farisi. Oa iava voeare oiso puraaepa, “Eakepa viapau rerava voretai?” ⁴⁶ ☆ Uva polis irara voeare oiso puraaepa, “Ari ita, voari tuariri uva viapau oisoa irai oiso reoparo osa ro reoparoi.” ⁴⁷ Osa iava Farisi voeare oiso puraaepa, “Easi visii vai tapo pasi keakeaparevoi, raa? ⁴⁸ ☆ E pasi oearoi igei vai iava Farisi, o voeao iava reipa irara irai vai keketavo ovusa rera vo reoroaro oirao pieparevo, raa? Viapau. ⁴⁹ Uvare akuku iraravi raga-a evoea oirara oea Jisas vo reoroaro uvupaoro viapau taraipaa Reo Taisi-ia vao oa-ia vuria puraivoi Pauto osireiario-ia, osa iava opesikoaverea rara.”

⁵⁰ Oire uva iravu-a ro-ia Nikodimas ira tuariri avaroepa Jisas iare. Voea iava rera, ira voeare oiso puraroepa, ⁵¹ ☆ “Esa vigei vaaro Reo Taisi oiso toupavoi ra iravu iava akukuvira gasi ragape, eke? Uvui iraopaviei ra rera vo reoaro uvupe. Oire ra va iava vearovira tarai rovvio vao-ia oa pura rovoreve.”

⁵² Oa iava rerare oiso puraaepa, “Easi vii tapo-a iravu Galili iava, raa? Vearovira rutu Pauto vo reoaro viei rovoru, ra taraiu. Viapau irai profetatoa vai uvuiparoi ra Galili iava karekero.”

☆ **7:43:** Jo 9:16, 10:19 ☆ **7:46:** Mt 7:28-29 ☆ **7:48:** Jo 12:42

☆ **7:51:** Diu 17:6, 19:15

8

Riakova Ora Oua Vuri Pieeva

[¹ Oire uva voea rutu oirara sikasikaaepa vorarore ora voea vo keparoaro avaoro, ovusa Jisas Oliv Kovo Pukui iare avaroepa. ² Oa iava vikipakou rutu voava vokiroepa Tugoropa Kepa iare vao Tempel. Uva riro irara rutu voa rera iare urioaepa. Oire uva paupaoro voea tarai piepareva. ³ Uva voa-a vo uva riro tarai irara ora ratarataa vovou irara Farisi iriavuva riakova urioaepa rera iare. Aue iava uvare oira kekeiva iravu tapo. Oa iava ora voea vuruvuruaro rutu-ia oira tore piesa urioaepa. ⁴ Uva oira iava Jisas tavipaoro oiso purapaaepa, “Tisato. O riakova iria ora oua vuri pieevo. Uva oeavu oira-ia poua viro osa eisi pieevorao. ⁵ ✧ Vao-ia Reo Taisi Moses igei tavireva oiso puraoro, Vosa oiso iriavu riakova vuria puraeve, oire ra oira vurokope aue-ia aveke. Ra oisi iava eisi apeisi purau?” ⁶ Oiso osa puraaepa rera-ia kokarapaoro. Uvare oiso vovoupaaepa ra oaire reoa vai taraaive rera-ia. Auere ra oreoi iava rera iava gasiive taru. Vo osa Jisas takuro viropa rasia-ia rigatopaoro ora rera iava sipareo-ia.

⁷ ✧ Oire uva rera akepaiva voreripavira. Oa iava voava toreoro voeare oiso puraroepa, “Vosa irai visii vuruvuruaro-ia toupaveve ro ira-ia viapau vuria vaipe, ira uvuiparoi ra rovova vai-ia aveke vai oira vuro rovoreve o-ia riakova.” ⁸ Uva takuro viropa ita vo rasi rigatosa ita. ⁹ ✧ Oisi uvuivoiva, voea rutu ora voea-ia vesipaoro kosikosia viropa

✧ 8:5: Lev 20:10; Diu 22:22 ✧ 8:7: Diu 17:7 ✧ 8:9: Ro 2:22

oiso, reipa irara rovvira ira rovoaepa. Oa iava oearovu tupepaaepa utupaoro. Osa iava rera raga Jisas kavuiva. Uva rera raga oira tapo toupaveva, ovusa torepapa voari rera puaaro-ia.

¹⁰ Oire uva Jisas toreoro riakova akereva oiso, “*Ovu-ia oirara epao? E viapau irai epao vii iava gasiparevoi, raa?*” ¹¹ ☆ Oa iava riakova oiso puraopa, “*Reito. Easi viapau irai epao.*” Oa iava Jisas oiso puraroepa, “*Ari ita, ragai tapo viapau oiso vii iava gasipaavoi. Avau vova, ra viapau ita vorerivira oai vuria vai purari.*”]

Jisas Ira-a Rasitoapa Aviavia

¹² Jisas voea taviro oiso puraroepa, “*Ragai-a rasitoapa aviavia. Ro ira ragai sirova uturo ira viapau uvuipa ra rupa-ia vokareve. Viapau. Ari aviavia-ia toupavevoi vao Tootoo Vatepa vituaro.*”

¹³ ☆ Oa iava Farisi rerare oiso puraaepa, “*Easi vii ora vii raga vo reoaro-ia siposipopariveira. Eva-a oa iava vii vo reoaro iava viapau oarai oirao piepaioveira.*” ¹⁴ ☆ Osa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Oiraopavira rutu ita. Ora ragai raga vo reoroaro iava siposipopaaveira. Ari ita, vo osa oiraopa reo rutu-a ita vao ragai vo reoaro. Eake iava? Uvare vo urui-ia taraiparaveira vao oa iava urioraepa. Oa iava vo urui-ia taraipaoro voare avaravere. Vo osa visii viapau vao taraipatai vo uva vo urui iava urioraera. Ora vo uva ragavira avaravere uva tapo viapau taraipatai.*” ¹⁵ Visii vao visiigoa oearovivu oirara roviriei iraopataveira vo vovouo-ia vo rasio-ia. Ari ragai viapau irai

rovirieipaaveira. ¹⁶ Ari vosa ragai irai rovirieia, oire ra torevokovira rutu irai rovirieia. Eake iava? Uvare viapau oiso ragai raga kataito. Viapau. Ari iravuei Aite, ro ira ragai arurevora. Ira ragai tapo kovopareveira. ¹⁷ ✧ Vo visii vaaroia Reo Taisi oiso toupai, Vosa vaiterei katai reo raga iava siposipopasi, oire ra vaiterei vo reoaro torevokopape rutu. ¹⁸ Ari ita, ragai raga ora ragai iava siposipopaaveira ora vo osa Aite ragai arurevora. Ira tapo ragai iava oiraopavira tavitaviparoveira.”

¹⁹ Oire uva voea rerare oiso puraaepa, “Ovuia vii Aitearo epao?” Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, “*Viapau oiso ragai-ia taraipatai. Eisi osa viapau Aite oaa-ia taraipata.*”

²⁰ ✧ Vo reo pukoreva Jisas monipa tugi-ia toupao. Vo osa oirara tarai piepareva voa evoa Tempel-ia. Uva oisi-a oiso osa iava viapau irai rera tuukepareva voa, uvare rera vo vuutaaro tugura asavira touva.

Vo Toupai Uvare Viapau Uvuipauei Ra Voare Avau Uvare Avaparai

²¹ ✧ Jisas vorerivira oiso voea tavireva, “Avarai vore uva ragaire taraa ragapatavere. Ari ita, kopiipataverea visii varaarova vuriara oavisii, vo rara Aite viapau visii iava vara vera rovo pareve. Oa iava viapau uvuipatai ra vo poupata viro uvare avaparai.” ²² Uva va-a eva oa iava Jiu reipa iraraaro oiso puraaepa, “Apeisi ragavira eisi reoroi oiso, *Viapau uvuipatai ra vo uruio iare*

avata oa iare avaparai? Asi evo reo vai porearo oiso vaio toupai, Ra rera raga ora uporo, eke?”

²³ Uva voeare oiso puraroepa, “*Visii reroarova. Ari ragai viara iava. Uvare visii-a vao vo rasio iava. Ari ragai viapau vo rasi iava vao-ia.*” ²⁴ ☆

Osa iava visii taviavoi oiso, Kapiipatavere ovusa vuriara oavisii visii-ia touvira toupave. Ari ita, vosa viapau ragai vo reoroaro oirao piepata vo uvare ora ragai raga iava visiipa siposipopaavoi. Oire uva oisi-a eisi osa iava vuriara oavisiiva kopiipatavere ovusa touvira visii-ia toupave.”

²⁵ Uva rera akeoro oiso puraaepa, “*Iroutoa irao-a vii?”* Oa iava Jisas oiso puraroepa, “*Ragai raga ita vao-ia oiso osa ora ragai iava tuariri visii taviavora.*” ²⁶ Riro reoro rutuva toupaaavoi. Oara-ia uvuiparai ra visii vo pitupituroarore reoreora. Ora visii vo vovouroaro tapo rovirieia oiso osa jas ro reo rovirieipato. Ari ro ira ragai arurevora ira vo vovouaro-a oiraopa rutu. Ora vo reoro rutu oara uvuava rera ruvara-ia, evara-a oara iava siposipopaaveira oirara rutupa voeao vo rasio-ia.”

²⁷ Oire uva viapau roroioaepa. Vo uvare voea tavipareva Aitetoa iava. ²⁸ ☆ Uva osa-a eisi osa iava Jisas oiso voea tavireva, “*Voari utupaua oiso Oirato Oviitoaaro kae pietavere rera kotosa. Uva vo vuuta-a eva oa-ia taraitaverea, Oiraopavira oisoa ora rera iava siposipopareve. Oire ra oisi iavirava taraita. Ari ragai viapau oiso oavu avu vai purapaavo ora ragai raga vo rugorugooaro iava. Viapau. Ari ragai vo reo iava siposipopaavo*

oa iava ragai tavireva Aite. ²⁹ ✧ Aite ragai siporeva ira ragai tapo toupaveira. Uva viapau oiso ragai kavurevora ra ragai raga toupaa. Viapau. Uvare vokiara rutu-ia varao *purapaaveira oarapa ruipaparoveira.* ³⁰ Oire uva oisi-a oiso osa puraroiva, oirara rutu iava oearovu rera oirao pie iraoiva.

Oiraopa Reo Rutu Uvuipai Ra Visii Oiso Pieve, Viapau Oiso Ra Akukuvira Iraipa Kovo Ragapata Oiso Rutu Osa Voeao Oea Tuukepa Kepa-ia Toupaveira

³¹ ✧ Oire uva Jisas Jiu tavireve, voeao oea rera oirao pieiva oiso, “*Vosa vokiara rutu-ia ragai vo reoaro vearovira uvupata, oire ra va iava visiipe oiso, Ragai rutu voeaaro disaipel.* ³² ✧ Ra oisi iava oiraopa reo rutu-ia taraita. Oa iava oiraopa reo rutu uvuipai ra oiso visii pieve, Viapau uvuipatai ra akukuvira iraipa kovo ragapata. Oiso osa ro ira tuukepa kepa-ia toupaveva.”

³³ Oa iava rera vo reoaro pukooro oiso puraaepa, “Igei-a Ebrahim iava vo sara. Viapau oiso irai igei iava akukuvira kovo ragapareveira iraipa. Uva apeisi iava eisi purauei oiso, *Viapau oiso akukuvira iraipa kovo ragapatavere?*”

³⁴ ✧ Uva Jisas oiso puraroepa, “*Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoï, Irou irara voeao oea vuri vovou purapaaveira. Uva varao vuri vovouro oaive oara voea tuukepaaveira. Oa iava akukuvira kovo ragapaaveira vaopa vearo rugoo viapavira.*

✧ **8:29:** Jo 4:34 ✧ **8:31:** 2 Jo 9 ✧ **8:32:** Ro 8:2; Je 2:12

✧ **8:34:** Ro 6:16; 2 Pi 2:19

³⁵ Oviito ira vearovira kepaaro-ia aitetou-
pareveira eva kepaaro rutu. Ari ro ira tuukepa
kepa-ia toupareveira akukuvira kovo ragapaoro,
uva viapau kepaaro rutu-a va vao. ³⁶ Ragai-a
vao Oviitoaaro ragoa uvuiparai ra tuukepa kepa
iava visii kosi piea vao iava vuri vovou. Oa iava
uvuipatai ra vearovira toupata vo Aite oaa vo
kepaaro.

³⁷ *“Taraiparai oiso, Ebrahim sara iraraaro visii.
Uva apeisi viapau ragai vo reoaro visii sopaaro-
ia toupaivoi, raa? Eisi osa iava oiso ruipap-
atai ra ragai upooro ragai kopii pieta.* ³⁸ ✧ Ari
ita, ragai siposipopaaveira varao rutu iava oara
kekepaaveira Aite oaa ruvara-ia, ovusa visii evo
pitupituro purapataveira oara oupataveira ro
ruvara-ia visii aitearo.”

Visii Aitearo-a Seten

³⁹ ✧ Oire uva rerare oiso puraaepa, “Eari igei
aitearo Ebrahim.” Oa iava Jisas oiso puraroepa,
*“Vosa oiraopavira visii Ebrahim ovii iraraaro, oire
ra rera vo pitupituroaro rutu tapo purapata oiso
osa rera Ebrahim oisoa piepareve.* ⁴⁰ Visiipa
oiraopa reo rutu iava siposipo iraopaavoi varao
oara uvuavora Pauto ruvara-ia. Oara-a varao
oarapa vo vokio-ia ragai uposa auepatai. Ari
ita, viapau oiso Ebrahim oisi oiso piereva. ⁴¹ ✧
Oiraopavira uvare ora visii aitearo vo pitupituro
purapataveira.”

Uva va-a eva oa iava rerare oiso puraaepa,
“Easi igei aako riakoaro viapau oiso otopa

vovouro vai purapaoro igei kavaupaivora. Igoa-a kataitoa raga Pauto ovii iraraaro.” ⁴² ✧ Oa iava Jisas oiso puraroepa, “Vosa oiraopavira rutu rera Pauto visii aitearo rutu, oire ragaipa siraopata. Eake iava? Uvare ragai oisoa Pauto ruvara-ia toupaa. Ora vo uvare tapo rera vo ruipaaro-ia urioraera. Viapau oiso ora ragai vo ruipaaro-ia vore urioraera. Viapau. Ari Pauto ragai arurevora oa iava vore urioraera. ⁴³ Uva eakepa viapau ragai vo reoroaro-ia roroiopatai? Oa vituaro vao-ia oiso toupavoi, Viapau oiso uvuipatai ra ragai vo reoroaro uvupata riro vavagisiara.

⁴⁴ ✧ “Visii-a Seten ovii iraraaro. Uvare goruvira rutu rera vo vovouaro sirova utu iraopataveira eera visii aitearo. Ari ita, voari tuariri rera-a eera riro oira upoto, ora tapo viapau oisoa oiraopa vovou rutu sirova utuparo. Uvare oiraopa vovou rutu viapau oisoa rera-ia toupave. Uvare kuuvu reoro raga oisoa purapareve ora rera raga vo reoroaro torevokoaro. Eera-a riro kuuvuto, uvare rera raga-a kuuvu reoro rutu vo vovouaro vituaro. ⁴⁵ Ari ragai oiraopa reoro rutu iava siposipopaaveira. Uva apeisi viapau vo reoro oirao piepataveira? Uva kuuvu reoro raga oirao piepataveira ro aite oavisii vo reoroaro Seten. ⁴⁶ Iroutoa vai visii iava uvuiparoi ra ragai iava oai vuria vai kosi piereve vao oa toupave vo ragai-ia, raa? Ari ita, oiraopa reo rutu kosi piepaavoi. Uva apeisi iava oisi eisi viapau ragai vo reoaro oirao piepatavoi, raa? ⁴⁷ ✧ Ari Pauto ovii iraraaro rutu rera vo reoroaro rutu uvupaiveira. Ari viapau oiso

rera ovii iraraaro-a visii. Oa iava viapau rera vo reoroaro uvupataveira.”

Ebrahim Kareke Asavira Toureva Vo Vuutao-ia Oa-ia Touava

⁴⁸ ☆ Oa iava voea Jiu rerare oiso puraaepa, “Eari, igei viire oiso purapaioveira, Sameria iava vii. Viigoa-ia iravu vurito tugarato toupaveira. Uva oiraopavira vai oisi eisi purapaioveira viire, eke?” ⁴⁹ Uva Jisas oiso puraroepa voeare, “*Ragai viapau tugaratoa vaiva tupaaveira. Viapau. Ari Aite oaa raga vaisiaro kae piepaaveira, ovusa visii ragai vaisiaro akaipa piepata.*” ⁵⁰ ☆ Ari ragai raga viapau oiso uvuiparai ra ora vaisi oaa kae piepaa, uvare iravu raga uvuiparoi ra ragai vaisiaro kae piepareveira. Uvare rera-a eera oirara vo vovouroaro rovirieipato. ⁵¹ ☆ Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Vosa irai ragai vo reoaro sirova uturo, ira-a eera viapau uvuiparoi ra kopii ovoiro.”

⁵² Oire uva voea Jiu rerare oiso puraaepa, “Tarai iraoiei vii-ia. Viigoa-ia toupaveoi vurito tugarato. Easi Ebrahim kopii ovoiroepa, ora voeao reo topa piepa irara profet irara oea tapo kopiiapaa. Uva apeisi-a oiso osa iava oiso purauei, *Vosa irai vearovira rutu ragai vo reoaro sirova uturo, eera-a ira viapau uvuiparoi ra kopii ovoiro?*” ⁵³ E apeisi-a? Easi pasi vii vigei aaotoaaro-ia puteparivoi Ebrahim, raa? Ira kopi-iroepa ora voeao profet irara oea tapo kopiiapaa. E vii raga apeisi ora kareke piesa auepauei?”

⁵⁴ ☆ Uva Jisas voea aatoreva oiso puraoro, “*Vosa ora ragai raga vaisiaro kae piepaa, ra oisi iavirava ragai iava vaisia akukupapavira raga toupave. Ari Aite raga-a ira ragai kae piepareveira ro irare oiso purapataveira, Visii reraaro Pauto,* ⁵⁵ vo osa viapau rera-ia taraipataveira. Ari ragai rera-ia taraiparaveira. Vosa oiso purapara, Viapau rera-ia taraiparai, oire ra oisi iava riro kuuvutoape ragai oiso osa visii. Ari rera-ia *taraiparai. Osa iava vearovira rera vo reoroaro sirova rutu utu-paraveira.*

⁵⁶ ☆ “*Aaoto oavisii Ebrahim rorureva vo vuutaonia ragai vaaro-ia taraoro, oa iava urioraera vo rasio iare. Uva oisi-a eisi osa iava rera iava sopaua roruva rutu taraoro.*” ⁵⁷ Uva va-a vao oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Easi vii viapau vo vavae tau (50) ivaro-ia tugurauera avukaoro. Uva apeisi-a? Rera vai kekeriva Ebrahim, raa?”

⁵⁸ ☆ Uva Jisas oiso puraroepa, “*Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Vo osa Ebrahim kareke asavira toureva, ovusa vo vuuta-a eva oa-ia ragai voari tuariri touava.*”

⁵⁹ Oire uva oisi-a eisi osa iava rerare avekeara kae pie ragaiva, oiso ra vara-ia rera vurokoive. Vo osa Jisas voava Tugoropa Kepa-ia vatauvira kosiro viropa.

9

Vo Toupai Voosito Iava Vo Siposipo

¹ Uva vokapaoro Jisas avaroepa. Oa iava iravu voosito oirato kekereva. Aakova oisi raga rera

kavaueva voosivira. ² ☆ Uva voa igei disaipel Jisas akeiova oiso, “Tisato. Irou vaaro-a vuria oa iava aakova oiso ro voosivira kavauevora? E rera raga vo vuriaro oa iava oisi karekeroepa? Eke aitetoarei vaaro vuria oa purasiva?”

³ ☆ Uva Jisas igeire oiso puraroepa, “*Viapau ro oirato vuria vai purareva, ora aitetoarei ora aakova, ra oisi iava eisi voosivira karekero. Viapau. Ari vaore ro oiso toupaveira, ra rera-ia Pauto vo kovoaro viaevira rutu roroiovira karekepe.* ⁴ Vosa ravireo touvira toupavevoi, uva uvui iraopaviei ra Pauto vo kovoaro-ia pitupe va puraoro. Uvare rupa urioei oa-ia viapau irai uvuipa ra kovoreve. ⁵ Vosa ragai vo rasio-ia touvira toupavevoi, uva ragai-a aviavia voeaopa oea vo rasio-ia toupaveira.”

⁶ Uva oisi-a oiso osa iava vavaea-ia ruiroepa. Oire rasia uverereva va tovere pieoro. Oa iava rera osireiaro vavoreva vo tovere-ia. ⁷ ☆ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, “*Avau sisusa uuko rovu-ia va vao Siloam.*” [Oa porearo oiso toupai, Rera aruiva]. Oa iava avaroepa sisusa. Uva vorevira vorepaoro vuravurareva.

⁸ Uva va-a vao oa iava voeao rera vo uruiaro iava ora oearovu tapo voeao oea oisoa rera kekepaive ovusa pauvira raga tou rovopareve, oea rutu rerare oiso puraaepa, “E rera-a ro-ia ira oisoa rirovira moni areparo oirara rutu ruvara-ia, eke viapau?” ⁹ Uva osa iava rerare oiso puraaepa, “Iu. Rera raga-a ita ro-ia.” Ovusa oearovu oiso purapaaepa. “Viapau. Easi oisi raga keketo-a ro-ia. Ari ita, uva iravu raga.” Oa iava

☆ 9:2: Eks 20:5; Esi 18:20 ☆ 9:3: Jo 11:4 ☆ 9:7: Lu 13:4; Jo 11:37

rera raga voeare oiso puraroepa, “Easi ragai raga-a ita vao-ia.”

¹⁰ Uva rera akeiva oiso, “Uva apeisi-a oiso osa iava vii iava osireitoarei vuravurasivo, raa?”

¹¹ Uva voeare oiso puraroepa, “Ari ro oirato ira vaisipaiveira oiso, Jisas ira rasia uvererevo va tovure pieoro aue tapo uukoa. Oa iava vo tovure-ia ragai osireiario vavooro oiso puraroe ragai aruoro, *Avau sisusa vavo uuko rovu-ia Siloam*. Oire uva voa sisuoro vuravura ovoiaivo. Oa iava uvuirai orekerovu kekepasa.” ¹² Uva eisi osa iava oiso rera akeiva, “Ovu-ia rera epao?” Uva oiso voeapa taearoepa, “Viapau taraiparai.”

Farisi-pa Irara Vo Ravoto Vituarore Taraa-paiva

¹³ Oire uva rera tapo ro voosito tuariri ira voosivira oisoa toupareve avaaepa Farisi iare voeao ratarataa vovou irara. ¹⁴ Uva Sabat voki-a vao oa-ia Jisas va vao rasia tovure pieoro va-ia rera iava osireito karureva. ¹⁵ Osa iava vorerivira ita rera akeiva oiso puraoro, “Apeisi ragavira rutu-a oiso osa iava vii iava osireitoarei vuravurasivo?” Oa iava oiso voea tavireva, “Ragai osireiario vavorevo tovurea-ia rasia. Oa iava sisusa avaraiva, ragai iava osireitoarei vuravura ovoisivo roroio ovoioro.” ¹⁶ ☆ Osa iava oearovu Farisi oiso puraaepa, “Viapau oiso Pauto rera siporeva, uvare viapau oiso Sabat voki vo pitupituario sirova utuparoveira ora vao Reo Taisi.” Oa iava eva oearovu oiso puraaepa, “Uva apeisi ragavira-a ro ira-ia vuria toupave, ra oaiva

☆ 9:16: Mt 12:2

varao purapareve ravotoara, raa?” Oire uva-a vao oa iava ora voearei-ia vo uvururei purapaiva.

¹⁷ Uva rera akeoro ita oiso puraaepa, “Uva apeisi vai purapau ei rerare ro ira vii iava osireitoarei vura pierervo?” Oa iava oiso puraroepa, “Ari profetato eera.”

¹⁸ Oiraopavira rutu ira-a ro oisoa voosivira toupaveve. Oa iava vo vokio vuravurarevoi. Uva voea Jiu vo reo vao viapau oirao piepaiva. Oa iava aitetoareire keeraaepa vaitereo uvava oviitoa rera ro ira iava osireitoarei karusi viropa.

¹⁹ Vaiterei akeoro oiso puraaepa, “E rera vai-a ro vei oviitoaaro, pasi? Ira iava oisoa oiso purapasi, Ira kavaueva aakova, ovusa voosivira raga toureva. Oire uva apeisi iava vuravurarevoi?”

²⁰ Osa iava aitetoarei voea tavisiva oiso, “Ari ira-ia taraipaveiei eera vegei oviitoaaro, osa raga voosivira aakova rera kavaueva. Oa iava oisi raga karekeroepa. ²¹ Uva vo vokio viapau taraipaveiei oiso osa ragavira iava rera iava osireitoarei avivisivoi. Ora tapo viapau taraipaveiei oiso, Irouto rera osireiario karurevo. Rera ake iraota. Ira riroroera. Ira uvuipa ra ora rera raga tavitaviro.”

²² ✧ Oire uva aitetoarei voea tavipasiva oisi eisi, uvare Jiu asavira uriripasiepa, voeao oea oiso purapaaepa reo goru puraoro, Vosa irai Jisas oiso vaisirevere, Ari Kraisa eera, oire ra oisi iavirava irai siguive vova Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog.

²³ Oa-a vao oa vituaro iava aitetoarei voea taviro oiso purasiepa, “Ora visii raga rera aketa. Ira riroroera. Osa iava uvuipa ra ora rera raga visii

tavitavireve.” ²⁴ ☆ Oire uva rerare vorerivira keeraaepa ro ira voosivira tou rovopareve. Oa iava rerare oiso puraaepa, “Pauto vaisipaoro oiraopavira rutu taviu. Uvare Jisas-ia taraipaiei oiso, Vurito.”

²⁵ Oa iava voeare oiso puraroepa, “E vurito-a eera, eke viapau? Uvare viapau taraiparai rera vo vovouaro-ia. Ari ita, oiso raga ora ragai-ia taraiparai osa oisoa tuariri voosivira raga toupaa. Uva vo vokio raga-ia ragai iava osireitoarei aviavisivoi karu uviro ovoioro.”

²⁶ Oa iava oiso rera akeiva, “Eake rutu purarevo viire? Apeisi ragavira rutu vii iava osireitoarei karurevo, raa?”

²⁷ Oire uva voeare oiso puraroepa, “Visii tavi ovoiavo ita. Uva apeisi ragavira uvusa auepatai ita? Easi visii vai tapo oiso ruipapatai ra oiso pieta, Rera voeaaro disaipel, raa?”

²⁸ Oa-a eva oa iava rera takaupaoro oiso puraaepa, “Vii raga ita rera disaipeltoaaro. Ari igei-a Moses voeaaro disaipel. ²⁹ Uvare taraipaiei oiso, Pauto Moses vatereva reoa. Ari ovu irao rutu iava evo oira urioei? Ira-ia viapau taraipaiei.”

³⁰ Uva oiso puraroepa, “Avoeao. Avokoria vao-ia. Oa-ia viapau taraipatai oiso-ia. Uvare oiso purapatai, Ovu iava urioroe? Ira-ia viapau taraipaiei. Rera raga-a ita ro ira ragai iava osireitoarei aviavi pierervo. ³¹ ☆ Taraipaviei oiso, Pauto viapau oiso vuri irara vo reoroaro uvupareveira. Ari vosa ro ira rerapa lotuparo ora rera vo reoroaro rutu sirova utuparo eera Pauto, ra va iava rera Pauto vo reoroaro uvupareve

vara purapasa. ³² Vokiara rutu-ia voari tuariri viapau oisi osiposipoi oisoa toupave ira iava ira voositoa vai osireiaro vura pierewa ro ira voosivira raga kavaueve aakova vai. ³³ Vosa Pauto viapau ro siporevori vo rasio iare, ra viapau oiso uvuiparoeri oaravu avu vai purapasa.”

³⁴ Oa iava rerare oiso puraaepa, “Auoro! Aakoara vii kavaueva vuri pitupitu raga-ia. Osa iava oisoa vurivira rutu toupari. Apeisire auepauei, ra igei tarai pieri, raa?” Uva oiso pura ovoiro rera siguiva vova Sinagog.

Vovouisi Osireiaro Aisia Voosivira Toupaveira

³⁵ Uva Jisas rera iava uvureva uvare rera siguiva. Oa iava rerare taraapareva. Oa iava rera kekerivoiva, rera akereva oiso, “*E Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto oirao pieparivoi, eke viapau?*” ³⁶ Oa iava rerare oiso puraroepa, “Reito. Iroutoa rutu-a Oirato Oviitoaaro? Rera iava ragai taviri, ra rera oirao piea.” ³⁷ ✧ Osa iava Jisas oiso puraroepa ora rera iava, “*Ira kekerivoi ro-ia ovusa vii tapo ora reoparoi.*” ³⁸ Uva oisi-a eisi osa iavirava oiso puraroepa, “Turaro. Ragai vii oirao pieavoi.” Oire eisi pura ovoiro takuro viropa Jisas-ia vuurapa vaisi pura ovoisa.

³⁹ ✧ Oire uva Jisas oiso puraroepa, “*Ragai urioraera vo rasio iare oirara rovirieisa. Osa iava voearo vuravura asa irara vuravurapaiverea. Ovusa voeao oea vuravurapaiveira oea iava osireiara voosipapere rara.*” ⁴⁰ ✧ Uva oearovu Farisi iava voa rera ruvara-ia toupaveira.

✧ 9:37: Jo 4:26 ✧ 9:39: Jo 5:22, 27; Mt 13:13 ✧ 9:40: Ro 2:19

Uva rera uvuoro rerare oiso puraaepa, “E apeisi-a? Igei tapo-a voosi osirei irara, raa?” ⁴¹ ☆
 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “Vosa vovouisiro oavisii osireiara visiire voosivira toupave, oire ra oisi iava viapau uvuipaai ra oei visi togapaive aue-ia reo. Ari ita, oiso purapataveira, Igei iava vovouisiro osireiara aviavipaiveira oiraopara rutu-ia taraipaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaai ra visi togapaive oevu aue-ia reo.

10

Reo Ruu Sipsip Kovokovo Iava

¹ “Oiraopavira rutu oiso visi tavipaavoi, Ro ira viapau rataoa rutu-ia vao sipsip kovokovo vaaro koataro, ora vosa uvavu ragava putereve vo kovokovo kukuearo-ia voare koataoro, ira-a eera oiso toupave, Kavirupato ira orekerovu rutu ou ragapareveira. ² ☆ Ari vosa ro ira rataoa rutu-ia koatparo, ira-a eera sipsip ragui tokipatoaaro rutu. ³ Rataoa tokipato ira rataoa karupareveira ropa ira sipsip ragui tokipareveira. Oa iava sipsip ragui rera gisipoaro uvupaiveira vo osa vo ragui vaivaisiarore keeraparo vo raguio rera voeaaro. Osa iava oisoa vo ragui kosi piepareve rataure vo ragui tuvetuvepaoro. ⁴ Uva oisoa vo ragui sipsip ragui ora rera voeaaro kosi piepareve rataure. Oire ra vo raguipa iraro. Vo rara vo ragui sipsip ragui rera gisipoaro eveipaoro rera sirova utuave. ⁵ Viapau uvuipaai ra iravu raga sirova utuave. Viapau. Ari eera asavira oisoa toripaive, uvare viapau rera gisipoaro eveipai

eera iravu raga.” ⁶ ☆ Va-a vao reo ruu Jisas oa voeapa vatereva. Uva viapau roroiopaaepa vo reo vituaro-ia vao oa purareva voeare.

Vearoto Sipsip Ragui Tokipato

⁷ ☆ Uva va-a vao oa iava Jisas voeare ita oiso puraroepa, *“Oiraopavira oiso visii tavipaavoi, Ragai-a vao rataoaro sipsip ragui vova kovokovoa.*

⁸ Voeari oirara oea ragaipa iraaepa oea-a kavirupa irara oea oisoa urio ragapaave sipsip kavirupasa, osa viapau sipsip kare voea gisipoaro uvupaoro voea iare utupaave. ⁹ Ragai raga ita ratao-a. Vosa irai ragai iare urioro koatasa vo kasura sovara-ia, ira-a eera orirurevere Pauto vo rara koataro. Ra voava ita kosiro viro aio oupasa. Ra oisi raga ora voreripaoro urioparo koatapasa ita.

¹⁰ *“Kavirupato viapau oiso orekerovu avu vaire urioparoveira. Ari sipsip ragui kavirupasa urioparoveira voea upopaoro vo kare vuri piepasa rutu. Ari ragai vaore urioraera, ra tootooa rutu oupaive. Oire ra oisi iava voea-ia agasipape rutu vo tootoo.*

¹¹ ☆ Ragai vearoto sipsip ragui-ia tokipato. Uvare rera raga vearoto sipsip ragui tokipato ira ora rera iava tootooaro viki ragareverea rara vo ragui iavirava. ¹² Ari ro kovopatoa raga ira voria ragare kovopareve, viapau oiso sipsip ragui tokipatoa rutu-a. Uvare viapau oiso rera vo raguiaro-a sipsip ragui. Eva-a oa vituaro oiso toupai, Ro ira aakau kare tueoro torirevere sipsip ragui kavuoro. Ra oisi

☆ **10:6:** Jo 16:25 ☆ **10:7:** Jer 23:1-2; Esi 34:2 ☆ **10:11:** Ais 40:11; 1 Pi 5:4

iava aakau kare sipsip ragui aiopaoro vo ragui sikasikapaive. ¹³ Eake iava? Uvare eera voria ragare kovoparevoi. Viapau oiso sipsip raguire rugooparo.

¹⁴ “*Ari ita, ragai-a vearoto sipsip kare tokipato. Ragoa vo ragui-ia taraiparaveira, ovusa vo ragui tapo ita ragai-ia taraipaave.* ¹⁵ Oiso-ia Aite ragai-ia taraiparoi, ovusa ita Aite-ia taraiparai. Oa iava ora ragai iava tootooa oaa vikiavere rara sipsip ragui tauvaoro. ¹⁶ Oire uva oraguirovu tapo tou ragapaiveira sipsip ragui. Uva viapau oiso vo kovokovo iava vo raguira-a. Oraguiroare tapo oiso ruipaparai ra vo raguira tuvetuvea. Ra va iava ragai raga gisipoaro uvuive. Ra oisi iava katai ragui rutu puraa viro ora takuvuoro. Osa iavirava kataitoa raga pere vo ragui rutu tokipato aue ragai. ¹⁷ ✧ Osa raga vituaro iava Aite ragaipa vo sirao vatereva vare, oiso ra ora ragai vaaro tootooa viki ragaa vo raguipa ototooa vorevira ouaverea. ¹⁸ ✧ Viapau oiso irai ragai iava tootooa verarevere rara. Viapau. Ari ragai raga-a ragoa vare rugooparo va viki *ragapaavoi vao tootooa. Ari ita, gorua toupavoi ragai vaaro tootooa viki ragasa. Ora oiso osa tapo toupavoi vo goruo vo tootoo vorevira ita ousa. Oare oisi vo reo ouavora Aite ruvara-ia vare vao.*”

¹⁹ Oire uva voeao Jiu vo reo vao uvuoro ora voea-ia voearei ita puraiva ora roo pieoro oisi vo reo iavirava. ²⁰ Uva oisi-a oiso osa iava riro irara rutu oiso purapaaepa, “Vurito tugarato ira-ia toupare eera oa iava kokoroparoi. Uva eakere rera vo rearo uvupatavoi?” ²¹ ✧ Ovusa

oearovu voe iava oiso purapaaepa, “Viapau oiso vo reo-a vao ro vo rearo ira-ia vurito tugarato toupareve. Eari apeisi ragavira vurito tugarato uvuiparoi ra voeao voosi irara osireiaro vorevira vura piepareve, raa?”

Jiu Jisas-va Keriaepa

²² Uva Jerusalem-ia Tugoropa Voki karekeepa vao oa-ia oisoa Oovapa Vurei purapaive vo vokio reesipaoro oa-ia Tugoropa Kepa Tempel vorevira rataoaro karuiva voari tuariri. Ovuuta-a eva riro uteo vuuta. ²³ Uva voa Tempel sovara-ia Jisas vokareva rakorako uru ivara-ia vao oa paureva Solomon. ²⁴ Oire uva voa-a vo uva Jiu rera kovokovosa urioaepa ora guruoro rera iare. Oa iava voa rerare oiso puraaepa, “Auoro. Aa vo vokio igeipa aviavi pievira rutu ora vii iava siposiporivere? Vosa vii rutu Krais, oire igeipa roroio pievira rutu tavi iraou.”

²⁵ ☆ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Visii tavipaavora vo vaisio iava. Uva viapau oiso oirao piepataveira. Uvare vo kovoro rutu varao oara purapaaveira Aite vaisiaro-ia oara iava ragai vaisiaro oiraopavira karekeparaveira.*” ²⁶ Ari ita, oearovu raga-a visii. Viapau oiso ragai vo raguiaro iava sipsip ragui visii-a. Osa iava viapau oirao piepataveira. ²⁷ Ari ragai vo raguiaro sipsip ragui ragai gisipoaro uvupaaveira. Oa iava ragai tapo vo ragui-ia taraiparaveira. Osa iava eisi ragai sirova *utupaaveira.*” ²⁸ ☆ Oa iava vo ragui vatepaaveira Tootoo Ovoi vao vokiara rutu iarepa. Ra oisi iava viapau oiso opesikopaave.

Viapau rutu. Uva viapau irai uvuiparoi ra vo ragui verareve ragai vavaearo iava. ²⁹ Aite oaa ragaipa oragua vatereva, uvare rera gorutoa rutu ira orekerovu rutu-ia pute iraopareveira. Uva viapau oiso irai uvuiparoi ra vo ragui verareve vova Aite vavaearo iava. ³⁰ Ragai ora Aite vegoa-kataitoarei rutu.”

³¹ Osa-a oiso osa vituaro iava voea Jiu avekeara kae pie ragaiva, oiso ra rera vurukoive vara-ia. ³² Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii tue pieavora riroara rutu-ia vearopa kovoro Aite varaaro. Ari aa vo kovo-a vao oa-ia rugorugopaoro ragai vurukosa auepatai evara-ia avekeara, raa?”*

³³ Osa iava voea Jiu rerare oiso puraaepa, *“Viapau oiso igei okovoi-ia vearoa vai rugorugopaoro vii vurukosa auepaiei. Viapau. Ari aue iava uvare Pauto toviparivoi vii vao oirato akuku raga. Ora tapo vaopa uvare ora vii ragare oiso purapauei, Vii-a Pauto.”*

³⁴ ☆ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Apeisi ragavira? Uvare rigatoa oiso toupai voi vo visii vaaro-ia Reo Taisi oreoa-ia Pauto ora rerapa oevu reipa irara reesireva voari tuariri oiso puraoro, Visii-a pau irara.* ³⁵ Uva voea voeao tuariri oea iare Pauto vo reoaro avaepa vao oa oiso puraepa, Voea-a pau irara. Ari ita, Tugoropa Vuku viapau uvuipai ra oku pieive. ³⁶ Uva Aite ragai reesioro ragai arureva vo rasio iare. Uva oisi-a eisi osa iava oiso purarai, Ragai-a Pauto Oviitoaaro. Uva eakere oiso purapatai, Pauto toviparivoi, raa?

☆ **10:34:** Sam 82:6

³⁷ “Vosa viapau Aite vo kovoaro purapaa, ra opeita ragai vo reoaro oirao piepata. ³⁸ ☆ Ari ita, ragai rera vo kovoaro purapaavoi. Vosa irai ragai vo reoroaro oirao pie arapa reasiparo, oa iava uvuiparoi ra vo kovoro raga oirao piepareve oara purapaavoi. Osa iava uvuipatai rutu ra taraita ora vearovira rugorugoota oiso-ia, Ragai-ia toupere Aite, ovusa ita ragai Aite-ia toupavoi.”

³⁹ Uva rera tuuke rovosa auepaaepa ita, ovusa voea vatavataoro avaroepa.

⁴⁰ Uva Jisas vorevira voreoro uukova Jodan iviroreva. Oa iava vo pouro viropa uva tuariri Jon oirara baptaisreva. Uva voa toureva. ⁴¹ ☆ Oire uva voa riro irara rutu rera iare urioaepa. Oa iava oiso puraaepa, “Oiraopavira rutu. Viapau oiso Jon oravotoi purareva. Ari vo osa Jon rera iava ro reoara rutu purareva, oara-a oiraopara rutu.” ⁴² Uva voa-a vo uva riro irara rutu rera oirao pieiva rutu.

11

Vo Lasaras Iava Toupai Uva Kopiitroepa

¹ ☆ Uva iravu upiaproepa eera Lasaras aue iava rera Betani urui-ia. Uva-a vo Betani-ia Maria vo voaorei vo uruiaro ora Mata. ² Eira Maria iria oiso vo utupaua sanda kokoeva Turaro kokotoaro iare. Oa iava kokotoarei posiposi pieeva ora oira oruaro-ia. Uvava taataato-a eera Lasaras ira upiaproepa. ³ Uva va-a vao oa-ia taataarirei keeraeriepa Jisas-re oiso puraoro, “Turaro. Ro ira kavikopariveira ira upiaproei.” ⁴ ☆ Oa iava

☆ **10:38:** Jo 14:10-11 ☆ **10:41:** Jo 2:11 ☆ **11:1:** Mk 11:1; Lu 10:38 ☆ **11:4:** Jo 9:3

Jisas vo reo uvuoro oiso puraroepa, “*Viapau ovoieivira rutu kopiipasa eva upiario. Ari auerea keraria vo goruaro kareke piepasa vao Pauto vaaro. Ra oisi iavirava ragai vaisiario kae pieve rara.*”

⁵ Uva Mata ora Maria ora Lasaras ovavuatapa oisoa rirovira siraoparo Jisas. ⁶ Uva Lasaras iava uvureva uvare upiaproepa. Oa iava vo vokireia toureva vo uruia eva oa-ia toureva. ⁷ Uva utupavira igei disaipel tavioro oiso puraroepa, “*Irata ra vorevio Judia Distrik iare.*”

⁸ Oa iava igei disaipel rerare oiso puraiepa, “*Tisato. Airevi raga ita voa vii vurukosa Jiu aue ragaae. Uva voare ita vorea auepauei, raa?*”

⁹ ☆ Jisas oiso puraroepa, “*Asi viapau pasi oiso katai tau erao (12) vaiei o ravireo-ia, eke? Vosa ro ira ravireo-ia vokapareve, ra viapau oiso koveparo. Eake iava? Uvare vo rasio aviaviaro kekeparevoi vokapaoro.*” ¹⁰ Ari vosa vokiario vokapareve, ra koveparo, uvare viapau aviavia vai rerapa.”

¹¹ Uva oisi-a eisi osa pura rovoroiava, oiso ita puraroepa, “*Vatetoa oavi Lasaras uusiroi. Ira tore piesa avaparai.*” ¹² Oa iava igei rerare oiso puraiepa, “*Turaro. Vosa uusiroe, uva uvuiparoi ra vorevira torero poreteoro, eke?*” ¹³ Jisas Lasaras kopiario iava eisi puraroepa. Oa iava oiso keapaiepa, Ira uusi ragaparoi.

¹⁴ Osa iava Jisas aviavi pievira oiso igei tavireva, “*Lasaras ira kopiioe rutu.*” ¹⁵ Uva visiire rugorugopaoro rorupaavo. Aue iava uvare

☆ **11:9:** Lu 13:33; Jo 9:4, 12:35

viapau rera tapo touavo vo vokia eva. Osa iava rera iare avapaviei ra oiraota.”

¹⁶ Uva Tomas ro ira oisoa vaisipaive oiso, Didi-mas tavarato, igei disaipel arupareva oiso pura-paoro, “Oire irata, ra Tisato tapo kopiisa avavio.”

Jisas-a Oirato Vorevira Vo Torearo Vituaro Ora Tootooa

¹⁷ Oire uva Jisas avaroepa. Uva pouro viropa. Oa iava tarairoepa oiso, Lasaras vo resura rutu-ia voki toureva tova-ia. ¹⁸ Betani-ia uva Jerusalem-ia ruvara-ia toupaveira aue uvuiaro-ia vo peva vuutara (3 kilomita). ¹⁹ Uva-a vo uvare riro irara rutu Jiu iava urioaepa Mata voarei ora Maria vo vovouaro varaata piepasa, uvare taataato vairei arova kopiioepa. ²⁰ Uva Mata Jisas iava uvuoro avaopa raivaaro rerava aivarosa. Ovusa Maria kepa raga sovara-ia paupaoro toupavea.

²¹ Oire uva Mata rerare oiso puraopa, “Turaro. Vosa vo tourivori, ra viapau taataatoa oaa kopiio. ²² ✧ Ari taraiparai oiso, Vosa Pautoa iare variriu, ra vii vatereve oavu avu vai vii vo ruipaaro sirova.”

²³ Oa iava Jisas oiso oira tavireva, “*Taataa-toara vorevira toreparoi, rara.*” ²⁴ ✧ Uva Mata rerare oiso puraopa, “Ari ita, ragai oiso taraiparai, Ira Ovoioipa Voki-ia toreroverea vo rara tootooro rera raga vo vokiri-ia oa-ia oirara rutu vorevira toreaverea.” ²⁵ ✧ Uva Jisas oira tavireva, “*Ragai raga ita vorevira torea vituaro ora tootooa vituaro eva-a ita ragai raga. Ro ira ragai oirao piepareve eagara vosa kopiio, ira ita*

✧ **11:22:** Jo 9:31 ✧ **11:24:** Dan 12:2; Jo 5:28-29 ✧ **11:25:** Jo 1:4, 5:26

taru oiso tootoovira toupareverea. ²⁶ Ora voeao oea tootoovira toupai ragai oirao piepaoro oea viapau uvuipaai ra ovoieivira kopii ovoipaave. Viapau. Ari evoea uvuipaai ra tootoovira raga toupai ve vokiara rutu-ia. Eva-a vai vao oirao pieparivoi, eke viapau?”

²⁷ ✧ Osa iava Mata rerare Jisas oiso puraopa, “Aure, Turaro. Vii oirao piepaa, uvare vii-a Krai Pauto Oviitoaaro. Vii vao viigoa iava Pauto taviroepa, oiso ra uriou vo rasio iare.”

Jisas Gaureva

²⁸ ✧ Mata oiso puraopa. Oa iava taevare keerasa avaopa Maria. Oire uva oira ou pieoro vatuarore oirava voreopa. Uva voa gare visivi oiso oira tavipaeva, “Tisato eera ira urioroi vo touse. Ira viire keera paroi.” ²⁹ Uva Maria vo reo uvuoro ikauvira avaopa Jisas iare. ³⁰ Oire uva Jisas kare uviro asavira toureva. Uvare voari raga toupareva uva Mata rerava aivaroeva. ³¹ Ari ita, vo osa Jiu-pa irara Maria tapo toupai va kepa-ia oira vovouaro varaata piepaoro. Uva voa-a evoa uvava oira tueiva ovusa ikauvira kosio viropa. Oa iava oira sirova utuaepa uvare oiso keapaaepa, Tova-ia gaupasa avaoe.

³² Oire uva Maria vo pouo viropa uva toureva Jisas. Uva voa rera kekeoro rera kokotoaro ruvara-ia rekuoro takuo viropa rerare oiso puraoro, “Turaro. Vosa vo tourivori, ra viapau oiso taataatoa oaa kopi-ro.”

33 ☆ Uva voa Jisas oira vurareva ovusa gau-paeva. Ora voea tapo kekereva Jiu-pa irara oea oira tapo urioaepa. Oea tapo gaupaiva. Osa iava vurivira rutu rera iava sopaua vavataepa kopiia vaarore kasipu iraopaoro aue siitoka. Oa iava siraoroepa rutu. 34 Osa iava oiso akereva, “*Ovu-ia rera tovatavo?*” Uva rerare oiso puraaepa, “Turaro. Uriou vo tova kekesa.”

35 Osa iava Jisas gaureva ora rera sopaaro raga-ia. 36 Oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Rera kekepatavoi. Ro ira ro kaviko iraopareveira.”

37 ☆ Ovusa oearovu oiso purapaaepa, “Ira-a eera oearovu osireiario vura pieparevora voosi irara. Easi pasi, viapau vai uvuiroeri vai, ra ro tau-varevora, viapau vai kopiiroeri?”

Jisas Lasaras Vorevira Tore Piereva

38 ☆ Jisas rirovira siraoa vo vavataaro sovorevoiva ora rera sopaaro-ia, vo pouro viropa uva toupaiava vo tova aveke rikui-ia. Uvare iriavu-a rikui iria tekaiva rirova rutu-ia avekeva. Uva iriavu o rikui riaaro veropava aveke tupapaeva.

39 Uva Jisas voea tavioro oiso puraroepa, “*Aveke verata o-ia.*” Oa iava Mata o uvava taataato ira kopiioepa iria oiso puraopa, “Turaro. Easi kopiioerao. Vo resura voki putevorao rera isivaaro-ia. Uva eru geesi viapau kosi pirovere rara, eke?” 40 Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, “*Ari apeisi vii tavi rovoavo? Uva oiso purarae, Vosa oirao pieri, osa iava uvuipauei ra keraria vo goruaro kekeri Pauto vaaro.*” 41 ☆ Oire uva aveke veraiva.

☆ 11:33: Jo 12:27 ☆ 11:37: Jo 9:6-7 ☆ 11:38: Mt 27:60

☆ 11:41: Jo 17:1

Oa iava Jisas viara-ia vuraoro oiso puraroepa, “Aite. *Vii-ia vearo vaisi purapaavoi, uvare ragai vaaro variria uvurivoi.*” ⁴² ✧ Taraiparai oiso, Vii ragai vo variriroaro uvupariveira varao oara purapaaveira. Ari voeare oirara rugooparai. Oa iava vo varirio puraavoi, oisore ra oisi vo reo uvuoro vao oirao pieive osa ragai arurivora vore.”

⁴³ Eisi puraroiva, rirovira rutu rerare keeraroepa oiso puraoro, “*Lasaras! Kosiu viro!*” ⁴⁴ Oa iava rera kopiito kosiro viropa kokoto tuukerova ora vavaeara varao oara tuukeiva aue-ia varo iro. Ora rera puaaro tapo tavuruiva oavu-ia varoa oa oisi raga toupai. Oa iava Jisas oiso voea tavireva, “*Varoara verata. Ra oisi iava vokareve.*” Uva oisi pieiva rera-ia.

*Reipa Irara Reo Goru Puraiva Jisas Uposa
(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)*

⁴⁵ ✧ Riro irara Jiu iava urioaepa Maria tapo va kekesa vao oa purareva. Uva va-a eva oa iava rera Jisas oirao pieiva rutu. ⁴⁶ Osa oearovu ratarataa vovou irara aue Farisi iare avaaepa voea tavisa va iava vao oa purareva Jisas.

⁴⁷ Osa iava reipa irara pris voeao tauo purapa irara voearei ora Farisi Kaunsel irara guruiva. Oa iava voea oiso akeiva, “Apeisi rera piepai ro ira riroara rutu ravotoara pura vasiparevoi?”

⁴⁸ Vosa rera eaka ragapapere, oire ra oisi raga piepareve. Ra va iava oirara rutu rera raga oirao piepai. Vosa oisi eisi ra Rom gavmanaro rera voeaaro arureve, ra urioave vigei vaaro Rovopa

Kepa Tugoropa Kepa pakosa. Ora orekerovu rutu vuri pieive varao vigei varaaro ora voeao vigei voeaaro.”

⁴⁹ ☆ Oire uva iravu oirato rera vaisiaro, Kaiafas vo vuuta iava eva vo iva-ia pris kovo-ia reiparoepa. Ira voeare oiso puraroepa, “E viapau gare visivi taraipatai? ⁵⁰ Opeita voeaore rugorugoopata. Vosa kataitoavi vai raga kopiio oirara rutupa tootooaro vateoro, eva vearoa rutu visiipa. Teapi oirara rutu voeao vigei voeaaro opesi ragaave.”

⁵¹ Uva viapau oiso ora rera vovouaro iava oiso vo reo purareva. Ari eera pris kovo-ia reiparoepa vo iva sovara-ia voa-ia. Oa iava Pauto iava vo reo urioepa. Oa iava ravaavira oiso puraroepa, Jisas kopiiovere Jiu-pa irarapa tootooaro vateoro. ⁵² ☆ Uva viapau oiso Jiu ragapa tootooaro vatereve kopiio. Viapau. Ari eera kopiiovere Pauto ovii iraraaro rutu gurusu. Voeao oea vo rasio-ia sikasikavira toupaveira. Ra va iava katai irara raga puraive.

⁵³ Uva vo voki-a eva Jiu reipa iraraaro rovoaepa reoa puraoro Jisas uposa. ⁵⁴ ☆ Eva vituaro iava viapau oiso poeravira vokapareva Juda taere vuruvuru-ia. Uva vo taere kavureva eva. Osa iava uvavure avaroepa kuvau tapi ruvara-ia vo uruio iare riro urui oa voavi oisoa toupave oa oisoa vaisipaive, Efraim. Uva vo uruia eva toureva igei disaipel tapo.

⁵⁵ ☆ Oire uva Tagausapa Vurei Pasova vo vuu-taaropa tutuu pieepa Jiu vaaro. Uva Pasova vurei

☆ **11:49:** Mt 26:3 ☆ **11:52:** Ais 49:6; Jo 10:16 ☆ **11:54:** 2 Kro 13:19 ☆ **11:55:** Mt 26:1-2

oa touvira toupaiava ovusa oirara rutu uruiara rutu iava Jerusalem iare ipaaepa, oisore ra ora voea raga ora sisigarue pie rovoave oavu-ia tugoropa pitupitu voea vaaro. ⁵⁶ Uva osa iava Jisas-re taraapaiva. Uva Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia torepaapea. Oa iava voea raga voa ora reopaaepa oiso purapaoro, “Apeisi vai ru-goopatai visii vao? Easi viapau pasi eera Tugoropa Voki kekesa urioparoi vai?” ⁵⁷ Uva voeao reipa irara pris irararei ora Farisi oiso reesia puraiva. Vosa irai Jisas-ia taraiparovere vo osa ovu-ia toupaveve, oire irai rera iava taviro. Oa iava uvuipaai ra uvai rera tuukeive.

12

*Maria Sanda Petoeva Jisas Kokotoaro Iare
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ ✧ Oire uva touvira katai vatara vokiro toupaiava auepa Tagausapa Vurei Pasova oiso ra karekepe. Uva vo vuuta-ia Jisas Betani iare avaroepa Lasaras vo uruiaro iare ro ira vorevira tore piereva tova iava. ² Oa iava vo urui-ia Jisas-pa aioa puraiva. Uva Mata urioopa aio tokesa. Oire voa Lasaras voea tapo oirara pauparoepa oea Jisas tapo paupaaepa. ³ ✧ Uva Maria aue uvuiaro katai vavata (paun) korovo ovi oueva. Oovia vaisipai oiso, Nad. Oovia puraiva aue iava airepa ruu piero. Ipa pie voriva rutu. Oa iava oira-ia Jisas kokotoaro kipueva. Uva ora oira iava orui-ia rera kokotoaro posiposi pieeva. Oira

✧ 12:1: Lu 7:37-39 ✧ 12:3: Jo 11:2; Mk 14:3

vearo geesi va vaaro vao sanda kepa sopaaro vogisi pieva. ⁴ Uva iravu disaipelto Judas Iskariot ro ira Jisas kosi pierevere keripa irarapa ira oiso puraroepa, ⁵ “Eakepa iraipa vo ovio sanda ovi vate asapai, ra va vorireve irai? Oa iava uvuipaviei ra va-ia aue vo peva vovoto kina (K300) oupe vo ovi-ia. Ra oai apota irara vai vatepe rara.” ⁶ Uva viapau oiso apota irara-a oeare rugorugooapaoro oisi eisi puraroepa. Viapau. Ari ora rera ragare-a, uvare rera-a riro kaviruto. Ira oisoa moni bokis tokipaoro va kavirupareve.

⁷ Uva oisi-a eisi osa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Oira eakata eira. Iria eisi pievoi ragai kipuoro vo vokio iare ravaavira ovokia-ia ragai tovoivere tova-ia. Uvare ragai vo vokiara tutuu pievoi.* ⁸ ☆ Apota irara visii tapo vokiara rutu-ia toupaveira. Ari ragai viapau oiso visii tapo tupaavere touvira.”

Reipa Irara Pris Reo Goru Puraiva Lasaras Uposa

⁹ ☆ Oire uva riro irara Jiu iava taraipaaepa oiso, Jisas vo uruio-ia touparevoi. Oa iava rera iare urioaepa. Uva viapau oiso rera raga kekesa urioaepa. Viapau. Ari vao iava tapo-a, uvare Jisas Lasaras tuaririvi vorevira tore piereva tova tapi iava. Oa iava rer tapo kekesa urioaepa. ¹⁰ Uva oisi-a oiso osa iava reipa irara reo goru puraiva, oiso ra Lasaras tapo upoive. ¹¹ Eake iava? Uvare riro irara rutu Jiu iava Lasaras-re rugooapaoro voea kavuiva reipa irara pris Jisas raga oirao piesa.

☆ 12:8: Diu 15:11; Mk 14:7 ☆ 12:9: Mk 12:37

*Jisas Jerusalem-ia Karero Viropa Oiso Osa King
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)*

¹² Oire uva vo vokio isivaaro riro irara Pasova vurei-ia tupaoro Jisas iava uvuiva oiso, Urioparoi vore Jerusalem-ia. ¹³ ☆ Osa iava sorapita raoro ouiva. Oa iava varava rerare korotosa avaaepa raivaaro. Oa iava raga piepaiva varava kaku piepaoro rerava oiso purapaoro, “Hosana! Ro vaisiaro kae piepe ira urioroi Reito Turaro vaisiaro-ia Isrel-pa irara reraaro King!”

¹⁴ Uva Jisas iriavu donki kakae kekereva. Oa iava oira ivara-ia paupaoro urioroepa oiso osa Tugoropa Vuku purapapeira,

¹⁵ ☆ ‘O Saion-pa irara. Opeita uriripata. Visii reraaro King keketa. Eera-a ira urioroi aue-ia paupaoro donki kakae.’

¹⁶ ☆ Oire uva rovoa-ia igei disaipel viapau oiso va vituaro-ia taraiiepa. Ari rera vo torearo isivaaro iava Jisas keraria oureva. Ovuuta-a eva oa-ia vorevira ora rugorugoo pieiepa vaore osa Tugoropa Vuku purapapeira rera iava. Osa iava tapo oirara ruture rugooiepa voeao oea orekerovu purapaiva vo rerare.

¹⁷ Tuariri Lasaras kopiioepa. Oa iava tova-ia toureva. Uva riro irara Jisas tapo tupaiva ovusa Lasaras-re keeraroepa rera vorevira tore pieoro. Uva va-a vao oa iava riro irara tavi-tavi iraopaaepa va iava vao oa purareva Jisas.

¹⁸ Osa iava rera iava uvuiva oirara, uvare ravotoa purareva. Oa iava raivaaro rerava aivarosa

☆ **12:13:** Sam 118:25-26; Jo 1:49 ☆ **12:15:** Sek 9:9 ☆ **12:16:** Mk 9:32

avaaepa. ¹⁹ ☆ Uva oisi-a eisi osa iava voea raga Farisi ora reopaaepa oiso purapaoro, “Va eva keketavoi. Visiigoa voeare korukoru ragap-ataveira, osa viapau. Uva oirara rutu rera raga sirova avaa.”

Oearovu Grik Jisas Keke Ruipapaaepa

²⁰ Oirara rutu Jerusalem iare ipaaepa Pautoa-pa lotusa vo vokia vao Tugoropa Voki Oovapa. Uva oearovu tapo Grik-pa irara voare ipapaaepa. ²¹ Uva Grik-pa irara urioaepa Filip iare aue iava rera Betsaida vo Galili taere sovava-ia. Uva oiso rerare puraaepa, “Auoro. Oiso ruipapaiei ra Jisas kekeio.” ²² Oa iava Filip avaroepa Andru tavisia. Uva vaiterei rutu avasiepa Jisas tavisia. ²³ Uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, “*Easi Oirato Ovi-itoaaro ragai vo vuutaaro-a vao oa pou piroi. Oa-ia keraria oupaavoi.*” ²⁴ ☆ Oiraopavira rutu oiso osa vei tavipaavoi ragai vo vuutaaro iava oiso, Vosa wit takura viapau rasiua arore kovepe kopiisa voa, ra va raga kataia tupaive. Ari ita, vosa kopiio, oire voava vorevira torero riro kouro aioara karekeoro. ²⁵ ☆ Ari ro ira ora rera iava tootooa-ia virivirioparo ira iava opesi ovoipere eera. Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro, eera-a ira ora rera vaaro tootooa ourevere vao Tootoo Ovoi rutu. Oa viapau opesia vai. ²⁶ ☆ Vosa irai ragai vo kovoaro-ia pitureve, ira uvui iraopa ra ragai sirova uturo, oiso ra ragai tapo toupaveve, Kovopatoa oaa vo uva tupaavere. Vosa ro ira

☆ **12:19:** Jo 11:47-48 ☆ **12:24:** 1 Ko 15:36 ☆ **12:25:** Mt 10:39; Mk 8:35; Lu 9:24 ☆ **12:26:** Jo 14:3; 1 Te 4:17

ragai vo kovoaro-ia pitupareve, irapa rei vaisi vaterevere Aite oaa taru.

Uvuipaai Ra Oirato Oviitoaaro Vaisiara Kae Pie Iraopaive

²⁷ ✧ “Vo vokio ragai iava sopaua vavataei. Uva apeisi purapai? E uvuiparai ra oiso vaio pasi purara, Aite vao verari oa ragai-ia karekesa auepai? Eke viapau uvuiparai ra eisi purara? Viapau. Uvare va raga-a eva oare poua viropa vo vuutari-ia oa-ia siraoa vo tavakaaro ouavere. ²⁸ ✧ Aite. Uvuipauei ra ora vii vaisiara rei pieri oisi iavirava oiso.” Eisi osa puraroepa Jisas. Oa iava Pauto vo reoaro vuvuiua iava varaepa. Oreoa-ia oiso puraroepa, “Tuariri ora ragai iava vaisia rei pieavora. Oire uva vorerivira ora ragai vaisiara rei piepaavoi rara.” ²⁹ Oirara voeao oea rera ruvara-ia tutuu pievira torepaaepa oea vo guruko uvuiva. Oa iava oiso puraaepa, “Varakeoto ira pokoro viroi.” Ovusa oearovu oiso puraaepa, “Iravu purapurapato enselto ira rera tapo ora reoparoi.”

³⁰ Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa, “Viapau oiso ragai tauvasa oiso vo reo karekeei. Viapau. Ari visii tauvasa-a. ³¹ ✧ Vo vokio Pauto oirara rutu voeao vo rasio-ia rovirieiparevoi. Vo vuuta-a vao oa-ia vo rasio vo pitupituaro vo goruaro tokoparevoi Seten vo goruaro-ia pute iraooro. ³² Vo vokio vo rasio-ia toupaa. Uva vovio utupauavi ragai kae pieivere ragai kotooro rara. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oirara rutu vo rugooroaro ivuavere ora ragai iare. Ra oisi iavirava ragai

✧ **12:27:** Mt 26:38-39 ✧ **12:28:** Mk 1:11, 9:7 ✧ **12:31:** 2 Ko 4:4; Ef 2:2

oirao pieive.” ³³ Uva oisi-a oiso osa puraroepa ora rera vo kopiiaro reesioro.

³⁴ ☆ Oa iava oearovu rutu rera vo reoaro pukooro rerare oiso puraaepa, “Igei oiso vo reo uvuiova Reo Taisi-ia, Krai oiso touvira rutu toupareve. Uva eake-a vao oa vituaro iava oiso purauai, Oirato Oviitoaaro kae pieivere rera ko-tooro? Uva aa ro rutu-a ro Oirato Oviitoaaro, raa?”

³⁵ Oa iava Jisas oiso voea tavireva ora rerare, “*Gare vuutavi raga-ia aviavia visii tapo toupai*voi. Uva uvui iraopatai ra vo aviavio-ia vokata. Teapi rupa visii tavuruve. Ro ira rupa-ia vokapareve oire ra viapau taraiparo oiso, Ovu avaparo. ³⁶ Vo osa aviavia vaviopavira visii tapo touvira toupai, oire uva uvui iraopatai ra vo aviavi oirao pie iraota. Oa iava uvuiopatai ra oiso rutu kareketa, Visii-a aviavia-ia vokapa irara rutu.”

Riro Irara Rutu Jiu Viapau Oiso Jisas Oisoa Oirao Piepaive

Vo reo-a vao oa purarevoiva, Jisas voea kavuoro avaroepa voea osireiara iava vatausa.

³⁷ Ari ita, rera oisoa siitue ragapaive Jiu, ovusa riro ravotoro rutu pura ragapareve. Ovusa viapau rera oirao piepaive oisi iavirava. ³⁸ ☆ Uva oisi-a eisi osa iava profetato Aisaia vo reoaro oiraoepa vao oa iava oiso puraroepa,

“Turaro Pauto. Irouto igei vo reoaro oirao piepare? Irouto-a ro ira Turaro Pauto vo goruaro eveiparevoi? Viapau rutu oiso iraiiei.”

☆ **12:34:** Sam 110:4; Ais 9:7 ☆ **12:38:** Ais 53:1; Ro 10:16

39 Uva viapau oiso uvuipaavere ra Jisas oirao piepaive. Oa vituaro iava Aisaia oiso oreovu rigatoreva. Oa-ia oiso puraroepa,

40 ☆ ‘Pauto voea osireiario voosi ovoi pierева. Ora voea vo rugorugooroaro tapo tupareva. Osa iava viapau uvuipaai ra oaravu avu vai kekepaive ora voea osireiario iava. Ora vo vearo rugoo-ia voea iava sopaura-ia. Oire ra oisi iavirava viapau ora voea iava sopaura oaive porepaive. Osa iava viapau uvuiparai ra voea porete piepaa. Viapau rutu.’

41 ☆ Ari ita, voari tuariri Aisaia ira Kraiis vaaro keraria kekereva. Oa iava vo reo purareva rera ragare Kraiis.

42 Riro irara reipa irara Jiu iava rera oirao pieiva. Osa Farisi ragapa uriripaaepa. Oa iava viapau ora voea vo oirao pieroaro iava tavitavipaaepa, uvare oiso rugoopaaepa, Teapi vigei siguive Reo Taisi Uvupa Kepa iava Sinagog.

43 Aue iava uvare oiso raga oisoa ruipa iraopaave ra oirara voea vaisiario kae piepaive. Vo osa oisivi raga Pautoa-re oiso rugoopaaave. Ra voea vaisiario-ia vearo vaisi purapareve.

Jisas Vo Reoaro-a Vao Oa-ia Oirara Rovirieireverea

44 ☆ Oire uva Jisas rirovira rutu reoro oiso puraroepa, “Ro ira ragai oirao piepareve ira viapau oiso ragai raga oirao pieparevoi. Ari Aite tapo oirao pieparevoi ro ira ragai arureva vore.

⁴⁵ Ora ro ira ragai kekereve eera ita-a ira Aite tapo kekepare ro ira ragai arureva. ⁴⁶ Vo rasio iare oiso rutu urioraera osa aviavia vaore, oiso ra oirara rutu ragai oirao pieive. Ra oisi iava viapau oiso rupa-ia toupave. ⁴⁷ ✧ Vosa irai ragai vo reoaro uvupareve, ra viapau va oirao piepareve va sirova utupaoro, eera-a ira viapau rovirieivareea oiso osa ro reo rovirieipato. Viapau oiso ragai urioraera ra oiso toupaa, Oirara rovirieipato ragai. Viapau. Ari uriorae voea vorevira virivarisa rutu. ⁴⁸ Ro ira ragaire isivaparo vo rara viapau ragai vo reoaro oupareve, ira rovirieivareea ragai vo reoaro raga vo Ovoioipa Voki-ia. Uvare ragai vo reoaro, Oiraopa Reo rutu oa toupai oiso rutu osa reo rovirieipato. ⁴⁹ ✧ Viapau oiso ora ragai raga vo vovouaro iava oiso reoreoparai. Viapau. Ari Aite-a ira ragai siporeva. Eera ira ragai taviparevoi vo reoro ruture vara purapasa vara rutu tapo iava siposipopaoro. ⁵⁰ Taraiparai Aite vo reoaro-ia. Oa tootooa kareke piepaiveira vao Tootoo Ovoi vokiara rutu iarepa. Eisi osa iava vo reoro rutu varao purapaa oiso osa Aite varare puraroepa.”

13

Jisas Disaipel Irara Kokotoaro Sisureva

¹ Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaro kareke asavira touva. Uva Jisas tarairoepa vo vuutaoria oa karekei oa-ia vo rasio kavurevere Aitetoa iare avaoro. Uva oisoa oirara kaviko iraopareve voea rera voeaaro oea vo rasio-ia toupaveira.

Okavikoa vao rera vaaro oa vo rutu tugurasa urioepa uva kopiiproepa.

² ✧ Oire uva ovaiarovi aiopaoro toupaiava. Vo osa Seten ora rera vo rugorugooaro vuria tovo rovoreva Judas Iskariot sopaaro-ia ro Saimon ovi-itoaaro, oisore ra Jisas kosi pier eve keripa irara vavaearo iare. ³ ✧ Uva Jisas tarai rovroepa oiso, Aiteto orekerovu rutu vatereva rera vavaearo iare. Uva vao-ia tapo oiso tarai rovroepa, Pauto Aite rera arureva oa iava urioepa vore. Ora uva vorevira voreroverea rara Pautoa iare. ⁴ Oire uva aiopa tapiva toreroepa varoa verasa ora rera iava vao oa-ia oisoa ora rakurakuparo. Oa iava aue taul oureva rera-ia tuusa. ⁵ Osa-a eisi osa pierivoiva, uuko ovi petoreva aue iare dis. Uva rovroepa igei disaipel kokotoaro sisupaoro. Uvare oiso rutu ora pieroepa, Akukutoavi raga kovopato. Uva voava igei kokotoaro posiposi piepareva vorevira taul-ia.

⁶ Uva Saimon Pita iare ora viruroepa. Oa iava Pita oiso rera akereva, “Turaro. E ragai kokotoaro tapo sisuparivoi?”

⁷ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, “*Vao oa purapaavoi oa-ia viapau taraipaei. Utupavira oa-ia taraiuvere rara.*”

⁸ ✧ Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Viapau oiso ra ragai kokotoaro sisuri. Viapau rutu.” Uva Jisas oiso puraroepa, “*Eakepa Pita? Vosa viapau vii sisua, ra viapau uvuipauei ra oiso toupari, Ragai reraaro disaipelto.*” ⁹ Oa iava Saimon Pita rerare oiso puraroepa, “Eagara. Ragai kokotoareiaro sisuri, ora vavaearei, ora kukue.”

¹⁰ Uva Jisas oiso puraroepa, *“Ro ira ora rera iava varaua rutu sisu rovoreve ira sisigarue ovoiroi ita. Oa iava uvuiparoi ra kokotoaro raga ita sisureve. Ari ita, sisigaruevira toupatavoi. Uva viapau oiso visii rutu-a.”* ¹¹ Aue iava uvare tarairoepa ro-ia ira rera kosi pieparevoi rara keripa irarapa. Uva va-a vao oa iava oiso puraroepa, *“Viapau oiso visii rutu sisigaruetai.”*

¹² Oire uva Jisas voea sisu rovorevoiva, vorevira varoa-ia ora rakurakuroepa. Oa iava vorevira pauroepa. Uva voea akereva oiso, *“E vao-ia taraipatai oa puraavoi visii-ia?”* ¹³ ✧ Ari ita, ragai vaisipataveira oiso, Tisato, ora oiso, Turaro. Uva vearovira rutu-a, uvare oisi eisi purapataveira ragaire. Osa raga ita-a eisi osa toupavoi. ¹⁴ ✧ Oiraopavira rutu, uvare Turaro-a ragai, ora Tisato. Ragoa visii iava kokotoara sisuavoi. Oire uva visii tapo ita uvui iraopatai ra ora visii araoko iraraaro kokotoaro tapo oisi sisupata. Ra voeapa ora vaisiaro oavisii gare piepata. ¹⁵ ✧ Uva visii tapo uvui iraopatai ra oisi ragavira vioevira oisi piepata, oiso osa va vao ovoovovira puraavoi visii-ia. ¹⁶ Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Kovopato viapau putepare rera reraaro-ia reito. Ora ro ira okovovu iare avaro, ira viapau oiso uvuipa ra roari-ia putepareve ira rera arurevora, avaro. ¹⁷ Uva vo ovoovo-ia taraitai oa puraavo visii osireiario-ia. Oa iava uvuipatai ra va sirova utupaoro oarai purapatavora, roru iraopata.

¹⁸ *“Viapau oiso visii ruture oiso purarai. Ari ragai voeao-ia taraiparai oea ora ragaipa reereesi-*

ava ragai voeaaro. Ari ita, uvare va vao oare Tugoropa Vuku oiso puraepa oa oiraoperea rara. Oiso osa Tugoropa Vuku-ia oiso purapai, 'Ro ira ragai tapo bret iava aioroera ira kokotoarei kae piere ragai-ia tasisa.'

¹⁹ *Uva va vao kareke asavira toupai osa rera iava visii tavipaavoi. Uvare oisi karekepere rara. Ra oisi iavirava ragai oirao pieta ragai raga ita vao-ia Krais.* ²⁰ *Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vosa aa ro avuo ro ira kovopatoa oaare vearo vovou rutu purapareve ro ira arua, ira ita vearo vovou rutu purapareveira ragai tapo-ia. Oa iava ita rera vegei-ia ora Aite tapo-ia vearo vovou rutu purapareveira."*

Judas Jisas Vatesa Aueparoepa Keripa Irara Vavaearo Iare

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ ✧ *Oire uva Jisas sopauaaro vavata iraoepa. Oa iava oiso voeare puraroepa, "Iravu epao visii iava ira ragai kosi pieparevoi keripa irarapa rara."*

²² *Uva oisi-a eisi osa puraroiva, igei raga disaipel ora igeiva vurapaiova tuupavira oiso purapaoro, "Viapau taraipaviei irouto-a".* ²³ *Uva ragai Jon rera reraaro disaipelto Jisas kopukopuaro-ia otarapaoro pauparaepa. Ragoa oisoa kaviko iraopareve rera Jisas.* ²⁴ *Osa iava Saimon Pita kukue pikuoro ragaire oiso puraroepa, "Rera akeri. Iroure eisi puraroei?"* ²⁵ *Oa iava rera kopukopuaro iare tutuu pieoro rutu ogaga visivi oiso rera akeava, "Turaro. Iroure eisi purauei?"*

²⁶ ✧ *Uva Jisas oiso puraroepa, "Aioa vai tovopaavoi*

tapi rovu-ia. Ra rera vatea ro raga ita-ia.” Osa iava aioa tovoreva kap-ia. Oire va ouoro va vatereva Judas-pa Saimon Iskariot oviitoaaro.

²⁷ ✧ Oire uva Judas aioa ourevoiva, Seten rera sopauaaro-ia ora kiuroepa. Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa va pura ruipapau. Uva uvui iraopauei ra ikauvira raga va purari.”* ²⁸ Uva viapau oiso irai tebol ruvara-iavi paupaoro oisi iava vo reo vituaro-ia tarairoepa oreoa purareva Judas-re. ²⁹ ✧ Uva oearovu igei iava disaipel oiso keapaaepa vao iava, uvare Judas moni bokis-ia pitupareveira. Oa iava oiso keapaaepa, Jisas rera taviparevoi orekerovu avu vai vorivorisa Tugoropa Vurei iare. Eke oarai vatevatesa apota irarapa. ³⁰ Uva Judas aioa ourevoiva, ikauvira kosi ovoiro viropa ovusa rupa ovoiepa.

Airepa Reo Taisi

³¹ ✧ Uva Judas kosiro viroiva, Jisas oiso puraroepa ora rera raga vaisipaoro, *“Vaviopavira Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto keraria vo goruaro ourevoi, uvare Pauto vo kerariato rera-ia karekei.* ³² Vosa ragai Oirato Oviitoaaro Pauto vaaro keraria vo goruaro kareke piea oirarapa, ra Pauto ita ragai vo kerariato vo goruaro tapo kareke piereve poeravira oirarapa. Ra torevokovira Pauto oisi piereve, uvare ragai vo kerariato vituaro rera-ia toupaveira. ³³ ✧ Ovii irara oaa. Gare visivi raga visii tapo toupavoi. Uva ragaire taraa ragapatavere. Oiso osa Jiu taviava oiso-ia osa visii tavipaavoi tapo. Viapau rutu uvuipatai ra

✧ **13:27:** Lu 22:3 ✧ **13:29:** Jo 12:5-6 ✧ **13:31:** Jo 7:39; 1 Pi 4:11 ✧ **13:33:** Jo 7:33-34

voare avata vo uvare avaparai. ³⁴ ☆ Visii vateavoi airepa reo goru. Oa-ia oiso purarai, Ora visii iava sopaura rutu vatepata araoko irara oavisiipa siraopaoro. Oiso osa ragai ita ora ragai iava sopaua rutu vate rovoavora visiipa siraopaoro. Eisi raga ita osa uvui iraopatai ra ora visii araoko iraraaropa siraopata. ³⁵ Vosa araoko irara oavisiipa siraopata. Oa iava uvuipai ra oirara rutu oiso taraipaave, Visii-a ragai voeaaro rutu disaipel irara.”

Jisas Pita Tavipareva Oiso, Ragaire Isivauvere Rara.

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ ☆ Oire uva Saimon Pita rerare oiso puraroepa, “Turaro. Ovu-a vo uvare avauvere?” Uva Jisas oiso puraroepa rerare, “*Vo uvare avar-avere, uvare viapau oiso uvuipau ei ra ragai sirova voare utuu. Ari ita, voari utupavira ragai sirova utuuvere.*”

³⁷ Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, “Turaro. Eake iava viapau uvuiparai ra vii sirova utura? Uvare ora ragai iava tootooa oaa vikisa aueparai vii tauvaoro.”

³⁸ ☆ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, “*O ari ragai tauvaoro ora vii vaaro tootooa vikirivere, eke? Oiraopavira rutu oiso osa vii tavipaavoi, Vo osa kookai gau asavira touparevere, ovusa ragai vaisiario vatauri vo peva piepa taea-ia.*

14

Jisas-a Raiva Tootoo Vatepa Vore Aiteto

☆ **13:34:** Lev 19:18; Jo 15:12; 1 Jo 2:7, 3:11, 4:10 ☆ **13:36:** Jo 21:18; 2 Pi 1:14 ☆ **13:38:** Jo 18:27

1 ☆ *“Opeita visii iava sopaura oavisii siraopape. Ari Pauto oirao piepata ora ragai tapo ita.* 2 Vo Aite oaa vo kepaaro-ia oa-ia riroara rutu toupaveira tugitugiara. Vosa viapau oisi eisi toupaviri, ra viapau oiso visii tavi rovoavori. Ari oiraopavira avaparai visiipa uruia ravaasa. 3 Oire vo osa avaparai visiipa uruia ravaasa, uva voava vorevira voreraverea visii ou piesa. Ra ragai tapo touta voa. Osa-a eisi osa vo urui-ia eva touavere. Oa-ia ita visii tapo ragai tapo toupataverea. 4 Uva taraipatai raiva-ia vo urui iare vao oa iare avaparai.”

5 Uva Tomas oiso rera akereva, “Turaro. Ovu-a vo uvare avapauei? Viapau oiso igei taraipaiei. Apeisi ragavira iava uvuipaiei ra vo raiva-ia taraiio eva voare?”

6 ☆ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Ragai raga ita-a vao-ia raiva, uvare ragai-a Oiraopa Rutu vituaro. Ora ragai-a Tootooa tapo vituaro rutu. Viapau irai uvuiparoi ra oraivai raga iava Aite-ia pouro viro. Viapau rutu. Ari vo raga ragai.* 7 Vosa ragai-ia taraipataeri, ra oisi iavirava Aite oaa-ia tapo taraipata. Oire uva vaviopavira rovota rera-ia taraipaoro. Uvare ita rera kekepataveira.”

8 Uva Filip oiso rerare puraroepa, “Turaro. Igei kareke pieri Aiteara iava. Ra oisi iavirava igei vo ruiparoaro uvui pierve.”

9 Jisas rerare oiso puraroepa, *“Filip. Riro kaekae vuutaro rutu-ia oisoa visii tapo toupaa, osa viapau ragai-ia taraipau, raa? Ro ira ragai kekepareve, eera ita-a ira Aite tapo kekepareveira. Uva apeisi iava oiso purauei, Igei kareke pieri Aiteara iava?”*

10 ☆ Easi viapau vai ragai oirao piepariveira vo osa Aite tapo toupaaaveira, ovusa ita Aite oaa ragai tapo toupareveira, raa? Vo reo oa vatepaaveira visiipa, uva viapau oiso va purapaaveira ora ragai raga vo rugorugooaro iava. Easi Aite ragai tapo toupareveira ira ora rera vo kovoroaro purapareveira. 11 Ragai vo reoaro oirao pie iraota aue-ia uvare Aite-ia toupaa, ovusa Aite ita ragai-ia toupare. Vosa vo reopa viapaeri, oire ra vo kovoro ruture rugoo iraopata oara purapaaveira. Osa iava uvuipatai ra vo kovoro iavirava ragai oirao piepata.

12 “Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Vosa irouto ragai oirao piepareve vo kovoro iava oara purapaaveira, ira-a tapo ita eera ira uvuiparoi ra oisi vara purapareve. Ari ita, oa iava uvuiparoi ra pute pievira rutu okovorovu riroara purapareve. Oire vo kovoro evara vo kovo-ia ragai vaaro puteve. Eake iava? Uvare avaparai Aite iare. Ra voa toupaoaro Tugoropato Uraurato vara pieavere visii tauvapasa. 13 ☆ Ra varao orekerovu rutu oarare variripata ragai vaisiario-ia oara-ia uvuiparai ra vara purapaa. Osa iava uvuipai ra Aiteto vo kerariaro goruaro karekepe ragai iavirava. 14 Vosa ragai vaisiario oirao piepaoro variripata orekevure, ra va puraa taru.

Jisas Reo Ovoi Purareva Vorevira Tugoropato Uraurato Vara Piesa

15 ☆ “Vosa ragai kavikopaoro ragaipa ora visii iava sopaura oavisii rutu vatepata, eva-a oa iava

☆ 14:10: Jo 10:38, 5:19, 12:49

☆ 14:13: Je 1:5; Jo 15:16

☆ 14:15: 1 Jo 5:3

ragai vaaro reo goru sirova vearovira rutu utu iraopatavere. ¹⁶ Oa iava uvuiparai ra varirira Aite iare. Ra oisi iavirava visii vatereve iravu visii Tauvapato visii sopaura oavisii goru piepaoro vokiara rutu-ia. ¹⁷ ☆ Ro-ia Tugoropato Uraurato Oiraopara Rutu Kareke Piepato. Ira-ia viapau uvuipaa oirara rutu iava oearovu vo rasio-ia ra rera viapau oupaive, uvare viapau rera eveipaiveira, ora viapau rera-ia taraipaaveira. Ari ita, visii raga rera-ia taraipataveira. Eake iava? Uvare visii tapo toupaveira osa iava visii sopaaro-ia toupare.

¹⁸ “*Teapi keapata oiso, Visii kavupaavoi, ra oiso rutu toupata osa virakoi kakaero. Viapau. Ari visii iare vorevira voreraverea rara.* ¹⁹ Tutuu piepai ra oirara rutu voeao vo rasio-ia tou irara viapau ragai kekeive vorerivira. Ari visii raga taru ragai kekepatavere ragoa tootoovira toupaa. Eva-a oa vituaro iavirava visii tapo ita tootoovira toupataverea. ²⁰ ☆ Ovokia-ia eva taraitavere oiso-ia, Ragai Aite tapo ora tавosiparai. Ra ita ragai tapo ora tавosipata, ovusa ragai ita visii tapo ora tавosipara. ²¹ Ro ira ragai vaaro reo goru oureve ra oisi iavirava vearovira rutu va sirova utuparo, ira-a eera ragaipa ora rera iava sopaua rutu vateparevoi ragai kavikopaoro. Ora ro ira ragai kavikopareve, ira ita kavikopareverea Aite. Ora ragai tapo ira tapo kavikopaaverea rera iare roroiovira rutu ora karekepaoro.”

²² Osa-a eisi osa puraroepa Jisas. Uva iravu raga Judas viapau oiso ro-a Iskariot, ira Jisas-re

☆ **14:17:** Jo 16:13; 1 Jo 4:6; 1 Ko 2:14 ☆ **14:20:** Jo 10:38

oiso puraroepa, “Turaro. Apeisi iavirava igei iare roroiovira ora karekeuverea, vo osa oisi eisi viapau roroiovira ora karekeu oirara rutu-ia voeao vo rasio-ia?” ²³ ☆ Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Vosa ro ira ragai kavikopareve, ira-a eera vearovira rutu ragai vo reoaro sirova utuparoi. Oa iava Aite rera kavikoparevera. Osa iava vegei aaorei rutu rera iare urioveare rera tapo toupasa vokiara rutu-ia.* ²⁴ Ari ro ira viapau ragai kavikopareve, ira-a eera viapau vearovira ragai vo reoaro sirova utuparoveira. Oire uva vo reo-ia vao-ia oa uvutavoi viapau oiso ragai vo reoaro-a. Ari Aite vo reoaro-a ro ira ragai arureva vore.

²⁵ *“Tou visivi visii tapo toupaoaro visii tavipaavoi varao iava.* ²⁶ Ari ita, Tauvapatoa rutu ro Tugoropato Uraurato ira ragai vaisiaro-ia arurevere Aite. Eera ira visii tarai pieparevere orekerovu rutu-ia. Ora visii vo rugorugooroaro toretore pieparevere. Oire ra oisi iavirava vo reoro ruture rugoopata oara vatepaaveira visiipa.

²⁷ ☆ *“Visii kavusa aueparai. Ra oisi iava visii vatea gavaure vovou vaore, oiso ra visii-ia toupave. Eva gavaure vovou oa vatepaavoi visiipa ragai vaaro. Viapau oiso visiipa vao oiso gavaure vovou vateavoi osa voeao oirara vo rasio-ia visiipa gavaure vovou vate ragapaiveira. Opeita visii iava sopaura oavisii vavata ragapape. Ora opeita uriripata.* ²⁸ Vo reo uvutavoi ita oa vateavoi visiipa oiso, Visii kavuavoi avaoro, oa iava vorevira voreraverea. Vosa ragaipa sirao rovotaeri, oa iava uvuipatai ra ragai-ia rorupata ovusa Aite oaa

iare avara. Ra voa toupaooro visiipa Tugoropato Uraurato vara pieavere. Ari ita, Aite reiparoi rutu. Ira ragai-ia putepareveira. ²⁹ Va-a vao oa pou viro asavira toupai voi oa iava vo vokio visii taviavoi. Oa-a eva vovio utupa visivi karekepere taru vo osa Aite iare avara. Ra oisi iavirava taru ragai vo reoroaro oirao pieta.

³⁰ “*Viapau oiso vorevoreripavira visiipa riro reoro vai rutu purapaa. Eake iava? Uvare vo rasio vo pitupituaro goruaro, rera raga-a Seten ira urioroi. Ira viapau rutu uvuiparoi ra ragai vo goruaro-ia putepareve.* ³¹ Ari ita, uvare oiso ruipaparai ra oirara voeao vo rasio-ia taraiave, Ragai Aite oaa kaviko iraopaavoi. Oa iava oisi piepaaveira oiso osa Aite ragai tavipareveira. Oire toreta ra vova avavio.

15

Jisas Ira-a Wain Ova Rutu

¹ ☆ “*Ragai-a wain ova oiraopa ova. Ari Aite oaa-a vo kovo tokipatoa rutu.* ² Oirara voeao oea ragai oirao piepaiveira oea oiso rutu toupai osa sipukau raoro ragai iava oraoroa kuepa-peira. Ari ro ira viapau ragai oirao piepareve, ira tokorevere Aite oiso osa rurui raoro oara tokopareveira ro kovo tokipato. Oire uva ro ira oirao pie vovou purapareveira, ira sopaaro iava orugoorovu vuri rugooro oaive verapareveira Aite. Oiso ra rirovira rera vo kuearo kareke piereve aue oirao pie vovouaro-ia. Oiso rutu osa ruipapaoro ro kovo tokipato evao raoro tokopareve. ³ Uva visii sopaaro iava vuri rugooro

☆ **15:1:** Ais 5:1-7; Esi 19:10

oavisii vera pirora aue iavirava Tugoropa Reo, oreoa iava visiipa siposipopaavora. ⁴✧ Ragai tapo ora tавosipaoro toupata. *Ra ragai tapo ita visii tapo ora tавosipaoro toupaa. Uvare viapau raoa kue oupai vosa viapau evaova varaaro-ia toupave. Oiso rutu osa visii visiigoa viapau uvuipatai ra oirao pie vovouro purapata vosa viapau ragai tapo ora tавosipaoro toupata.*

⁵ “Ragai-a wain ova rutu. Ari visii-a raoara. Ro ira ragai tapo ora tавosipaoro toupave ovusa ragai tapo ita rera tapo ora tавosipaoro toupaa, ira-a eera ira rirovira rutu aio kue purapaveira. Ari vosa viapau ragai-ia toupata, oa iava viapau oiso uvuipatai ra oavu avu vai purapata. ⁶ Vosa viapau irai ragai tapo ora tавosiparo, ira taru eera verarevere Aite oaa oiso osa evao rao vao oa erakope. Ra va iava vo raoro guruguruive vara-ia vikisa tuitui kasi-ia vara kasioro.

⁷ ✧ “Vosa ragai tapo ora tавosipaoro toupata. Ora vosa ragai vo reoaro visii-ia toupave. Ra oisi iavirava uvuipai ra variripata visii vo ruipaaro arova katai vovou purapaoro ragai-ia. Ra va iava visii vo ruipaaro uvureve Aite oaa va purasa. ⁸ Vosa rirovira rutu aio kuero vai purapata, ovovoua iavirava eva eisi vuurapa vaisi oupareveira Aite. Osa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Ragai voeaaro visii disaipel. ⁹ Aite ragai kavikopareveira. Eisi raga osa visii kavikopaaveira. Oa iava vokiara rutu-ia uvuipatai ra oiso toupata, Ragai voeaaro rutu oea kavikopaaveira. ¹⁰ Vosa vearovira rutu ragai vaaro reo goru sirova utupata, eva-a oa iava

uvuipatai ra ragai vo siraoaro sovara-ia toupata. Oiso raga ita osa Aite vaaro sirova reo goru vearovira utuparaveira. Oa iava rera vo siraoaro sovara-ia toupaveira. ¹¹ Oiso ruipaparai ra ragai vo roruario visii-ia toupave. Ra oisi iavirava vo roru eva visii sopaaro agasi piepaive rutu. Eva-a oa vituario iava vo reo purapaavoi visiire.

¹² *“Ragai vaaro-a vao reo goru oiso toupaveira, Ora visii araoko iraraviaro kaviko iraopata. Oiso osa ragai ita visii kaviko iraopaaveira.* ¹³ ✧ Vosa irai ora irai iava tootooa vaiaro vikireve ora irai vate irara vaiaro tauvaoro, oire uva viapau oiso ovovouiei siraopa vovou vai oa vao-ia putepaiveira. ¹⁴ Vosa oiso rutu piepata osa visii tavipaavoi, oa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Ragai vate iraraaro rutu visii. ¹⁵ Kovopa irara viapau uvuipai ra vao-ia taraipaave oa purapareve voea reitoaaro. Eisi osa iava oisi viapau visii vaisipaavoi vorerivira oiso, Kovopa irara. Aue iava uvare reoara rutu vateavorao visii siposipopaoro aue iava Aite. Oreoroa ouava rera ruvara-ia. Eva-a oa iava oiso visii vaisipaavoi, Vate irara oaa.

¹⁶ ✧ *“Viapau oiso ora visiipa ragai reesitava. Viapau. Ari visii ora ragaipa ropoaro visii reesiava ragai raga. Oa iava visii tovoava kovoa-ia. Osa iava uvuipatai ra avataera, aio kuero purata. Osa iava visii vo aioroaro uvuipai ra toupave opesi asavira. Eisi piepaoro uvuipatai ra ragai vaisiaro-ia variripata Aite iare. Ra visii vaterere oavu avu vai.* ¹⁷ Visii vateavora reo goru vaore, oiso ra ora visii araoko iraraviaro kavikopata.

Rasitoa-ia Tou Irara Disaipelva Keripaaverea

18 ☆ “Vosa oirara voeao vo rasio-ia visiiva keripaave, osa iava uvuipatai ra taraita oiso, Oea-a evoea ragaiva keru rovoaera rorovira. 19 ☆ Vosa visii vao vo rasio rutu iava-a voea, ra oisi iavirava visii agiagipaive oearovu. Vo uvare visii-a voea iavapa irara. Ari ita, viapau oiso visii-a vo rasio iava. Viapau. Aue iava uvare visii reesiavora oiso ra vo rasio vo pitupituario kavuta. Eva-a oa iava oirara voeao vo rasio-ia visiiva ora keripaaverea. 20 Vearovira rutu vo reore rugoo iraopatavere oa puraavo visiiipa oiso, Viapau oiso kovopato rera reitoaaro-ia putepareveira. Osa-a eisi osa iava voea evoea oisoa ragai upopaive, eisi raga osa visii upopaivere. Ari ita, vosa ragai vo reoaro sirova utupaaeri, oire ra oisi raga ita visii vo reoroaro sirova utupaave. 21 Ari viapau taraipaaveira Aite-ia ro ira ragai arureva vore. Ra oisi iavirava keapaoro ragai vaisiario-ia visii-ia vuri vovouro purapaive.

22 ☆ “Vosa viapau oiraopavira urioraeri voeapa siposiposa, eva-a oa iava viapau vuriara vaieri voea-ia. Ari ita, urioraera voea oiraopavira siposipopaoro ragai vo kovoaro vituario iava. Osa viapau vo siposipo oirao pieive. Eva-a oa voea vo vuriaro vituario. Oa roroiovira tupaiveira. 23 Ro ira ragaiva keriparo, eera ita-a ira Aite tapova ora keriparoveira. 24 Ari ita, okovorovu rutu oara oisoa viapau oearoi tuariri purapaive okovoroa puraavora voea rutu vuutaaro-ia. Oiraopavira rutu vosa viapau vo kovoro puraavori, ra oisi

☆ 15:18: 1 Jo 3:13 ☆ 15:19: Jo 17:14 ☆ 15:22: Jo 9:41; Ro 1:20

iavirava viapau vuriara vaipe voea-ia. Ari ita, vo osa vo vokieo vara kekeivora uva ragaiva ora keripaai ora Aite oaa tapova. Eva-a ita voea vo vuriaro vituaro. ²⁵ ✧ Uva voea vo pitupituroaro iavirava vo reo oiraopavira karekeepa oa riga-toiva vo voea vaaro-ia Reo Taisi. Oreoa vao oa oiso toupai, Ragaiva keri ragapaai.

²⁶ ✧ *“Ro visii Tauvapato ira epao Aite tapo uvava rera aruavere, ra urioro visii iare. Eera Tugoropato Uraurato Oiraopa Rutu Kareke Piepato varao Pautoa iava. Ira Aite tapo toupaveira uvava uriorovere ragai iava oiraopavira siposiposa. ²⁷ Visii tapo ragai iava oiraopavira siposipopatavere. Uvare tuariri visii ragai tapo oisoa toupata voari rovoa-ia ovusa kovoa rovoava. Oa iava vo voki-ia rekasisa voava uriotaerao oa-a vao-ia.*

16

¹ ✧ *“Visii taviavora ragai vo reoroaro iava, Teapi visii varaaro oirao pie vovouro oavisii kovepe opesioro. ² ✧ Vo osa visii sigupaivere vova Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog voea vaaro. Osa raga ita visii piepaiverea visii upopaoro vo vuutaroria oara uriopaperea. Ra oiso keapaave, Vearo kovo purapaivoi Pauto vaaro. ³ ✧ Viapau oiso Aite-ia taraipaaveira. Ora viapau oiso ragai-ia tapo taraipaave. Eisi osa iavirava vo vovouro purapaiverea visii-ia. ⁴ Ari ita, visii oisoa tavipaa vara iava oara utupaua karekepaperea. Oa iava*

✧ 15:25: Sam 35:19 ✧ 15:26: 1 Jo 2:1, 5:7 ✧ 16:1: Jo 15:18-27

✧ 16:2: Ap 26:9; Ais 66:5 ✧ 16:3: 1 Jo 3:1

varare vorevira rugorugoopataverea, vo uvare vara iava visii tavipaaveira.

Tugoropato Uraurato Vo Kovoaro

“Tuariri oisoa visii tapo toupaa. Osa vituaro iava eisi viapau oisoa visii tavipaa va iava vao.
⁵ Uva vaoviopavira avaparai ro iare ira ragai arurevoiva, vore urioraepa. Uva viapau oiso irai visii iava ragai akeparevoi oiso, Ovu iare avapauei? ⁶ Viapau. Ari ragai raga vo reo puraavoiva, visiire sopaura oavisii vavatapai sir-aopaoro. ⁷ ☆ Oiraopavira rutu oiso visii tavi iraopaavoi, Visii arova avaparai visii tauvasa. Oire vosa viapau avara, ra va iava viapau irai urioro visii tauvasa. Ari vosa avaparai, osa iava visii iare rera aruavere ra urioro eera visii Tauvapatato visii soporepasa. ⁸ Uva uriorovere, ra oirara rutu voeao vo rasio iava tarai iraoaverea vuri vovouro rutu vituaro-ia voea varaaro, ora vao torevoko vovou rutu vituaro, ora kort vituaro-ia oira roviriei pitupitu Pauto vaaro, vo rara voea soporepareve. ⁹ Oire uva ora voea vo vuri vovouroaro vituaro-ia taraipaavere. *Oa vituaro oiso toupai, Viapau ragai oirao piepaiveira.*
¹⁰ Oirara rutu vo rasio-ia oea vearovira ragai-ia taraipaavere oiso, O ita, ari torevokotoa rutu-a ro Jisas. Aue iava uvare avaparai vore Aite oaa ruvara-ia. Ra viapau vorerivira ragai kekepata.
¹¹ ☆ Ari oira rovirieipa pitupitu iava voea soporepareverea ro Tugoropato Uraurato. Aue iava uvare Pauto Seten vo goruaro rovirieioro

☆ **16:7:** Jo 7:39, 14:16, 26, 15:26 ☆ **16:11:** Jo 12:31

va putereva, uvare rera raga Seten vo rasio vo pitupituario vituario.

¹² “Ari ita, riro reoro rutu epao oarava toupaa. Uva oiso ruipaparai ra visiipa tavitavira vara iava, osa viapau. Uvare viapau oiso uvuipatai ra vaoviopavira vo reoro outa. Teapi visii iava sopaura oavisii vavatapape rutu. ¹³ ☆ Ari vosa oiraopa reoa rutu vituario urioro, rera ro Tugoropato Uraurato ira oiraopa reo rutu iava visii soporeparevere. Ra viapau oiso ora rera raga vo rugorugooroaro iava reoreoparo. Viapau. Ari vo reo-a oa uvureve Pauto ruvara iava oa siposipoparevere. Oire ra oisi visii tavitavipaoro varao iava oara karekepaperea utupaua visii soporepareve. ¹⁴ Ira ragai vo vovouaro-ia taraipaoro va iava visii soporeparevere. Osa-a eisi piepaoro ragai iava rei vaisi kareke pierevere rare. ¹⁵ ☆ Orekerovu rutu Aite varaaro oara-a evara ragai raga ita varaaro. Eisi osa iava oiso purarai, Ira ragai vo vovouaro ouoro va iava visii siposipopaoro visii soporeparevere ragai iava.

Tavaka Vovou Ora Siraopa Vovou Roruvira Ora Poreperea

¹⁶ “Gare vuutavi raga ra viapau ragai keketa vorerivira. Oire uva ita utupa visivi aia ragai keketavere ita rara.” ¹⁷ Uva oearovu disaipel voea raga ora reopaoro oiso purapaaepa, “Aa vao rutu-a vo reo vao vituario oa purarevoi vigeire? Oa-ia oiso puraroi, Gare vuutavi raga, ra viapau vorerivira ita ragai keketa. Uva ita gare vuutavi

raga pere, ra utupauavi ita ragai keketa. Uva oiso tapo pura, Aite iare avaparai.” ¹⁸ Oire uva oiso puraaepa, “Gare vuutavi raga-a oa iava oisi taviroi. Oa apeisi ragavira toupai? Vigei viapau oiso taraipaviei vo reo vituaro-ia eva oa purarevoi.”

¹⁹ ☆ Oire uva Jisas voea vo rugooaro ou ovoireva vo osa rera akesa auepaaepa. Oa iava oiso puraroepa, “*Asi visii vai pasi ora akeakepatai vo reo vituarore oa puraavoi. Oa-ia oiso purarai, Gare vuutavi raga toupai, ra viapau ita vorerivira ragai keketa. Uva ita, utupa visivi rara ragai ita keketavere.*” ²⁰ ☆ Oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso, Utupaua gaupatavere sirao pievira rutu. Vo ovusa oirara rutu voeao vo rasio iava rorupaive. Ora tapo osa visii iava sopaura vavata iraope siraoa iava. Oire uva vo sirao-a eva oa roruvira rutu ora porepere taru. ²¹ ☆ Vosa riakova kakae kavausa auepao, oire ra ora oira vo vuutaaro-ia taraio oiso, Karekeei ragai vo vuutaaro. Oa iava rirovira rutu siraoepa. Oire ra va isivaaro iava kakaeto kavaueve. Ra viapau oiso evo upiare vorerivira rugoo oa pureave. Viapau. Ari roru iraoepave kakaeto raga-ia ro ira karekero. ²² Oiso ita osa vaoviopavira siraopatai. Ari utupavira vorevira visii kekeavere. Ra oisi iavirava sopaura oavisii visii iava roru iraoe. Osa iava eisi viapau oiso irai uvuiroverea ra visii iava vo roru eva verareve. ²³ Oire uva vo voki-a eva oa-ia viapau oiso ragai akepatavere oavu avu vaire. Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, Aite oaa iare variripata ragai vaisiario oirao piepaoro. Ra visiipa taru

☆ **16:19:** Mk 9:32 ☆ **16:20:** Lu 23:27; Jo 20:20 ☆ **16:21:** 1 Te 5:3

vara vaterevere. ²⁴ ✧ Voari tuariri uva viapau oisoa variripata ragai vaisiaro oirao piepaoro orekerovu avu vai oupasa. Oire vo vokio uva variri iraopatavere, oisore ra oisi iavirava oaravu avu vai oupata. Osa-a eisi osa vituaro iava visii iava sopaura roru iraopaivere rutu.

Jisas Rasito Vo Vovouaro-ia Putereva

²⁵ ✧ “Ragai oiso vo reoro puraavoi visiire ruuvira. Uva utupaua viapau oiso vorerivira ita visiire oisi ruuvira reoravere. Viapau. Ari visiipa evoa aviavi pievira raga taviravere Aite iava. ²⁶ Uva vo voki-a eva oa-ia ragai vaisiaro oirao piepaoro variripatavere. Uva viapau oiso visii tavipaavoi, Ragai raga Aite iare variriparavere, oisore ra visii tauvapareve. ²⁷ ✧ Viapau. Ari Aite raga visii kavikopareveira. Uvare visii raga-a ita vao visiigoa ragaipa ruipataera. Oa iava ragai oirao pietavora vao iava osa Aite tapo toupaaivoiva, urioraera vore. ²⁸ ✧ Uvare tuariri rutu Aite tapo oisoa toupaa. Oa iava rera arova urioraepa vore rasitoa-ia. Uva vo vokio-ia vo rasio kavuoro Aite iare voreparai.”

²⁹ Oire uva igei disaipel rerare oiso puraiepa, “Iu, vo vokio-ia aviavi pievira tavitaviu. Viapau oiso ra ruuvira raga reopau. ³⁰ Uvare oiso taraieie, Viapau oiso voearore tue rovopau oearoa vii akesa auepaave. Viapau. Ari vii auero rutu-ia tarai iraopau. Eva-a oa vituaro iava vii oirao piepaioveira rutu oiso, Viigoa vao Pautoa tapo tourivoiva, uriouepa vore.”

✧ **16:24:** Jo 15:11 ✧ **16:25:** Jo 10:6; Mt 13:34 ✧ **16:27:** Jo 14:21, 23 ✧ **16:28:** Jo 13:3

³¹ Oa iava Jisas oiso igei akereva, “*E vo vokio-ia oiraotai rutu, raa?*” ³² Uvuta. Vuuta vao-ia tutuu pievoi vaore oiso ra karekepe. Iu. Kareke ovoiei vo vokio oa-ia visii tariopaivoi rara vorore visii vo uruiroaro-ia roopavira. Uva ragai kavupatavoï ovusa ragai raga toupaa. Ari ita, uva viapau oiso ragai raga toupaaivere. Viapau. Ari ragai tapo toupaaivere Aite rara. ³³ ☆ Uva oiso ruipaparai rutu ra ragai tapo ora tavisipata. Osa iava sopaura oavisii uvuipai ra gavaurevira toupaaive. Eisi osa iava vo reo visiire puraavoï. Oiraopavira uvare vo rasio-ia tou irara visiipa riroa rutu tavaka siraoa vatepaivere. Osa iava uvuipatai ra tuvuu vovouvira rutu goruvira toupata. Uvare ragai vo rasio vo vovouaro vo goruaro-ia pute iraoavoï.”

17

Jisas Ora Rerapa Variriroepa

¹ Oisi-a oiso osa puraroepa Jisas. Oa iava vuvuiua taraaro oiso puraroepa, “*Aite. Ragai vo vuutaaro-a vao pura piroi. Osa iavirava uvuipau ra ragai vaisiaro kae pieri. Eisi osa iava ragai vii Oviitoaaro vii vaisiaro kae piepaaverea.*” ² ☆ Uvare ragai vateriva reesia oiso ragai reesioro, Ragai-a oirara rutupa reipato. Osa iavirava uvuiparai ra oirarapa Opesi Asa Tootoo vatepaa voeao oea ragaipa vateriva. ³ Oa-a vao Tootoo Ovoi oa oupaivere vo rara vii-ia tarai rovopaave oiso, Vii-a Kataitoa raga Pauto, Oiraopatoa rutu. Ora

☆ **16:33:** Kl 1:20; Ro 8:27; Re 3:21 ☆ **17:2:** Dan 7:14; Hi 2:8

vo osa ragai-ia tapo tarai rovopaave, Ragai Jisas Krais ragoa aruriva vore.

⁴ “*Vii vaaro keraria vo goruaro kareke pieavora vo rasio-ia. Okovo-a vao vateriva ragaipa va purasa oa opesi pieavoi.* ⁵ ☆ Aite. Voari tuariri rutu uva rasito kareke asavira toureva, ovuuta-a eva oa-ia vii tapo toupaaoro oisoa oisi rei vaisivira toupaa. Uva vo vokio-ia oiso ruipaparai ra vo vaisi raga ita eva reia vateri ragaipa vo vegei vo touaro-ia.

Jisas Variriroepa Disaipel Tauvasa

⁶ “*Voeapa vii vo ruipaaro kosi pieavora voeao oirara oea ragaipa vateriva vo rasio-ia vii voeaaro. Ari ita, uva ragaipa voea vate ovoiriva. Oa iava vii vo reoaro vearovira rutu sirova utupaaveira.* ⁷ Osa-a eisi osa iavirava oiso taraiaerao, Orekerovu rutu varao oara vate ovoiriva ragaipa oara vii ruvara iava urioepa. ⁸ Ari ita, vo reoro rutu oara ragaipa vateriva oara rutu voeapa vateavora. Oa iava vara ou ovoivora. Osa iava tarai ovoiaera oiso, Oiraopavira, uvare tuariri rutu oisoa vii tapo toupaa. Oa iava voava urioraepa. Ora vao oirao pieivora rutu ita osa ragai arurivora vore.

⁹ ☆ “*Variriparai voea tauvasa. Ari ita, viapau oiso oirara rutupa voeao vo rasio-ia variriparai. Viapau. Ari voea raga tauvasa oea roporiva ragai iare, uvare vii voeaaro-a.* ¹⁰ Uva voea rutu-a ragai voeaaro evoea vii voeaaro. Uva ita, voea rutu-a vii voeaaro evoea ita ragai voeaaro. Oea ragai vaisiario kae piepaiveira.

11 ☆ “Vo vokio viapau oiso touvira toupaaivoi vo rasio-ia. Ari voea vo rasio-ia toupavere ovusa vii iare uriora. Aite, Tugoropato. Voea kavikori voea tokipaoro ora vii vaisiaro vo goruaro iavirava, vo goru oa vateriva ragaipa. Osa iava uvuipaai ra katai vovou rutu-ia toupave. Oiso osa vegei katai vovou rutu-ia toupaveaira. 12 Vo osa voea tapo tupaoro voea tokipaaveira vii vaisiaro vo goruaro iavirava. Vo vaisio oa goruaro vateriva ragaipa. Oa iava voea-ia vearovira rutu uutupaveira voea tokipaoro. Osa iavirava viapau irai opesikoparo. Eera ira iava vii vo rigatoaro oiraopere. 13 Uva vii iare urioparai. Osa vituaro iava vo reo puraavoivo rasio-ia. Oa iava ragai vaaro rorua uvuipai ra voea iava sopaura-ia agasipe rutu.

14 “Ari ita, vii vo reoaro vateava voeapa. Osa iava oirara voeao vo rasio iava voeava keripaaveira. Eake iava? Uvare ragai voeaaro vii vo reoaro-ia taraipaoro viapau vo pitupitu purapaaveira oara vo toupaveira vo rasio-ia. Oiso ita osa ragai ita viapau vara purapaaveira. 15 ☆ Viapau oiso viire variriparai oiso ra voea kae pieri vo rasi iava uvaire. Viapau. Ari oiso viire variriparai ra voeavi virivaripari. Ra oisi iava vurito Seten viapau voea piro pieparevere. 16 Viapau vo pitupituro purapaaveira oara vo toupaveira vo rasio-ia. Oiso ita osa ragai ita viapau vara purapaaveira. 17 Ora viipa voea roro pieoro voea reesiri, oisore ra vii vo vovouaro-ia Oiraopa Vovou goruvira pituive. Uvare vii

vo reoaro-ia taraipaoro Oiraopa Vovou rutu-ia taraipaaverea. ¹⁸ Tuariri ragai aruriva oa iava urioraera oirara rutu vuruvuru-ia tousa voeao vo rasio-ia. Eisi raga osa voea voeao disaipel arusa aueparai, oiso ra oirara rutu vuruvuru-ia toupasa avaave. ¹⁹ ✧ Uva ora ragai iava tootooa oaa reesipaavoi voeao tauvaoro. Oa iava vii vaaro-ia Oiraopa Vovou taraipaoro ora reesiavere oiso, Vii oiraraaro-a igei.

Jisas Varirioepa Voeao Tauvasa Oirao Pie Vovou Irara

²⁰ “Ari ita, viapau oiso voea raga tauvapasa variriparai. Viapau. Ari voeao tapopa variriparai oea voea vo siposipoaro uvupaive. Ra oisi iavirava ragai oirao piepaive rutu. ²¹ ✧ Uva oiso ruipaparai ra voea katai vovou raga-ia toupave. Oiso rutu osa vii Aite ragai-ia toupaveira, ovusa ita ragai vii-ia toupaa. Osa raga ita voeapa ruipaparai oiso ra vegei tapo tivosivira toupave. Osa iava uvuipai ra oirara rutu vo rasio iava vigei vo vovouaro katai vovou kekepaive, ra oisi oirao piepaive. Ragai arurivoiva, urioraera vore. ²² ✧ Uva vao keraria vo goruaro ragaipa oa vateriva eva ita oa voeapa vateavoi, oiso ra va iavirava katai vovou rutu-ia toupave, oiso osa vegei toupaveira. ²³ Ari ita, ragai voea-ia toupavoi, ovusa vii ragai-ia toupavoi. Eisi osa raga ita voeapa oiso ruipaparai ra katai vovou raga-ia toupave. Ra oisi iavirava oirara voeao vo rasio-ia taraipaave oiso, Vii ragai arurivora vore. Ora tapo oiso osa voeapa siraopaveira oiso osa ragaipa siraopaveira.

24 “Aite. Oiso ruipapapai ra oirara voeao oea ragaipa vateriva ragai tapo toupaverea vo uva toupaverea. Oa iava ragai vaaro keraria vo goruaro kekeiverea voa. Aue iava uvare tuariri vo uva rasito pura uviro asavira toureva ovuuta-a eva oa-ia oisoa ragaipa siraopau. Oa iava ragai vateriva va eva keraria vo goruaro. 25 ☆ Aite. Vii-a Torevokotoa Rutu. Uva oirara vo rasio iava via-pau vii-ia taraipaaveira, vo ovusa ragai raga vii-ia taraipapai. Ora voeao disaipel oiso taraipaaveira, Ragai siporiva oa iava urioraepa vore. 26 ☆ Ari ita, vii vo ruipaaro iava siposipoavora voeapa. Uva topa pievira ita aia vii vo ruipaaro kosi piepaavoi voeapa vaore, ra kaviko vovou rutu sovopaive ora voea sopaaro-ia. Oiso rutu osa vii vaaro kaviko vovou sovopaaveira ora ragai-ia. Ora oisore ra ragai tapo voea-ia toupaverea voeava ora tavosipaoro.”

18

*Judas Keripa Irara Vavaearo-ia Jisas Tovoreva
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

1 ☆ Vo variri purarevoiva, Jisas ora igei disaipel tapo avaroepa uuko ovi ivirooro Kidron. Oa iviropavira okovovu Oliv kovo oisoa toupave. Oa iava vo kovo-ia ora kiusa avaroepa Jisas igei tapo. 2 ☆ Uva Judas tapo vo kovo-ia taraiparoepa ro Jisas kosi piepato. Uvare vokiara rutu-ia Jisas igei disaipel tapo vo kovo sovara-ia voa oisoa uvuruparo.

☆ 17:25: Jo 15:21, 16:3 ☆ 17:26: Jo 15:9 ☆ 18:1: 2 Sml 15:23

☆ 18:2: Lu 21:37

³ Uva voa-a vo uvare Judas viurupa irara tuve-tuvereva ora oearovu polis irara reipa irara pris voeaaro voearei ora voeao ratarataa vovou irara Farisi. Oa iava voare urioaepa aue-ia pitupaoro vuravuara, ora aoara, ora auero rutu varao upo purapara. ⁴ Oire uva Jisas tarai ovoiroepa vara rutu-ia varao oara rera-ia karekesa auepaaepa. Oa iava Jisas voea iare tutuu piereva rutu voeare oiso purasa, “*Iroure taraapatavoi?*”

⁵ Uva oiso puraaepa, “Ari Jisas, irare tarapaiovoi ro oisova Nasaret.”

Osa iava Jisas oiso puraroepa, “*Easi ragai raga ita vao-ia.*” Uva Judas toreparoepa voea ruvara-ia. ⁶ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Easi ragai raga ita vao-ia.*” Oa iava ora virupaoro vorepaaepa rasiuaaro kovepaoro.

⁷ Uva vorerivira ita voea akereva oiso, “*Iroure taraapatavoi?*” Oa iava oiso puraaepa, “Ari Jisas ro oisova Nasaret-ia.”

⁸ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, “*Voari visii taviavoi ita oiso, Ragai raga ita vao-ia. Vosa ragaire taraapatavoi, oire voeao eakapatavoi ra avaave.*” ⁹ ☆ Uva eisi puraroepa vo reo oirao pieoro tuaririvi oa purareva. Oa-ia oiso puraroepa, “*Voea oirara ragaipa oea vaterivora oea iava viapau oiso irai opesikorovere.*”

¹⁰ Oire uva va-a vao oa iava Saimon Pita toorio gororeva Rovopato Pristo kovopatoaaro iava uvareoua pakosa oisova oirapapa varata-ia uvava voua toereva. Ira vaisiario-a ro-ia, Malkas.

¹¹ ☆ Oa iava Jisas Pita oiso tavireva, “*Toorio tovorì rera vaaro-ia pausa. E apeisi-a? O-ia kap*

viapau ukaioravere iria agasioi aue iava siraoa vo tavakaaro Aite iria vaterevora ragaipa?”

Jisas Sipoiva Anas Iare

¹² Oire uva va-a vao oa iava voea rutu viurupa irara, ora reito ofisato, ora polis irara rutu oea rutu Jisas rauiva rera tuukesa iroara-ia. ¹³ ☆ Uva rerava ava rovoaepa Anas iare Kaiafas avue-toaaro, ro ira pris kovo-ia reiparoepa vo iva-ia eva. ¹⁴ ☆ Ira-a ro Kaiafas voari Jiu-pa irara tavi rovoreva oiso, “Vearopai vosa kataitoa vai raga kopiirovere oirara rutupa tootooaro vateoro.”

Pita Ora Taearoepa Oiso Puraoro, Ragai Eera-ia Jisas Viapau Taraiparai

(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Ragai ora Saimon Pita vegoa Jisas sirova utuveiepa. Uva pristo vo kepaaro kasuraaro iare koataraepa Jisas sirova. ¹⁶ Ovusa Pita ratau toreparoepa. Oa iava ragai vao ragoa-ia oisoa reito pristo taraiparo, ragoa avaraepa riakova tavisia o iria oiso rataoa tokipaeve. Oa iava Pita koata pieava atoarore ragai arova. ¹⁷ Uva o tavaauruva iria oisoa ratao tokipaeve rerare Pita oiso puraopa, “Easi vii-a iravu disaipelto rera reraaro, raa?”

Oa iava Pita oiso puraroepa, “Viapau oiso ragai-a.” ¹⁸ ☆ Oire uva kovopa irara voearei ora polis irara oavu tuitui kasi kasiva, uvare rirovira rutu uteopaaepa. Uva voa torepaoro vo kasi-ia tui-tuipaaepa. Uva Pita voa voea tapo toreparoepa tuituipaoro.

☆ **18:13:** Mt 26:57; Mk 14:53; Lu 22:54 ☆ **18:14:** Jo 11:49-51

☆ **18:18:** Jo 21:9

Rovopato Pristo Jisas Akereva

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Uva Rovopato Pristo Jisas akereva disaipelre voeao rera voeaaro ora vaore osa oisoa oirara rutupa siposipopareve. ²⁰ ☆ Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “*Ari ita, po-eravira rutu oirarapa oisoa siposipopaoro voea tarai piepaa vo Tugoropa Kepa-ia aue Tempel, ora varao oara iare oisoa ora gurupaave Reo Taisi uvupasa Jiu-pa irara. Uva viapau oiso vatauvira oreovu avu vai oisoa purapaa.*” ²¹ Uva eakere ragai akepari? Ari voea akeri evoea oea vo reoro uvuivora. Oa iava vo reoro-ia taraiaera varao oara purapaaveira.”

²² Uva oisi-a eisi osa puraroiva, iravu polisto toreroepa Jisas tapaoro oiso puraoro, “Eakere Rovopatoare Pristo eisi reopaei, raa?”

²³ ☆ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, “*Vosa vuri reo vai puraa, oire uva uvuipau ra vo reo avu vuri reo kosi pieri. Ari vosa vearo reo raga puraa, uva eake-a vao oa rutupa ragai tapari?*”

²⁴ Osa iava tuukea ragava toupareva Jisas, vo osa vava Anas rera siporeva Rovopatoa iare Pristo Kaiafas.

Pita Vorerivira Ita Oiso Puraroepa, Viapau Oiso Ragai Eera-ia Jisas Taraiparai

(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Uva Saimon Pita voari tuituipaoro torepoepa. Osa voa rerare oiso purapaaepa, “Asi vii-a iravu vai disaipelto rera reraaro, raa?”

☆ **18:20:** Mt 26:55; Jo 7:26 ☆ **18:23:** Mt 5:39; Ap 23:2-5

Uva ora taearoepa oiso puraoro, “Viapau oiso ragai-a.”

²⁶ Uva iravu kovopato Rovopatoapa Pristo roari saratoaaro Pita ira iava uvareoua toereva, ira oiso puraroepa rerare, “Oiraopavira rutu, uvare ragai tapo ita vii kekeavora ovusa rera tapo toupavira kovoa-ia.” ²⁷ ☆ Uva Pita ora taearoepa ita oiso puraoro, “Viapau oiso ragai-a.” Vo osa kookai gau ovoireva.

Jisas Sipoiva Pailat Iare

(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ ☆ Oire uva Kaiafas ruvara iava rerava avaaepa ro reito Rom gavmanaro vo kepaaro iare vokipaua rutu. Uva viapau oiso voea rutu Jiu koataaepa vo kepa-ia vao reito gavman vo kepaaro. Uvare oiso rugoopaaepa, Teapi vuivui oupe Reo Taisi gasioro, ra viapau Pasova Vurei aiope. ²⁹ Oa iava ratau toupaiava. Uva Pailat voea iare urioroepa oiso voea akesa, “Eakepa ro iava gasitavoi?” ³⁰ Oire uva rera vo akearo pukooro oiso puraaepa, “Vosa rera ro viapau vuriara vai purapareve, oire ra viapau oiso rerava urioio vii iare.”

³¹ Osa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Visii raga rera outa, ra rera rovirieita kortua-ia visii vaaro sirova Reo Taisi.” Oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Asi igeipa tugoropai rutu vaopa vo osa iravu kopii pieio.”

³² ☆ Ari ita, tuariri Jisas ora rera iava taviroepa ora rera vo kopiiaro reesioro. Uva oisi-a oiso osa iava rera vo reoaro oiraosa auepai.

☆ **18:27:** Jo 13:38 ☆ **18:28:** Ap 11:3 ☆ **18:32:** Mt 20:19; Jo 12:32-33

³³ Oire uva Pailat vorevira koataroepa voarire gavman kepa-ia. Oa iava Jisas-re keeraroepa. Uva rera akeoro oiso puraroepa, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?”

³⁴ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, “*Easi vii vai raga oisi eisi rugoouei oa iava evo reo purarivoi, raa? O irai vai pasi vii tavirevo ragai iava oisi eisi, eke?*”

³⁵ Uva Pailat rerare oiso puraroepa, “Easi pasi Jiu-patoa vai-a ragai, raa? Ari sara irara oara raga ora reipa irara pris irara viiva urioai ragai iare. E eake vai purarivora?”

³⁶ Jisas oiso puraroepa, “*Ari ita, ragai vo Saraaro viapau oiso vo rasio iava. Vosa oisi eisi, oire ra kovopa irara oaa upoa vai puraive. Ra viapau oiso irai uvuiro ragai tovosa Jiu-pa irara vavaearo-ia. Ari ita, uva vo vokio ragai vo Saraaro viapau oiso vo rasio iava.*”

³⁷ ☆ Osa iava Pailat rerare oiso puraroepa, “O ari iravu-a vii king, raa?” Uva Jisas oiso puraroepa, “*Vii raga ita-a viigoa ragaire oiso purauei oiso, king. Aako ragai kavaueva. Oa iava vo rasio iare urioraepa va ragare vao-ia. Uvare ragai vo kovoaro-a Oiraopa Reo rutu iava siposipopasa. Ari ita, oirara rutu voeao oea Oiraopa Reo rutu sirova utupaaveira oea-a evoea oea ragai gisipoaro uvupaiveira.*” ³⁸ Uva Pailat rera akereva oiso, “Eake rutu-a vao Oiraopa Reo, raa?”

*Pailat Jisas Tapasa Evao Parikou-ia Taviroepa
(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)*

Oire eva eisi osa akerevoiva, vorevira kosiro viropa voea iare Jiu. Oa iava oiso voea tavireva, “Viapau oiso oavu avu vai vuria vai kekeavoi rera-ia. ³⁹ Ari visii vo pitupituario toupai, oiso ra visiipa iravu iava vasea tuukepa kepa iava vo Pasova Aio vo vuutaaro-ia. Uva ruipapatai pasi oiso ra visiipa king iava ro Jiu reraaro vasea, raa?”

⁴⁰ ☆ Uva voea rutu raga pieoro oiso puraaepa, “Viapau. Ari Barabas iava vase iraori.” Eera Barabas riro oirara upoto ora orekerovu tapo kavirupato.

19

¹ ☆ Oire uva Pailat Jisas vorevira koata piereva vore uva viurupa irara rera ragipaiva. ² Oa iava rerapa kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Uva va tovoiva rera kukuearo-ia. Ora revasito kuvupato ira-ia rera kuvuiva rera reesioro oiso, Viia king. ³ Oire uva rera ruvara-ia pou viropaoro rerare oiso purapaaepa, “Vearo voki Jiu reraaro king.” Uva oisi purapaoro rera taparakopaiva.

⁴ Oa isivaaro iava Pailat voea iare kosiro viropa vorerivira ita voeare oiso purasa, “Ragai kekepatavoi ragoa visiipa rera kosi pie ovoiavoi. Ra oisi iavirava taraita oiso, Ragai viapau vuria vai kekeavoi rera-ia.” ⁵ Oire uva Jisas kosiro viropa. Uva va vao kukuvaipa oa puraiva iroiro iava rokarokapa iro oa rera kukuearo-ia toupaiva. Ro tapo revasito kuvupato ira rera-ia toupareva. Uva Pailat voeare oiso puraroepa, “Rera kekepatavoi ro-ia.”

6 ☆ Uva va-a vao oa iava voea reipa irara pris voarei ora polis irara rera kekeoro oiso puraaepa, “Rera tapa evao parikou-ia! Rera tapa evao parikou-ia!”

Oa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Ora visii raga rera outa rera tapasa evao parikou-ia. Ari ragai viapau oiso vuria vai kekeavoi rera-ia.”

7 ☆ Oire uva voea Jiu rera vo reoaro tuuro oiso puraaepa, “Ari ita, igei vaaro Reo Taisi toupavoi rerarepa, oiso ra kopiuro rera ro-ia. Uvare oiso puraproveira, Ragai-a Pauto Oviitoaaro.”

8 Uva Pailat vo reo uvuoro uriri iraoparoepa.

9 Oa iava vorevira koataroepa gavman kepa-ia voa Jisas akesa oiso, “Ovuva karekeuepa?” Uva Jisas viapau oiso rera vo reoaro aatopareva.

10 Oire uva va-a vao oa iava Pailat rerare oiso puraroepa, “Eakepa viapau ragai aatopari, raa? Auoro. Uvuiparai ra vorevira vii iava vasea. Ora tapo uvuiparai ra vii tapaa evao parikou-ia. Easi pasi viapau va vai-ia taraipavei, raa?”

11 ☆ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, “Vosa Pauto ro oisova viara-ia viapau viipa gorua vai vaterevori, oire ra viapau vii-ia gorua vaipe ra-gaipa reipasa. Osa-a eisi osa iava ro ira ragai tovorevorao vii vavaeoro-ia ira vo vuriaro eisi vii vo vuriaro-ia putepaivoi rutu.”

12 Oire uva vo reo vao uvurevoiva, Pailat raiva taraaroepa, oiso ra oai iava Jisas iava vorevira vasereve. Ovusa aue Jiu-pa irara rirovira rerare oiso puraaepa, “Vosa rera iava vorevira vaseri-vere, oire ra viapau oiso vii-a igei reitoaaro rutu

Sisa vatetoaaro. Ro ira ora rera ragare oiso puraparoveira, Ragai-a king, eera Sisa vo tavukiario ousa auepa.”

¹³☆ Uva Pailat evo reo uvuoro Jisas kosi piereva. Oa iava oira rovirieipato vaaro-ia paupa pau-roepa uvavu uva oisoa vaisipaive oiso, Aveke Uru. Ari aue-ia Hibru reo oiso oisoa va vaisipaive, Gabata. ¹⁴ Oire uva vo vokia-a vao orekerovu ravaapa voki aue iare Pasova Vurei. Uva ravireo vuuta rutu-a vao oa-ia tuguraaepa. Oa iava Pailat Jiu-re oiso puraroepa, “Rera kekepatavoi, eera Jiu reraaro king.”

¹⁵ Uva rirovira rutu raga pieoro oiso puraaepa, “Rera siguri! Rera siguri! Rera tapasa evao parikou-ia!” Uva Pailat voeare oiso puraroepa, “E oiso ruipapatai ra visii reraaro king tapaa evao parikou-ia, raa?”

Oa iava reipa irara pris irara oiso puraaepa, “Viapau oiso igei irai epao ita kingtoa vai. Ari kataitoa raga, Sisa.” ¹⁶ Uva va-a vao oa iava Pailat Jisas iava vasereva voea vavaearo iare, oiso ra rera tapaive evao parikou-ia voeao viurupa irara reipa irara pris irara vo ruipaaro sirova utuoro.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Oire uva Jisas ouiva. Oa iava rera raga evao parikou kaepareva. Uva riro urui kavuoro rerava avaaepa uvavure uva oisoa vaisipaive oiso, Kukue Keru Pukui. Ari aue-ia Hibru reo oiso-ia, Golgota. ¹⁸ Uva-a evoa uva rera tapaiva evao parikou-ia. Oire evoa aitereivu tapo

voa tapaiva aatokorovira oiso, iravu ovaratavu iava ari iravu ovaratavu iava. Uva vaiterei vuruvuruaro-ia Jisas tovoiva.

¹⁹ Oire uva Pailat oreovu tapo rigatoreva. Oa iava va tovoreva evao parikou-ia vo rigato oa oiso purapai, JISAS KING OAIVE JIU. ²⁰ Uva Jisas kotoiva evao parikou-ia vo riro urui ruvara-ia, osa iava riro irara Jiu va vieipaiva voa. Uvare Pailat vo rigato purareva aue-ia Hibru reo, ora Rom reo, ora Grik reo. ²¹ Uva reipa irara pris Jiu voeaaro Pailat tavipaiva oiso purapaoro, “Viapau oiso ra oiso ragavira vo rigato purari, King Jiu reraaro. Viapau. Ari oiso ragavira uvuipauei ra vo rigato purari, Ro oiso puraroepa, Ragai-a king, Jiu reraaro.”

²² Oa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Vo reo oa rigatoa, eva-a oa rigato ovoï ita.”

²³ Uva voea viurupa irara Jisas tapa ovoïiva evao parikou-ia. Uva oisi rera pie ovoïoro auero rutu varoara rera varaaro ou ovoïiva. Oire ora voeapa vo resurapavira vara rutu rookaiva, osa voea viurupa irara katakataivira ora voeapa ouaepa. Uva kuvuto tapo rera reraaro ouiva ira-ia viapau oisoa turua vai toupave. ²⁴ ☆ Osa-a eisi osa iava viurupa irara ora reopaaepa oiso purapaoro, “Viapau oiso uvuipaviei ra ro karikaripe. Ira-ia uvuipaviei ra rera-ia satupavio, oisore ra oiso piepaoro irai reesipe ro ira rera oureve.” Oire uva oisi-a eisi osa rera-ia piepaiva. Oa iava Tugoropa Vuku vo reoaro oisi iavirava oiraoepa rutu. Vao oiso-ia, ‘Ragai varaaro-ia varoara rooai vara ouoro.

☆ **19:24:** Eks 28:32; Sam 22:18

Ora satupaai ragai reraaro-ia kuvupato.’

Eisi osa pieiva viurupa irara vara-ia.

²⁵ ✧ Uva evao parikou vao Jisas vaaro ruvara-ia Jisas aakoaro toupaeve aue tapo taeva, ora Maria rera Klopa vatuaavaaro, ora iriavu Maria Makdala iava. Vo resura evairo voavi toupai va evao parikou ruvara-ia. ²⁶ Uva Jisas aakova kekereva vegei rutu ora ragai Jon ragoa oiso kavikopareve rutu, uvare voavi tutuu pie visivi torepaveiepa. Oa iava Jisas aakovare oiso puraroepa, “*Riakova. Eera vii oviitoaaro.*” ²⁷ Uva ragai tavireva oiso puraoro, “*O-ia vii aakoaro.*” Oire vo vuuta raga-ia oira ouoro Maria oirava avaraepa ora ragai vo kepaaro iare voa oira tokipasa.

Jisas Kopii Ovoiroepa

(*Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49*)

²⁸ ✧ Uva vao isivaaro iava Jisas oiso tarairoepa, Orekerovu rutu opesi ovoiei vo vokio. Osa iava Pauto vo rigatoaro ora rera iava oirao pieoro oiso puraroepa Jisas, “*Uuko regarai.*” ²⁹ Uva otouvuu toupai va botol tou oa agasiepa aue iava viniga ovi. Oa iava oavu pupupua ouiva va rupu piesa vo ovi-ia viniga ovi. Uva uuko piropa. Uva evao kairi-ia va tuukeiva. Oa iava rera gisipoaro-ia Jisas va tovoiva. ³⁰ ✧ Uva Jisas va-ia viniga ukaio ovoiro oiso puraroepa, “*Opesiei rutu vaoviopavira ragai vo kovoaro.*” Eisi osa pura ovoiroiva, rera iava kukue goe ovoio viropa. Osa ora rera iava urauratoaaro iava vasereva Pautoa iare vorevira.

✧ **19:25:** Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lu 23:49 ✧ **19:28:** Jo 13:1, 17:4; Sam 69:21 ✧ **19:30:** Jo 17:4

*Viurupa Irara Ora Rera Iava Ovaratavu To-
gaiva*

³¹ ✧ Uva vo vokia vao orekerovu ravaapa voki aue iare Tagausapa Vurei Pasova ora vao tapo Sabat voki riroa rutu. Oa vituaro iava Jiu-pa irara reasipaaepa oiso, Teapi vo kopihiro evao parikouro raga-ia toupai ve vo voki-ia Sabat voki. Oa iava Pailat akeiva voea kokotoaro kepikepisa, oiso ra ikauvira kopiave. Ra va iava vo kopihiro rere pieve. ³² Oire uva voea viurupa irara vaierei kokotoaro kepikepisa avaaepa aiterea tapaiva Jisas tapo. ³³ Uva Jisas-ia poua viropa rera kekesa ira kopii ovoiroepa. Oa iava viapau oiso rera kokotoaro kepikepiiva. ³⁴ ✧ Ari iravu viurupato rera varataaro togareva aue-ia togava. Oa iava ikauvira revasiva paru ovoieva ora aue uuko ovi voava rera iava varaua-ia. ³⁵ [Uva ragai Jon vao kekeava ragoa oisi va-ia tarairaiva, va iava oiso tavitaviparai oiraopavira rutu. Eisi osa iava uvuipatai ra va oirao pieta rutu.] ³⁶ ✧ Ari ita, oa-a vao karekeiva oiso-ia Tugoropa Vuku vo reoaro oiraoei vo reo oa oiso purapapeira, ‘Viapau oiso okerui kepiiverea rera iava.’ ³⁷ ✧ Ari oreovu-a vao oiso purapapeira voa Tugoropa Vuku-ia, ‘Irava vurapaiverea ro ira togaivora.’

*Jisas Iava Varaua Tovoiva Aveke Rikui-ia
(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)*

³⁸ Oa-a vao isivaaro iava Josep Arimatia urui iava rera avaroepa Pailat areza Jisas kopiire, uvare rera-a iravu disaipelto Jisas reraaro. Ari

✧ **19:31:** Diu 21:23 ✧ **19:34:** 1 Jo 5:6, 8 ✧ **19:36:** Eks 12:46; Nam 9:12; Sam 34:20 ✧ **19:37:** Sek 12:10

Jiu ragapa uriripaoro ora rera vo oirao piearo vataupareva. Oire uva Pailat rerapa vasereva. Oa iava Josep avaroepa Jisas iava varaua rere piesa. ³⁹ ☆ Uva Nikodimas ro ira rorovira rutu Jisas iare urioroepa vokiario, ira tapo urioroepa oavuva mer vearo geesi ovi iisi ovi. Oa iava va vavataaro rutu aue-ia uvuiepa 34 kilo. ⁴⁰ ☆ Uva vo kopii ousiva. Oa iava rera ruusiva varoa-ia oaravu tapo vearo geesiara. Oiso osa vara oisoa purapaive voea Jiu oirara tovapasa. ⁴¹ Oire uva voa-a vo uva Jisas tapaiva evao parikou-ia uva oisoa oavua kovoa toupave. Oa sovara-ia oavu oira tovaso riku toupave. Ari ita, uva viapau oiso va-ia irai tova rovoiva. ⁴² Uva vo voki-a vao Jiu vaaro orekerovu ravaapa voki aue iare Pasova Vurei Oovapa. Uva vo rikui tutuu pie visivi raga toupave. Oa iava Jisas tovosiva rera tovaoro voa vo rikui-ia.

20

Jisas Vorevira Toreroepa

(Matyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ ☆ Oire uva rovo voki rutu-a vao wik iava uva Maria Makdala iava vokipaua rutu urioopa vo tova iare vo osa rupavira raga toupave. Iria aveke viapau kekeeva o iria-ia vo tova riaaro-ia toupavea iria peka pieiva. ² Oa iava ikauvira raga vorevira voreopa ragai ora Saimon Pita tavisa, ragoa Jisas oisoa kavikopareve rutu. Uva Maria vegei tavipaeva oiso purapaoro, “Turaro vorevira

☆ **19:39:** Jo 3:1, 7:50 ☆ **19:40:** Jo 11:44; Mt 26:12; Jo 20:5, 7; Lu 24:12 ☆ **20:1:** Mt 27:60, 66

tova iava voreivo. Uva viapau taraipaiei oiso, Ovu-ia rera tovoivo.”

³ Osa iava vegei ora Pita uruia iava ora va-seveiepa vo tova iare avaoro. ⁴ Uva ikauvira raga avaveiepa. Ari ita, uva ragai Pita-ia puteava ikauoro. Oa iava voa pou rovara viropa vo tova-ia. ⁵ ☆ Uva voa kokeesa takura viropa osa iava varoara raga kekeava. Ari ita, uva viapau oiso koataraepa rutu vo rikui-ia. ⁶ Uva Saimon Pita ragai sirova utuoro rikui rutu-ia koataroepa. Oa iava voa varoara kekereva. ⁷ Uva voa oavu kekereva varoa vao oa-ia rera kukuearo tavu-ruiva Jisas. Oire uva va eva varoa viapau oiso varari tapo toupaiava oara-ia rera rutu tavuruiva. Viapau. Ari evo viko uvavu raga toupaiava. ⁸ Uva ragai tapo ragoa ira rovaraepa voare rikui-ia ragoa tapo ita voare koataraepa. Oa iava va eva kekeava. Uva oisi-a eisi osa iava oiraoraepa rutu. ⁹ ☆ Uva evo vuuta-ia viapau oisoa roroiovira rutu taraipaio Pauto vo rigatoaro-ia vao oa oisoa oiso purapape, Jisas vorevira toreroverea tova tapi iava. ¹⁰ Oire uva vegei disaipeltoarei vorevira kareveiepa atoiare.

*Maria O Makdala Iava Iriava Aivaroreva Jisas
(Mak 16:9-11)*

¹¹ Maria rikui raga ruvara-ia torepapa gau-paoro. Uva voa raga gaupaoro toupaeava rikui sovara-ia kokeepaoro. ¹² ☆ Oa iava aitereivu enseltoarei kekeeva aiterea popotetoarei-ia kuvupasiepa kuvutoarei. Uva voa paupasiepa vo uva Jisas varaaro tovoiva, iravu oisova

☆ 20:5: Jo 19:40 ☆ 20:9: Mt 22:29; Lu 24:26, 46 ☆ 20:12: Mt 28:2-3; Lu 24:4

uva kukueparoepa, ari iravu oisova uva koko-toparoepa. ¹³ Aiterea oira Maria akesiva oiso puraoro, “Riakova. Eakepa gauparivoi?”

Uva oiso puraopa vaitereire, “Ari Turaro ragai reraaro ira voraro avu tovoisa rera vorevira voreivo vova-ia. Uva viapau taraiparai ovu-ia reraei.” ¹⁴ Uva oisi-a eisi osa puraoiva, ora poreopa rera Jisas kekesa ovusa toreparoepa. Uva viapau oiso Maria Jisas eveipaeva.

¹⁵ Uva Jisas oira akereva oiso puraoro, “Riakova. Iroupa gauparivoi? Ora iroure taraaparivoi?”

Uva Maria oiso keapaopa, Kovoa tokipato ro-ia. Oa iava oiso puraopa rerare, “Auoro. Vosa vii rera ouri, uva uvuipau ei ra ragai taviri vore uva rera tovorivo. Ra voava rera kaeoro karera.”

¹⁶ Uva Jisas oiso puraroepa oirare, “Maria.”

Oa iava Maria ora poreopa rerare oiso purasa Hibru reo-ia, “Rabona.” Oa porearo oiso toupai, Tisato.

¹⁷ ☆ Uva oira tavioro oiso puraroepa, “Opeita ragai-ia pitupari. Ragoa ipa asavira toupaaovi Aite iare. Ari kare iraou, ra araoko irara oaa taviri oiso-ia, Iparai Aite iare ragai reraaro ora visii Aitearo. Ira iare avarai Pauto, ragai reraaro ora visii reraaro Pauto.”

¹⁸ ☆ Oire uva Maria vova Makdala vorevira kareopa disaipel tavisia oiso puraoro, “Turaro kekeavoi.” Uva voea tavieva vo reo iava vao osa oira tavireva Jisas.

Disaipel Jisas Kekeiva

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Igei disaipel Jiu asavira uriripaoro toupaiova. Oa iava kepa-ia ora igei ururao tuupaiova. Uva ravireo voa igeire rokoreva rovopa voki-ia wik iava vo voki. Uva voa Jisas igei rutu vuruvuruaro-ia toresa urioroepa oiso puraoro, “*Opeita uriripata. Visii iava sopaura oavisii kavepe.*” ²⁰ Oire uva oisi eisi puraroiva, igeipa ora rera iava vavaearei karekepareva ora ovaratavu rera iava. Oa iava viupara kekepaoro igei iava sopaura oaio roru iraoiva rutu. ²¹ Uva Jisas igei ita tavireva oiso puraoro, “*Visii iava sopaura uvuipai ra kave iraope. Ari ita, Aite ragai arureva oa iava urioraepa vore. Osa ita visii arupaavoi ra avata.*” ²² Uva eisi puraroiva, igei iare vavau-roepa oiso igei tavioro, “*Tugoropato Uraurato outavoi.*” ²³ ☆ Vosa oearovivu iava vuri vovouro vai oaive verapataverea, oire ra oisi iavirava vo vovouro vuriara voea iava opesi ovoipape. Ari vosa viapau oisi voea iava vuriara verapata, ra oisi iavirava voea-ia touvira tupaive.”

Tomas Jisas Kekerevoiva, Oirao Piereva

²⁴ Jisas ora karekeroepa disaipel irara iare vo vuutao iava vo vokia oa-ia iravu disaipelto igei iava katai tau erao (12) viapau oiso igei tapo toupaveva ro-ia Tomas. Ira iava ovaisivu-a, Didi-mas tavarato. ²⁵ Uva oisi-a eisi osa iava oearovu disaipel rera taviiva oiso, “Igei Turaro kekeiovoi.”

Uva Tomas oiso voeare puraroepa, “Vosa viapau nilpa vuurei kekea rera vavaearo-ia, ora vosa viapau sipareo roko piea voa vo nilpa vuu-ia. Ora aue tapo vosa viapau vavaea oaa tapo roko piea

☆ **20:23:** Mt 16:19, 18:18

vo uva rera togaivora, oire ra viapau oiso oirao piepaa rutu.”

²⁶ Oire uva katai wik isivaaro iava igei disaipel kepa sovara-ia toupaiova. Uva Tomas igei tapo toureva. Uva ora igei ururao rataoara rutu tupaiova. Oa iava voa Jisas igei vuutaaro-ia ora karekeoro oiso puraroepa, “*Visii iava sopaura kavepe.*” ²⁷ ✧ Oire uva Tomas tavireva oiso, “*Ora vii iava sipareo tovoru vo-ia. Ora ragai vavaeoro kekeri, ra oisi iavirava viapau vakuvakuu. Ari ragai oirao pie iraori.*”

²⁸ Oa iava Tomas rerare oiso puraroepa, “*Vii-a ragai reraaro Turaro. Ora vii-a ragai reraaro Pauto.*”

²⁹ ✧ Osa iava Jisas rerare oiso puraroepa, “*Ragai kekerivoiva, ragai oirao pierivoi, raa? Osa-a eisi osa voeao oea viapau oiso ragai kekepaoro ragai oirao piepaive, oea uvuipaai ra vii vo roruaro-ia putepaoro roru iraopaive rutu.*”

Vo Toupai Vao Vituaro Iava Oa Iava Jon Vo Vukuo Rigatoreva

³⁰ ✧ Ari ita, Jisas ira oisoa oravotorovu pupapareve igei disaipel osireiara-ia. Uva viapau oiso vara rutu rigatoavoi vo vukuo-ia. ³¹ ✧ Ari vao oa rigatoavoi visiipa, oisore ra va oirao pieoro rutu Jisas oirao pie iraota oiso, Ro-ia Krai. Ora aue tapo oirao pie iraota oiso, Jisas-a Pauto Oviitoaaro. Ora vo osa oirao piepata, osa iava uvuipatai ra Opsi Asa Tootoo rutu ou iraota rera iavirava.

✧ **20:27:** Lu 24:40 ✧ **20:29:** 1 Pi 1:8 ✧ **20:30:** Jo 21:25

✧ **20:31:** Jo 19:35; 1 Jo 5:13

21

Erao Vatara (7) Disaipel Jisas Kekeiva

¹⁻² Uva utupa visivi vorerivira ita Jisas ora karekeroepa igei iare disaipel vo toko rovu ruvara-ia, vao Taibirias. Uva karekeroepa oisi oiso-ia igei iare, Saimon Pita, ora Tomas ira iava ovaisivu-a vao Didimas tavarato. Ari Nataniel Kena iava oiso Galili taere. Ora vegei Sebedi ovi-itoareiaro, ora aitereivu disaipeltoarei igoa voa toupaiova. ³ Uva Saimon Pita igei tavipareva oiso, “Atarisa avaparai.” Oa iava oiso puraiepa, “Vigei rutu ita avapaviei,” Oa iava uvuoa-ia avaiepa. Uva vo rupa-ia eva viapau oiso atari kare vai ouiova.

⁴ ☆ Oire uva ravireo sikere asavira toureva ovusa Jisas rogaraua-ia toreparoepa. Uva igei viapau oiso rera-ia taraipaiepa vao oiso, Jisas-a ro-ia. ⁵ ☆ Uva Jisas igei akeoro oiso puraroepa, “Ovii irara oaa. E atari kare vai epao?” Oa iava rerare oiso puraiepa, “Viapau rutu.” ⁶ ☆ Oa iava Jisas oiso igei tavireva, “Ovaratavu iava oiso uvuoa-ia oirapapa kuverava vikita. Osa iava uvuipatai ra riro kare vai outa aue atari.” Oire uva oisi-a eisi osa iava kuverava roko pieiova uvuoa iava oirapapa varata iava. Uva oira roko pieiovoiva, riro kare rutu kuveraiova. Oa iava viapau oiso uvuipaiepa oiso ra oira kae pieio oira ivuoro.

⁷ Uva ragai Pita taviava oiso puraoro, “Eera Turaro!” Uva Saimon Pita ora rakurakupa varoa veraoro kovopareva. Eisi osa iava vo reo uvureva,

☆ 21:4: Jo 20:14 ☆ 21:5: Lu 24:41 ☆ 21:6: Lu 5:4, 6, 7

Eera Turaro. Oa iava va-ia varoa vorevira ora rakurakuroepa. Uva vo rakurakuva uuko rovu-ia rokoreva. ⁸ Ovusa oearovu disaipel uvuoa-ia uriopaaepa kuverava ivupaoro atari kareva. Uva viapau oiso tauaivira toupaiava rogarauapa. Ari oiso uvuivira vo resura vatara tau (90) mita raga-ia.

⁹ Uva reresu urioiepa. Oa iava voava verau viroiepa oavu tuitui kasi kekesa, ovusa atarito voa vo kasi-ia toupareva. Ora bret tapo oa voa toupaiava. ¹⁰ Uva Jisas igeire oiso puraroepa, “*Evo kare iava atari kare oea outavoi okareiva.*” ¹¹ Osa iava Saimon Pita uvuoa-ia kaero viropa kuverava ivusa. Uva oira ivupaoro urioroepa rogaraua iare. Uva riropa kare raga iava agasiopa kuverava. Okarea oiso uvuipaaepa katai vovoto vo vavae tau vo peva (153). Ari ita, uva riro kare rutu-a. Uva viapau kuverava vo kareva tokopao viropa.

¹² Oire uva Jisas igeire keeraroepa oiso, “*Uriota aiosa.*” Osa iava viapau irai disaipeltoa vai uvuiparoepa ra rera akereve oiso puraoro, “Irou-to-a vii?” Viapau. Ari taraipaiepa oiso, Turaro-a ro-ia. ¹³ Uva Jisas bret ourevoiva, igeipa va vatevatereva. Uva oisi raga ita igeipa atarito roo piereva ita.

¹⁴ ✧ Vo uvare tova iava vorevira toreroepa rera Jisas. Oire uva va-a vao vo peva piepa vuuta oa-ia igei iare disaipel ora karekeroepa ita.

Jisas Oiso Puraroepa, Ragai Vo Raguiaro Sipsip Ragui Aio Pieri.

15 ☆ Uva aio opesiioiva, Jisas Saimon Pita-re oiso puraroepa, *“Saimon, Jon oviitoaaro. Easi vii vai voea rutu-ia voeao puteparivoi vai ragaipa ruipapaoro, eke?”* Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, *“Iu Turaro. Vii kaviko iraopaavoi.”* Oa iava Jisas rera tavireva oiso, *“O ita, uva vii-ia vovou iraoparai oiso ra ragai vo raguaro aio pieri sipsip ragui.”*

16 ☆ Uva vorerivira ita rerare oiso puraroepa, *“Saimon, Jon oviitoaaro. E ragaipa ruipa iraopauei?”* Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, *“Iu Turaro. Ragai-ia ita taraipauei ragoa vii kaviko iraopaavoi.”* Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Oire ragai vo raguaro sipsip ragui tokipari.”*

17 ☆ Uva vo peva piepa vuuta-ia rerare oiso puraroepa, *“Saimon, Jon oviitoaaro. Esa pasi ragai vai kaviko iraoparivoi?”* Uva va-a eva oa iava Pita iava sopaua vavataepa rutu. Uvare rerare oisi eisi puraroepa vo peva piepa vuuta-ia. Osa iava Jisas-re oiso puraroepa, *“Turaro. Orekerovu rutu-ia taraipau. Oiso osa taraipauei ragai-ia, vo osa oisi vii kaviko iraopaavoi.”* Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Ragai vo raguaro sipsip ragui tokipari.”*

18 *“Oiraopavira rutu oiso osa vii tavi iraopaavoi oiso. Voari tuariri vii raga oisoa ora asikovira toupai ora vii vo iroaro-ia takipaoro tuu iro. Oire uva oisoa vokapari vii raga asikovira rutu uruiara iare voraro uvare ava vovoupau. Ari ita, uva utupaua avukauverea. Oire ovuuta-a eva oa-ia vii vavaearo kae piereverea, oisore ra iravu raga vii*

takireve tuu iro-ia. Oire oisi iava vii tuvetuvepaoro uvavure avaparo voraro uvaroare ava arapa reasi-pau.” ¹⁹ ✧ Jisas vo oiso puraroepa, Pita utupavira kopiirovere. Uva vo kopii-ia Pauto vaisiaro kae piereverea. Osa puraroepa Jisas vo Pita-pa kopiia reesioro. Oa iava oiso Pita-re puraroepa, *“Ragai sirova utuu.”*

Jisas Oreovu Purareva Ragai Iava Vao Jon

²⁰ Oire uva Pita ora poreoro ragai vurapareva ragoa oisoa kaviko iraopareve Jisas. Ragoa vaiterei sirova uturaepa avapaoro. Ragai raga ita ragoa voari pauparaepa ovokia-ia aiopaiova uva Jisas kopukopuaro rutu-ia toupaaava, uvava oiso puraraepa, *“Turaro. Irouto-a ro ira vii kosi pierevere keripa irara vavaearo iare?”* ²¹ Uva Pita ragai kekeoro Jisas oiso akereva, *“Turaro. Ari apeisi ragavira ro vo kopiiaro?”* ²² Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa ragai raga rerapa ruipara, oiso ra toupareve vore tupaoro uva voreraverea, uva viapau oiso vii auearo-a. Ragai sirova utuu.”*

²³ ✧ Osa iava vo reo vao uvarovu rutu araoko irara iare disaipel viriva avaoro oiso, Ro disaipelto viapau oiso kopiirovere. Ari ita, osa Jisas viapau oiso oisi rera tavireva oiso, Ro viapau kopiirovere. Viapau. Ari eerare oiso puraroepa, *“Vosa oiso ruipapara ra toupareve vo vokiore tuepaoro oa-ia vorevira voreraverea, uva viapau oiso vii auearo-a.”*

²⁴ ✧ Ira raga-a ita ragai Jon, ro-ia disaipelto. Ragoa orekerovu rutu iava oiraopavira

siposipopaava. Oa iava vo reoro rutu rigato ovoiaava vaore, oiso ra vigei rutu vao-ia tarai iraopavio oiso, O ari va vao oiraopa siposipo rutu.

²⁵ ☆ Ari ita, oaravu rutu oisoa purapareve Jisas. Vosa voeao oea vara rutu evara rigatooro varare katakataivira ora kasivariave rutu, oire ra vo vukuro evara rigatoive rirovira. Ra vo rasio iava viapau otavukipe oisi vara rutupa evara.

AIREPA VAE REO OVOI
The New Testament in the Rotokas Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rotokas long Niugini
copyright © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rotokas

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

1713bce3-5a15-5918-82c1-6b80c12df3bb